

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ועשרים-וארבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, י"ב באדר ב' התשנ"ה (14 במרס 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 15:02

תוכן העניינים

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת החלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

שאלות ותשובות

הפעלת נערים על-ידי השב"כ

שחרור מחבלים לאזור יריחו

נסיעות חינוך לחיילים בשל"ת

מידע על מועמדים לגיוס

זכויות נכי צה"ל הדתיים בבית-הלוחם

הצעה לסדר-היום דברי ראש חטיבת מחקר באמ"ן על אופן סיקור הפיגועים בתקשורת והטרור הפלשתיני

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הנמקת החלטת רשות מאשרת), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

הצעת חוק חנינה כללית לאסירים ביטחוניים (חנינה בעקבות הסכם השלום עם הפלשתינים ועם ירדן), התשנ"ה-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעות לסדר-היום

איום טילים על ישראל והיו"ר ש' וייס:

הצעות לסדר-היום

המלצה להפוך סמים לחוקיים

שאלות ותשובות

מצב חירום בקהילה היהודית בארגנטינה

הוראה לעובדי שגרירות ארצות-הברית שלא לנסוע בתחבורה הציבורית

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות לסדר-היום חודש ימים לשביתת הרעב בתביעה להשעות את ההסכמים נוכח הטרור הערבי וקביעת לוח זמנים לשלב השני במשא-ומתן עם הפלשתינים

הצעת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
העצרת לזכרו של ברוך גולדשטיין

הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995; הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שלישי, י"ב באדר ב' התשנ"ה, 14 במרס 1995. השרים התורנים שלנו היום הם השר אפרים סנה והשר יאיר צבן. אבל אם השר יוסי שריד ירצה להחליף אותם, אנחנו נודה לו מאוד. אחוות לוחמים.

הסעיף הראשון בסדר-היום שלנו – הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת צוקר; בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני מבקש שנקיים דיון משולב בשני החוקים. שני החוקים עוסקים באותה מאטריה.

היו"ר ש' וייס:

מדובר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, כך שאני לא בטוח שאפשר לקיים דיון משולב. אתה יכול להרצות באופן משולב.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני ארצה כללית ובתוך הרצאתי אכלול את שני החוקים. ההצבעות וסדר הדיון יהיו על-פי הכללים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא בפני חברי הבית שני תיקונים, אלה כמעט שני תיקונים ראשונים בחוק המפלגות, תיקון מס' 2 ותיקון מס' 3.

היו"ר ש' וייס:

התחלת נכון – בפני הבית, ולא בפני חברי הבית, כי רק הבית פה וחבר כנסת אחד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש, אלא אם כן אני – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אתה חבר כנסת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אף אחד לא יגדיר את אף אחד, וכך אני לא אחליק בלשוני.

אני מביא שני תיקונים שמתייחסים לעניין שחשיבותו הציבורית עצומה; לצערי הוא גם אקטואלי היום. שני התיקונים, אדוני היושב-ראש, מתייחסים לפריימריס, לבחירות המקדימות בתוך המפלגות. הפריימריס, או הבחירות המקדימות, נדמה לי שזה התרגום: בחירות מקדימות. אומרים "בחירות מוקדמות" או "בחירות מקדימות"?

היו"ר ש' וייס:

אני יודע שאומרים "מקדימות", אבל ייתכן שאנחנו טועים. בחירות מוקדמות הן כאשר הכנסת מחליטה להתפזר. אני חושב שאתה צודק: מקדימות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בכל מקרה, כדי להסביר על מה אני מדבר, אנחנו מדברים על אותו הליך פנימי בתוך המפלגות, שמטרתו לבחור את רשימת המועמדים של המפלגה למוסד נבחר, כנסת או כל מוסד אחר.

היום זהו ההליך שמועדף כנראה על-ידי מרבית המפלגות במפה הפוליטית הישראלית, שתי המפלגות הגדולות. אני יודע, שגם מפלגת צומת בבחירות המקדימות תבחר כך את מועמדיה, וכלל הנראה גם מפלגתי. כלומר, אנחנו מדברים בהליך שהוא הזרם המרכזי לטוב ולרע, אבל הוא היום התופעה השלטת בחיים הפנימיים בתוך מפלגות, אותו הליך שעל-פיו אנחנו מעצבים, מגבשים את רשימת המועמדים לכנסת של כל מפלגה ומפלגה.

לפני למעלה משנה הביאה ועדת החוקה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – היום זה חלק מספר החוקים הישראלי – פרק שלם חדש לחוק המפלגות, שעסק בפריימריס. הוא קבע מה הן בחירות מקדימות, מה הן המגבלות הכספיות על המועמד, ממי מותר לקחת כסף וממי אסור לקבל כסף, מי יכול להיות מועמד ומי איננו יכול להיות מועמד.

כדי שנבין את שני התיקונים שלפנינו, אומר בקצרה מה קבעה הכנסת לפני למעלה משנה. הכנסת קבעה שורה של סייגים, של גבולות, שבמסגרתם יכולה מפלגה להחליט לשחק, ותמיד כלפי מטה. במה מדובר? קבענו תקרת הוצאות בכל מפלגה. במפלגה שהיא מעל גודל מסוים, נניח בעבודה ובליכוד, תקרת ההוצאות למועמד לא יכולה לעבור את 300,000 השקלים, אבל יכול המוסד המפלגתי האחראי לבחירות להוריד את ההוצאות מתחת ל-300,000 שקלים.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה הסכום?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

300,000 שקל במפלגה גדולה. במפלגה בסדר גודל שאני נמנה עמה, תקרת ההוצאות היא 150,000 שקל למתמודד, ויכול המוסד המפלגתי לצמצם כלפי מטה.

היו"ר ש' וייס:

אתה אומר המפלגה, אבל הפריימריס זה אדם.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אמרתי שהמוסד המפלגתי המפקח על הבחירות בתוך המפלגה קובע תקרת הוצאות ליחיד, למתמודד.

במפלגה גדולה – בסדר גודל של העבודה או הליכוד – 300,000 שקלים תקרת ההוצאות למתמודד. מפלגה בסדר גודל שלי – תקרת ההוצאות תהיה כ-150,000 שקל.

קבענו תקרה לגובה תרומה. תרומה של יחיד למתמודד יחיד איננה יכולה לעלות על 5,000 שקלים. תרומה יכולה להיות רק מיחיד ולא מתאגיד. יחיד איננו יכול לתרום ליותר משלושה מתמודדים, כדי למנוע תופעה שבה אדם אחד מממן שורה שלמתמודדים. גם כך התרומה היא יחסית קטנה, היא הרבה יותר קטנה ממה שמותר לתרום היום למפלגות.

קבענו עיקרון מאוד חשוב, שאחד התיקונים מתייחס אליו, והוא עקרון השקיפות. אדם שמקבל תרומות ומממן בכך את הפריימריס שלו, את הבחירות המקדימות שלו בתוך המפלגה, יהיה חייב להציג את רשימת מקבלי התרומות, ממי הוא קיבל תרומה, מי הם נותני התרומה. שוב, בגלל אותו אספקט ציבורי חיוני שאומר: ראוי שהכול ידעו על-ידי מי נתמכת; זה חלק מהביקורת הציבורית – ראוי

שכאשר נבחן בעתיד את צעדיך, נראה האם יש קשר בין תרומה שקיבלת מפלוני לבין צעד כלשהו שלך.

קבענו, למשל, שאי-אפשר לקבל תרומות במזומן. קבענו שאי-אפשר לקבל תרומות מקטין. יש שורה של מגבלות וסייגים על התרומות. אינני חושב שבמגבלות הללו שקבענו אנחנו נמנע לחלוטין אפשרות של עבירה על החוק, אבל יצרנו מסגרת שתקשה מאוד על מועמדים לעבור על החוק. אומר זאת אחרת: היא תקל מאוד על מועמדים לנהל את מערכת הבחירות שלהם בבחירות המקדימות באופן מסודר, תקין ונקי. בכך חשיבותו של הפרק.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להניח, שאם היה הפרק הזה חלק מהחוק הישראלי כבר בשנת 1992 – ונדמה לי שיש לי סיבות להניח את זה – שורת תופעות שהיום מדובר בהן היו נמנעות. שום דבר עוד לא הוכח, שום דבר עוד לא ידוע, אבל שורת תופעות שמדובר בהן היו נמנעות. משום שבהגדרת "תרומה" נכלל גם כל שירות עקיף שאיננו כסף, שאיננו תרומה בכסף. קבלת שירות ממשרד, קבלת שירותי מזכירות, היא חלק מתרומה והיא חייבת בדיווח, והיא נכללת בתקרת ההוצאות שלך, אם אתה מועמד שנהנה מהשירותים הללו. אינך יכול לקבל תרומות מתאגיד. כלומר, יש שורה שלמה של כללים, שכפי שאמרת נדמה לי שיהיה בהם כדי לסייע למועמדים לקיים מערכת בחירות הגונה, הוגנת, נקייה, שקופה, שאין מאחוריה לחישות.

מה הם שני התיקונים שאני מביא היום?

היו"ר ש' וייס:

אם קבעתם תקרה של 300,000 שקלים – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

למפלגה גדולה, לשתי המפלגות הגדולות.

היו"ר ש' וייס:

ברור. גם הנסיבות ברורות, כי אולי הוא צריך לעשות תעמולה בקרב 200,000 איש וכן הלאה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

אבל, על-ידי עצם קביעת תקרה כל כך גבוהה, האם אתם לא יוצרים גירוי להגיע עד התקרה, כאשר בעצם מדובר על סכום גבוה מאוד, שרוב המועמדים כפי שאני מכיר אותם לא יוכלו בעצם להשיג אותו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

התשובה על השאלה היא כפולה ומשולשת: א. זו תקרה שאין לחרוג ממנה, והמוסד המפלגתי שמפקח על הבחירות רשאי לחרוג ממנה אך ורק כלפי מטה; ב. לגבי הסכומים התייעצנו עם המפלגות עצמן. מאחר שהחוק נוגע למפלגות, תהליך הדיון בוועדת החוקה היה רווי התייעצויות רצופות עם המפלגות; ג. כדי להגיע ל-200,000 בוחרים וכדי להפוך אותם לשותפים פעילים לבחירות ולא לפיקציה – זה עסק יקר.

עכשיו אני אומר לאדוני היושב-ראש מהי לפי דעתי התשובה האמיתית על השאלה שלך. אני גם יכול לומר לך, שבהצעה לבחירות המקדימות במרצ, שאני וחברי בני טמקין מכינים יחד, אנחנו נציע אותה, ההצעה תהיה שכל ה"קמפיין" של המועמדים יאורגן על-ידי מפלגה. המפלגה תארגן את זה. תקרת ההוצאות שלי צריכה אז להיות מצומצמת מאוד, מכווצת מאוד.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

המפלגה תשכור את האולם ותשלח את המכתב. היא תקבע ששולחים מכתב אחד או שני מכתבים.

היו"ר ש' וייס:

היא גם יכולה לחסוך. היא יכולה לאסוף את כל המכתבים ולהכניס אותם למעטפה אחת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה הרעיון.

היו"ר ש' וייס:

ואז לאסור הפצת מכתבים אישיים, למשל.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

ואז ברור שזה אובליגטורי, כלומר אתה עובד רק על-פי אמות מידה כאלה.

יעל דיין (העבודה):

אני רוצה להגיד ליושב-ראש, שגם במפלגת-מפלגתנו הנטייה היא ללכת בדיוק בכיוון הזה, שהמפלגה תהיה האימפרסריו של כולם.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

על-פי המודל הזה ידעו כל חברי הסניף של מפלגה X בחיפה, שבכל יום ראשון באולם מסוים מופיעים מועמדים. ביום ראשון זה יופיעו מועמדים מאל"ף עד גימ"ל, וביום ראשון הבא מדל"ת והלאה, וכו'.

מה הם התיקונים שאני מביא בפניכם היום? תיקון אחד עניינו השקיפות. כאשר ועדת החוקה הביאה לאישור הבית לפני למעלה משנה את פרק הפריימריס בחוק המפלגות, נקבע באופן חד-משמעי, שעל כל התרומות יחול עקרון השקיפות. המוסד לביקורת של המפלגה, זה המוסד המפקח, יהיה חייב לתת פרסום מלא לכל התרומות. שקיפות מוחלטת – גם במוסד לביקורת וגם אצל רשם המפלגות.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה גובה התרומה שמותר למפלגה לקבל?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

פה לא מדובר על תרומות למפלגה. אנחנו מדברים עכשיו על פריימריס, על התהליך הפנימי.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני שואל.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה לחלוטין לא קשור לחוק הזה. אני יכול לומר לך, שחוק מימון מפלגות כיווץ באופן דרמטי את הגובה המקסימלי של תרומות למפלגה מתורם יחיד, והוא עומד על כ-2,000 שקלים או משהו כזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

500 שקלים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אבל אל תסבכו עכשיו את המאזינים לנו בנתון נוסף. אינני רוצה להיכנס לזה.

ובכן, בעת שהובא החוק לאישור הבית עברה כאן הסתייגות של שני חברים, שהפכה את השקיפות לעניין וולונטרי. המפלגה תחליט אם היא רוצה לתת שקיפות לתרומות. בא חבר הכנסת מגן – אני מבקש להודות לו על כך, אני יודע שאני מודה לו על כך בשם ציבור רחב – והביא את הנוסח המקורי של ועדת החוקה שאמר: מוסד הביקורת "פרסם"; לא "רשאי לפרסם" ולא "ישקול אם לפרסם". שקיפות היא שקיפות היא שקיפות.

היו"ר ש' וייס:

חוק עוקף הסתייגות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן.

התיקון החשוב השני נועד גם הוא למנוע צביעות או "שקר לבן". זה התיקון של חבר הכנסת הנגבי. הוא קובע, שמאחר שמותר לאדם לממן את ה"קמפיין" הפנימי שלו בתוך המפלגה ממקורות עצמיים, וייתכן שזה אפילו עדיף כדי למנוע הישענות על קבלן א' או על גורם ג', מותר, ואפילו אמרנו שצריך לעודד את האנשים להסתמך על כספם שלהם, על מקורותיהם העצמיים. נכון שיש פה פגם מבחינת היכולת היחסית של כל אדם, מבחינת עושרו וכו'. אבל על זה יש רק תשובה אחת, והיא, אם המפלגות תארגנה את הבחירות. אבל אם זה ממקורות עצמיים, כדי למנוע מצב של "שקרים לבנים", אמרנו שגם תרומה של בן משפחה מקרבה ראשונה, כדי שלא יעביר את הכסף באופן כזה או אחר, או באופן לא הגון, תיחשב כאילו מדובר בהונן של המתמודד עצמו. גם אם יראו בזה פגמים, אני אומר

לבית שעדיף שזה יעשה כך, כדי למנוע תרומות מתרומות שונות שיהיו "שקרים לבנים". נדמה לי שגם זו הצעה שראויה לברכה.

היו"ר ש' וייס:

האם אתה מוכן להבהיר את זה קצת? זה מעניין.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן. איך אנחנו נבחין בין הכסף של מועמד לבין רצונו של אביו או של בנו לסייע לו לקנות אוטו, לסייע לו לקנות דירה, עניינים שהם יומיומיים? האם נכריח את האב לרמות ולומר שהוא תרם לטובת קניית מכונית לבן המתמודד? תעשה את זה באופן נקי, פשוט, ותבוא ותאמר – – –

היו"ר ש' וייס:

ואז זה לא מוגבל.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא, ואז זה לא נחשב כתרומה. התקרה נותרת בעינה, הוא איננו יכול לחרוג ממנה באגורה.

היו"ר ש' וייס:

אבל האבא יכול להגיד: קח 50,000 שקלים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון. ואז אתה לא הולך לקבלן א' ולקבלן ג'. אלה המקורות העצמיים שלך.

היו"ר ש' וייס:

ברור. אפילו אם האבא הוא קבלן.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון.

התיקון השלישי רק נועד להבהיר עניין שלא היה ברור לנו אם הוא נהיר למתמודדים או לא. הוא קובע את פרק הזמן שבו מותר לקבל תרומות, או את פרק הזמן שעליו חל עקרון הגג של 150,000 שקלים או 300,000 שקלים. אני רוצה להבהיר כאן, בעקבות שיחה שהיתה לי עם חברת הכנסת יעל דיין לפני כן, שהמגבלות חלות בפרק הזמן של תשעת החודשים האחרונים שלפני הפריימריס. בתשעת החודשים הללו חלות כל המגבלות. זה נועד להבהיר נקודה שלא היתה לגמרי בהירה. אני מניח שחברי העבודה וחברי הליכוד כבר יודעים היום את תאריך הפריימריס, הם יודעים מתי יחלו תשעת החודשים. ההנחה שלנו היתה, שמה שתוציא שנה וחצי לפני הבחירות המקדימות אינו יעיל, עבר עם הרוח, לא עובד באופן ישיר או מיידי לטובת המועמד. קבענו תקופת זמן שרירותית. אין בזה היגיון מסוים, חוץ מזה שאמרנו שתשעה חודשים הם פרק הזמן שבו מתחילים גלגלי הפריימריס לנוע. אינני מדבר עכשיו על פעולות חקיקה וכו', אלא על גלגלי הפריימריס במובן של "קמפיין" שמתחילים לנוע באופן יותר ממשי. והמגבלות, מגבלה על תרומה, מגבלה על הוצאה, חלות בתשעת החודשים שקדמו ליום הפריימריס.

היו"ר ש' וייס:

אתם לא מתעניינים במקורות, מבחינת תושב או אזרח ישראל או תורם מחוץ-לארץ. לא עסקתם בשאלה הזאת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא עסקנו בעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

אינני בטוח שזה חשוב, אבל – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

סעיף 28 קובע: מועמד לא יקבל תרומה מתאגיד בארץ או בחוץ-לארץ. זה לגבי תאגיד. אחר כך מדובר על הגבלות על קטין. לא עסקנו באזרחותו או במעמדו האישי של התורם.

עד כאן. אם יהיו עוד שאלות, אשמח להשיב עליהן.

היו"ר ש' וייס:

מאוד מעניין. חקיקה מאוד מעניינת.

האם אתה מוכן להשיב על שאלה של חברת הכנסת יעל דיין?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חברת הכנסת יעל דיין.

יעל דיין (העבודה):

בעניין של תשעת החודשים, אני חושבת שזה קצת מוגזם לקבוע את זה כהיריון.

היו"ר ש' וייס:

הרעיון הוא עוברות ולידת המועמד.

יעל דיין (העבודה):

לא לילד הזה התפללנו, אבל אני רוצה לשאול – – –

היו"ר ש' וייס:

האם תוכלי לגשת למיקרופון? זה בירור מאוד מעניין.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני רואה הנהון של הסכמה אצל הקצרניות.

היו"ר ש' וייס:

גם הציבור שעוקב אחריו, חשוב שידע.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הקצרניות מודות ליושב-ראש.

יעל דיין (העבודה):

לפני תשעת החודשים, נאמר היום, נכנס חבר כנסת מיועד או מועמד למהלך של איסוף כספים. אחר כך, הכספים האלה עדיין לא יעברו את התקרה. בתחילת תשעת החודשים הוא פותח חשבון ומכניס 300,000 שקל, שקיבל רק משלושה אנשים. האם על זה יש לנו איזו שליטה? כלומר, האם הסייג הזה של סכום מוגבל לאדם נכנס לתוקף רק החל בתשעת החודשים, או שיכול לבוא מועמד ולהגיד: הנה, אני כבר גייסתי קודם, זה לא עניינכם איך, כי זה לא בתחום הזמן הזה. עכשיו אני פותח חשבון, ולא עניינכם כיצד הכסף הושג.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

יכול אדם לעשות את זה. אנחנו הנחנו שהיכולת לאסוף תרומות, חברת הכנסת דיין, פרק זמן כל כך ארוך לפני הבחירות לכנסת, היא מוגבלת מאוד – היא לא בלתי קיימת, אבל היא מוגבלת – וקבענו עוד, שגם תרומות כאלה יהיו חייבות בדיווח ובשקיפות. כלומר, זה היה לפני הזמן, אבל כאשר אתה מכניס את הכסף לחשבון שמממן את הפריימריס, ויש צורך בפתיחת חשבון נפרד ואדם מיומן שמנהל את החשבון, ורשם המפלגות יפקח על העניין הזה – אבל בעיקר יהיה פיקוח של חברי המפלגה האחרים עליך ועלי – התרומות הללו תהיינה חייבות בדיווח ובשקיפות מלאים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת צוקר.

אנחנו עוברים לשלב השמעת ההסתייגויות. חבר הכנסת יוסף בא-גד, יש לך שתי הסתייגויות. תוכל להואיל לנמק אותן יחד?

יוסף בא-גד (מולדת):

בוודאי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, יש לך עשר דקות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפי שכולכם רואים – המליאה ריקה. הקואליציה לא נמצאת – הם בטוחים שזה לא חוק קרדינלי, גורלי. אבל למה האופוזיציה לא נמצאת?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כולם באוהל.

יוסף בא-גד (מולדת):

אוהו, תודה רבה לחבר הכנסת פרופסור שאקי. זה מה שרציתי לומר, שהאופוזיציה נמצאת כולה באוהל, באוהל של שביתת הרעב. חבר הכנסת דדי צוקר, אל תתעצבן, אני חייב לעדכן את כולם למה האופוזיציה איננה. יש לי ההסתייגויות, ואני אגיע להסתייגויות, אבל העם לא יבין למה המליאה ריקה, לכן אני רוצה להסביר להם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם שובתים נגד השלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

הם שובתים נגד הטרור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

נגד השלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

נגד הטרור, ואתה תזדהה עם זה.

מה שאני רוצה להודיע, שחברי האופוזיציה כולה החליטו לצאת להזדהות עם 40 שובתי הרעב בגן-הוורדים, שביתה שהתחילה על-ידי הרב מנחם פליקס על רצח בתו עפרה, השם "יקום דמה", ומשובת אחד הגיעו כיום ל-40 שובתי רעב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, אבל הם ידעו שהישיבה בשעה 15:00. הם יכלו להזדהות בשעה 14:00. אני לא רוצה להתערב – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

בשלב זה אני לא יושב-ראש האופוזיציה וגם לא יושב-ראש הקואליציה. יש לי תכנונים לעתיד לגבי עצמי, אבל כרגע אני חבר כנסת פשוט מן השורה. אני רק אומר: הם קבעו בשעה 15:00, לכן הם שם בגן-הוורדים. אתמול, בגן-הוורדים, היו גם משפחות נפגעות הטרור מעפולה ומחדרה, בראשותם של הורי מאיה אלהרר, השם "יקום דמה", שנרצחה בעפולה. לכן, אני חוזר: הקואליציה צריכה לצאת להזדהות אתם, כי זה עניין של כלל ישראל וכלל תושבי מדינת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי עדיף להם לתמוך בתהליך השלום כדי למנוע עוד קורבנות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני לא רוצה להיכנס לנושא, אבל 131 הרוגים מאז תהליך השלום, לעומת 284 הרוגים בשבע שנים, תסכים אתי שזה לא תהליך שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עדיין אין שלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת דראושה, זה לא שלום, עם 131 הרוגים. יותר מזה – אתה מושך אותי בלשון – אתמול היו שבעה פיצוצים בחבל-קטיף, מהם פיצוץ אחד תחת גשרון, עם 50 קילו. אני אומר לך: זה נס, נס פורים – ונמצא פה סגן שר הביטחון, בוודאי הוא עוד ישמיע לנו על כך – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, לפי הקריצה שקיבלתי מחבר הכנסת גדעון פת, הוא מתעניין איך מה שאתה אומר שייך לחוק. אני יודע איך זה שייך לחוק: אתה פשוט התחלת עכשיו את הפריימריס שלך.

יוסף בא-גד (מולדת):

היושב-ראש פגע בי. אני לא צריך לעשות פריימריס, כי אם היושב-ראש יצא אתי פעם לטיול הוא יראה את האהדה שיש, אף שהיושב-ראש לא מסכים.

היו"ר ש' וייס:

אבל אם אני אצא אתך, אולי האהדה תהיה אלי? איך אתה תזהה למי?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני בטוח, ולכן האהדה לשנינו.

היו"ר ש' וייס:

קדימה, תעבור לעניין.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה לומר ולסיים בזה, ואז לעבור לנושא. אני מתפלא שהבית עובר לסדר-היום על שבעה פיצוצים אתמול בגוש-קטיף, שנסתיימו בנס פורים ללא קורבנות. אני חושב שצריך היה לעכב את הקריאה. לא ייתכן שיהיו במדינת ישראל שבעה פיצוצים, גם אם אלה נסתיימו ללא קורבנות, ואנחנו

יושבים שאננים. 50 קילו. אני בטוח שסגן שר הביטחון יאמר לנו מה יכולים לעשות 50 קילו חומר נפץ, השם ישמור.

אני עובר להסתייגויות. אני מקדם בברכה את התיקונים להצעת החוק להפסיק את ההשתוללות ואת הסכנות שבפריימריס. ממלה קדושה "פריימריס" היום כבר יש דיון אולי בכלל להפסיק את הפריימריס, כי רואים מה זה גרם בהסתדרות ובתחומים נוספים. העם צריך להכיר את נבחריו לא בפריימריס, העם צריך להכיר את נבחריו במשך ארבע שנות פעילות, והאנשים יחליטו. יש דרך שאני הולך בה: אני מוציא חוברת, מלקט את הנאומים שנאמתי. שמעתי שגם היושב-ראש הוציא חוברת דומה.

היו"ר ש' וייס:

אוהו, אני רואה שזה סיפור.

יוסף בא-גד (מולדת):

שמעתי. אני רק מספר מה ששמעתי, לא קראתי.

אני לא מביא נאומים, אלא בעיקר קטעי עיתונים, דוח מחשב. העם יחליט מי מחברי הכנסת עובד, ולא צריך פריימריס. אבל אם יש פריימריס ואם צריך להיאבק על תדמית, כל הגבלה שתמנע שחיתות ותמנע תרומות, חשובה מאוד.

אבל אסור להפריז. מציעים פה: "ובלבד שנותן התרומה לא קיבל תוך שנתיים שקדמו למתן התרומה, תרומה ששוויה עולה על הסכום שנקבע בסעיף". אני חושב ששנתיים הן הגבלה מיותרת. אף אחד לא יודע שנתיים לפני הבחירות אם הוא רץ לכנסת הבאה, מה יהיה אתו במשך שנתיים, אם ירצו בו. אני מקווה שאנשים הגונים לא מתכננים כבר שנתיים מראש שמישהו ייתן להם תרומה ואחרי זה הם יחזירו. לכן הצעתי הסתייגות אחת: מספיק "תוך שנה". שנה לפני הבחירות מגבילים כל מיני קומבינציות. שנתיים, אני חושב, זאת תקופה ארוכה מדי.

עוד הסתייגות אחת – כתוב פה בסעיף 28ז(א) לחוק העיקרי: "או שלא בתקופת הבחירות". אני מציע שוב להגביל: בתקופת ששת החודשים שקדמו לבחירות. זה מספיק. לא צריך ללכת פה מקצה לקצה ולהגביל כל מיני עניינים עסקיים ומשפחתיים שבין אב לבן ובן משפחה מחשש שמא חלק יזרום לבחירות.

כעת, לסיום. היות שאנחנו עומדים ערב פורים, אני ביקשתי ופניתי אל היושב-ראש שמחר לא תתקיים ישיבה בשל תענית אסתר, יום צום, ובנוסף, ערב קריאת המגילה, ועם ישראל רוצה להתכונן לשני הדברים. היושב-ראש נעתר חלקית לבקשה והחליט לקצר את הישיבה מחר.

היות שכך, אני רוצה להכניס את העם לאווירת פורים. והיות שהיושב-ראש שלנו היה בזמנו חידונאי, אני אשאל חידה נחמדה לפורים ונראה. שאלתי ילדים את החידה הזאת בטלוויזיה, וקיבלתי מהם מאות תשובות. נראה את האינטליגנציה של המבוגרים, זה יהיה מעניין מאוד.

היות שאנחנו נמצאים בעידן יום האשה הבין-לאומי, וכולנו מעריכים את האשה ורוצים לכבד אותה, חיברתי את החידון בצורה של הוא והיא, שוויון זכויות: הוא – עיר בירה; היא – צהלה ושמחה.

נראה אם יתפסו את הרמז.

היו"ר ש' וייס:

אבל לא כל השושנות צוהלות ושמחות.

יוסף בא-גד (מולדת):

חברת הכנסת יעל דיין, אם יש לך תשובה נא אמרי אותה. אולי זאת תהיה תקופה חדשה שבה תפסיקי להפלות את הגברים.

היו"ר ש' וייס:

נא להכיר את יוסף חמיצר, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

היושב-ראש רמז לתשובה של החידה הראשונה.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא רמז, הוא אמר אותה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא אמר אותה.

ובכן, רבותי, להשתתף מאוד כדאי, אך זה התנאי: כל מי שירצה תשובה להביע, יחשוב תחילה ואחר יצביע. וכל מי שיזכה, כמובן פרס לו מחכה.

ועוד שאלה: הוא – נברא בששת ימי המעשה; היא – בת לווייתה של השמחה בחג הפורים הזה. לא אומר את התשובה.

ועוד: הוא – את ארבעת המינים מבשם; היא – יתומה מאב ומאם.

יש לי עוד שאלות רבות, אבל לא נגזול את זמנה של הכנסת.

השאלה האחרונה: הוא – ירד במצולות; היא – חשובה במגילה מאוד.

כך נכנסנו קצת לאווירת הפורים. יתקיים בנו "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר". ובהבדלה אנחנו אומרים: כן תהיה לנו, ונהפוך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם.

פורים שמח.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת בא-גד.

אני מציע שבמקום פרס, הרי במקרה של פורים ניתן "פרס" – בקמצים.

לפני שנעבור להצבעה, האם חבר הכנסת צוקר רוצה להשיב, אולי על החידות של חבר הכנסת בא-גד? אולי יש לך תשובות?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, תלוי אם היה צלצול או לא. אם עברו כבר חמש דקות אני מציע להצביע.

היו"ר ש' וייס:

לא, רק עכשיו צלצלנו. יש לנו עוד חמש דקות. יש למישהו איזו בשורה לעם, לאזרחים, בחמש דקות?

רענו כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הואיל וכולנו מסכימים, אולי אפשר להצביע.

היו"ר ש' וייס:

לא, בואו נשמור על הכללים. יש לנו חמש דקות ואפשר בינתיים לברר איזו סוגיה פרלמנטרית.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, האמת היא שאני לא כל כך רוצה להיות טרחן. אין לי מה להגיד.

היו"ר ש' וייס:

לא חובה, אפשר להמתין עוד קצת. יש לנו בעיה עם הצלצולים, כי אנחנו לא תמיד יודעים מה אורך הנמקת ההסתייגויות ואם תהיה תשובת יושב-ראש הוועדה וכן הלאה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, נוכל להצביע על שני החוקים, נכון?

היו"ר ש' וייס:

כן, בוודאי, בנפרד, אבל על שני החוקים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, הנה נכנס חבר הכנסת הנגבי, אחד המציעים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנגבי, יש לך בדיוק שלוש דקות להודות לקהל על כך שהוא יצביע כנראה עבור החוק שלך. כך פתרנו עוד בעיה. בבקשה, חבר הכנסת הנגבי.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני האזנתי, אומנם לא באולם המליאה אלא דרך האינטרקום, לדברים החשובים שהוצגו כאן על-ידי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

אני מבין שההצבעה היא בנפרד על כל אחד משני החוקים.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי.

צחי הנגבי (הליכוד):

שני החוקים באים להשלים את הרפורמה שהחלה בוועדת החוקה בכנסת הקודמת, רפורמה שלמרות העובדה שכמעט כל נושא שעוסק בפוליטיקה פנימית ובמפלגות – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לפריימריס זה בוודאי יעזור.

צחי הנגבי (הליכוד):

זה תיקון לחוק שהתקבל בכנסת הקודמת.

היו"ר ש' וייס:

נכון, זה חוק שנתקבל בסוף הקדנציה הקודמת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אף שכל נושא שעניינו בחירות, מאבקי כוח בתוך המפלגות, סוגיה שמקשרת כסף עם בחירה, יכולים היו להיות שנויים במחלוקת, הרי ועדת החוקה התאחדה כולה על כל גווניה כדי לשפר הצעת חוק שהועברה בקדנציה הקודמת, שופרה בקדנציה הזאת ומגיעה היום לכלל השלמה.

חבר הכנסת דוד מגן, שלצערי איננו יכול להימנות גם כן עם אלה שמביאים כאן את דברי יוזמי החוק, כי הוא לא נמצא בארץ, הוא ואנוכי הבאנו שתי הצעות לשיפור החוק, שתכליתן להגביר את הפיקוח הציבורי על הפריימריס הפנימיים, לאפשר חשיפה של המערכת הפיננסית שעוסקת בפריימריס, לאפשר לכל איש ציבור, אזרח מן הציבור, לדעת כיצד הסתייע חבר הכנסת בעת המאבק הפנימי שלו.

דבר נוסף שעליו התאחדנו בוועדה הוא, שאם אדם יכול להימנע מקבלת תרומות מבעלי עניין ויש לו מקורות מימון אחרים, משפחתיים, הרי הדבר הזה גם הוא מותר, ובלבד שיחולו עליו כמה מגבלות וסייגים שגם הם מחייבים חשיפה של המאמץ הפיננסי הזה.

אני רוצה להודות ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת חבר הכנסת דדי צוקר, שפעל בנחישות כדי לקדם את החוקים הללו, שבמקביל אפשר ניהול של דיון ענייני ומעמיק עם כל הגורמים המעורבים, נציגי משרדי הממשלה השונים וחברי הכנסת. עם זאת, הוא גם טרח מעת לעת להביא את הדברים לדיון בוועדה, להביא את הדברים לדיון במליאה והיום להשלים את תהליך החקיקה, כאשר יש די והותר זמן לחברי הכנסת להיערך ולהתארגן לאימוץ ההנחיות החדשות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לחבר הכנסת צחי הנגבי.

יש לנו עוד חצי דקה להצבעה.

חברי הכנסת, אחד היזמים הראשונים של חוק המפלגות בכנסת היה יצחק ברמן, שבתקופה מסוימת היה גם יושב-ראש הכנסת ולאחר מכן שר. כאשר אני נבחרתי לכנסת ביקשתי לאמץ את עיקרי הצעתו והוא הסכים לכך. אני גלגלתי את ההצעה.

לאחר מכן היו הצעות של חבר הכנסת פרופסור אמנון רובינשטיין מורי ורבי, של חבר הכנסת דאז רובי ריבלין ושל השר משה שחל.

בכנסת הקודמת איחדנו את ההצעות והעברנו את החוק. ייחלנו אז להשלמות האלה המובאות היום.

אני רוצה להודות לחבר הכנסת דדי צוקר, לחבר הכנסת צחי הנגבי ולחבר הכנסת דוד מגן, שעושים פה מלאכה חיונית, לדעתי, ומעדכנים את החוק מול צורכי השעה, בכנסת, שכפי שהגדיר אותה חבר הכנסת צוקר, עומדת בסימן הפריימריס.

נדמה לי שעכשיו עבר הזמן ואפשר לעבור להצבעה.

אנו נצביע תחילה על הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

חברי הכנסת, לשם החוק אין הסתייגויות. מי בעדו? ההצבעה תהיה ידנית.

הצבעה

שם החוק נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שם החוק אושר.

לסעיף 1 הסתייגות של חבר הכנסת יוסף בא-גד. מי תומך? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שההסתייגות הוסרה.

מי תומך בסעיף כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 1 אושר.

לסעיף 2 הסתייגות של חבר הכנסת יוסף בא-גד. מי תומך? מי מתנגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי תומך בסעיף 2, כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 2, כהצעת הוועדה, אושר.

לסעיף 3 אין הסתייגויות. מי תומך בו כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 3 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שסעיף 3 אושר. החוק אושר בקריאה שנייה.

אנו נעבור להצבעה בקריאה שלישית. נעשה זאת בהצבעה אלקטרונית, למען ההיסטוריה הפרלמנטרית. מי תומך בהצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, בקריאה שלישית?

הצבעה

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק המפלגות (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

11 איש תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית.

שוב, כל מי שפעל לאישור החוק הזה ראוי לברכה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1995. אין לחוק הזה הסתייגויות. מי תומך בסעיפים 1 ו-2 לחוק בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה? מי מתנגד?

הצבעה

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שהחוק אושר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק המפלגות (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1995. הצבעה אלקטרונית, בבקשה.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק המפלגות (תיקון מס' 3), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנגבי, אתה בעד? שכחת ללחוץ, ואני אוסיף אותך. חבר הכנסת פת, אתה בעד? חבר הכנסת מצא, אתה בעד? אפשר להוסיף אתכם? אם כן, אני מוסיף את חברי הכנסת הנגבי, מצא וגדעון פת לתומכים, אף שהם לא הצביעו הצבעה אלקטרונית, כי הם היו כאן.

אם כן, 15 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר, ואני מברך שוב את היזמים.

לפני שנעבור להמשך סדר-היום, חברי הכנסת הנגבי ומצא, יש כאן הרגשה שההצבעה שלכם לא נקלטת. אני עושה עכשיו הצבעת ניסיון רק לשניכם, למען המשך ההצבעות. אתם מוכנים? בבקשה.

זה נקלט, אבל לא השקעתם אנרגיה.

רענן כהן (העבודה):

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תרשום את חבר הכנסת רענן כהן.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא לא היה באולם.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מבקש שתוסיף אותו.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא היה באולם. לא אצור תקדים כזה.

חבר הכנסת מצא וחבר הכנסת הנגבי, התשתית האלקטרונית טובה. האנרגיה שלכם לא היתה טובה הפעם.

רענן כהן (העבודה):

ברוחי השתתפתי בהצבעה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להוסיף הערה: תמיכה רוחנית של חבר הכנסת רענן כהן.

הצעת החלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להחלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995. ימסור את ההחלטה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני, בהתאם לסעיף 121 לתקנון הכנסת ועל-פי הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט, מחליטה הכנסת להרשות לוועדת החוקה, חוק ומשפט להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את החלק מתוך הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995, הכולל את סעיף 13(א) להצעת החוק, שעניינו שינוי מועד הבחירות ללשכת עורכי-הדין כהוראת שעה.

ועכשיו אומר בעברית: הוועדה עוסקת עכשיו בתיקון חוק לשכת עורכי-הדין. מאחר שהעבודה שם עוד רבה ודורשת זמן ולא רצינו להיחפז, סעיף אחד בלבד אנחנו נבקש בשבוע הבא להביא לאישור הוועדה, והוא הסעיף העוסק במועד הבחירות ללשכה. משום שיש הרבה מאוד עבודה, אנחנו דוחים את מועד הבחירות של הלשכה בערך בחודשיים. הן ייערכו, על-פי הסכמה שהיתה עם הלשכה, ב-23 באוקטובר. כדי לאפשר את הפרוצדורה הזאת, כלומר לקבוע כבר עכשיו תאריך בחירות, ומצד אחר לאפשר עבודה מסודרת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, נדרש הפיצול.

אני אודה למליאה אם תאפשר ותאשר זאת לוועדת החוקה. על-פי רצונה הבאתי את הבקשה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נעבור להצבעה. מי תומך בהצעת ההחלטה, שהעלה אותה לפנינו חבר הכנסת דדי צוקר, בדבר חלוקת הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995 – נקיים הצבעה אלקטרונית.

בעד הצעת ההחלטה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ההחלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24) (מוסדות הלשכה והקדמת מועד הבחירות), התשנ"ה-1995, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת ההחלטה שהביא חבר הכנסת צוקר אושרה.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת פת. בבקשה. אין הסתייגויות, אבל הוא יציג, כמובן, את הצעת החוק.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995.

הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ביום 4 ביולי 1994 והועברה לוועדת הכלכלה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. במקור נקראה הצעה זו, שהיוזמה לה באה מחבר הכנסת אברהם הירשזון: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 44), התשנ"ד-1994.

ההצעה המקורית כפי שהתקבלה בקריאה ראשונה קבעה בעיקרה, כי בית-משפט שהרשיע אדם בעבירת תעבורה רשאי לחייבו, נוסף על כל עונש אחר, לבצע עבודה בבית-חולים שבו מאושפזים פצועי תאונות דרכים, למשך תקופה, למספר שעות ובהתאם לתוכנית שיקבע בית-המשפט.

הרעיון הגלום בהצעה זו ברור: אנו עדים לקטל נורא בדרכים, שאין אנו יכולים ואין אנו רשאים לקבלו כגזירה משמים, ועלינו למצוא כל דרך להילחם בתופעה החמורה של תאונות הדרכים, הגורמות מדי

שנה למספר רב של משפחות שכולות ושל פצועים, בדרגה זו או אחרת. עלינו לתת יד בכל דרך להילחם במכה זו, ובלבד שנשתכנע שהדרך המוצעת תוביל אותנו בצורה נכונה למטרה החשובה של צמצום נגע זה.

אחת הדרכים שעליהן חשב חבר הכנסת אברהם הירשזון היא לעמת את מי שעבר עבירת תעבורה עם תוצאות העבירה שלו, או עם תוצאות אפשריות של עבירות תעבורה, וזאת על-ידי חיובו לעבוד בבית-חולים שמאושפזים בו פצועי תאונות דרכים.

עם זאת, במהלך הדיונים בוועדה הגענו למסקנה משותפת, שלעניין זה רצוי להשתמש במנגנון הקיים בחוק העונשין, והוא שירות לתועלת הציבור. בהתאם לסימן ד' שבפרק ו' לחוק העונשין, רשאי בית-משפט שהרשיע אדם ולא הטיל עליו עונש מאסר בפועל, במקום כל עונש אחר או נוסף עליו, לחייבו בצו שיעשה בשעות הפנאי שלו וללא שכר פעולה או שירות לתועלת הציבור או הזולת, למשך תקופה, במספר שעות ובהתאם לתוכנית כפי שיקבע בית-המשפט בצו.

חשוב להזכיר, כי בית-המשפט רשאי לתת צו שירות גם ללא הרשעה, אם הוא מצא שהנאשם ביצע עבירה.

עוד קובע חוק העונשין, כי צו שירות יינתן רק לאחר שבית-המשפט שוכנע, על-פי תסקיר של קצין מבחן, שנעשו סידורים על-פי תוכנית מפורטת, שיאפשרו לנידון לעשות את השירות, כל זאת בפיקוחו של קצין מבחן. מאליו ברור שבמסגרת תפקידו בוחן קצין המבחן גם את התאמתו של הנידון לעבודת השירות המוצעת.

מיותר לציין, אדוני היושב-ראש, שחוק העונשין קובע הוראות והסדרים נוספים המתייחסים לשירות כזה לתועלת הציבור. כאמור, עונש זה לא יכול לבוא עם עונש מאסר, ואנו בוועדה סברנו, כי כך נכון גם לגבי מי שהורשע בעבירת תעבורה ולא הוטל עליו עונש מאסר.

התיקון המוצע מאמץ אפוא את ההסדר הכללי הקובע בחוק העונשין לגבי עבירות תעבורה, אך קובע קו מנחה לבית-המשפט, שלפיו, אם בית-המשפט סבור שיהיה זה נכון בנסיבות העניין להטיל על הנידון לבצע עבודת שירות לציבור, יהיה שירות זה, ככל האפשר, בבית-חולים שמאושפזים בו פצועי תאונות דרכים.

מאחר שההסדר הספציפי הזה מתייחס לעבירות תעבורה בלבד, החלטנו שיהיה זה נכון לשלב במסגרת פקודת התעבורה, ולפיכך התיקון המוצע הוא תיקון לפקודת התעבורה.

להצעת החוק אין כל הסתייגויות. לכן אבקשך, אדוני היושב-ראש, להביא אותה לאישור הכנסת בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדעון פת, יושב-ראש ועדת הכלכלה שלנו. אנחנו נעבור להצבעה אחרי שהוא יתפוס את מקומו.

כאמור, אין הסתייגויות לחוק הזה, הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995.

נצביע על סעיף 1, כהצעת הוועדה, הצבעה בקריאה שנייה. הצבעה ידנית. מי תומך? מי מתנגד?

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 5

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 33), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

תשעה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר. אני מודה ליזמים, חבר הכנסת הירשזון ויושב-ראש ועדת הכלכלה שהביא את החוק לידי גמר. תודה רבה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום של הכנסת. בינתיים, הודעה לממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת. חבר הכנסת זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (בשם ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום 27 ביולי 1994, העבירה מליאת הכנסת לוועדת העבודה והרווחה את הצעת חוק חינוך חובה לילדים החולים במחלה ממושכת, התשנ"ה-1995 – הצעת חבר הכנסת עוזי לנדאו, לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה ביקש להעביר את ההצעה הנ"ל לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

ועדת הכנסת ממליצה לכנסת לשנות החלטתה ולהעביר את החוק מוועדת העבודה והרווחה לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מי מוכן לאשר את הבקשה שהציג בפנינו ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת? מי בעד? מי נגד? הצבעה ידנית.

הצבעה

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק חינוך חובה לילדים החולים במחלה ממושכת, התשנ"ה-1995, מוועדת העבודה והרווחה לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הצעת ועדת הכנסת אושרה.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (בשם ועדת הכנסת):

יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט ביקש להעביר את הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 10), התשנ"ב-1992, מוועדת החוקה לדיון בוועדה המשותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הכספים לעניין הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 12) (חישוב פיצויים ותיקונים שונים), התשנ"ד-1994, והצעה לסדר-היום בנושא: פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מקור – הצעת החוק א'תשכב), של חבר הכנסת דוד מגן.

ועדת הכנסת ממליצה לכנסת לשנות החלטתה ולהעביר את הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 10), התשנ"ב-1992, מוועדת החוקה לדיון בוועדה המשותפת כמבוקש.

אבקש את אישורה של הכנסת להמלצה זו.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הנני מאשר את הבקשה-ההצעה של ועדת הכנסת. מי בעד? מי נגד? הצבעה ידנית.

הצבעה

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 10), התשנ"ב-1992, מוועדת החוקה לדיון בוועדה המשותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הכספים לעניין הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 12) (חישוב פיצויים ותיקונים שונים), התשנ"ד-1994, והצעה לסדר-היום בנושא: פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מקור – הצעת החוק א'תשכב),

של חבר הכנסת דוד מגן, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

המלצת ועדת הכנסת אושרה.

עמנואל זיסמן (בשם ועדת הכנסת):

ביום 28 בפברואר 1995 דנה הכנסת בהצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 38) (הגדלת גמלה בשל שהייה בגטו או במחנה ריכוז), התשנ"ה-1995 – הצעת חבר הכנסת דב שילנסקי – והחליטה להעבירה לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ, ביקש להעביר הצעת חוק זו מוועדת הביקורת לוועדת העבודה והרווחה, אשר נמצאת בעיצומם של דיונים בהצעת חוק של חבר הכנסת הירשזון בנושא דומה.

יושב-ראש ועדת הביקורת נתן הסכמתו לכך.

ועדת הכנסת ממליצה לכנסת לשנות החלטתה ולהעביר את החוק הנ"ל מהוועדה לביקורת המדינה לוועדת העבודה והרווחה. אבקש את אישורה של הכנסת להמלצה זו.

דן תיכון (הליכוד):

אם החל הדיון בקריאה טרומית בוועדה לענייני ביקורת המדינה, אי-אפשר להעביר את הנושא לדיון בוועדה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

איפה התקנון בקטע זה?

דן תיכון (הליכוד):

מה לעשות – – –

היו"ר ש' וייס:

מייד נבדוק, זה חשוב. אנחנו צריכים לשמור על הכללים.

עמנואל זיסמן (בשם ועדת הכנסת):

למיטב ידיעתי, פעלנו בהתאם לתקנון.

דן תיכון (הליכוד):

על-פי תקדים של חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו מהכנסת הקודמת – – –

היו"ר ש' וייס:

מייד נברר.

יוסי כץ (העבודה):

אני רוצה להבהיר לאדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

עד שמבררים, נא להבהיר, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

העובדה היא שיש כמה חוקים שנותרו זכויות לניצולי שואה וכדומה.

היו"ר ש' וייס:

אני מקווה שתסיימו לחוקק אותם כל עוד הם בחיים.

יוסי כץ (העבודה):

היתה בינינו הסכמה, בין ראשי הוועדות, שהדיון לקראת הקריאה הראשונה יהיה בוועדה אחת, והדיון לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית יהיה בוועדה אחרת, מתוך נכונות שלי ללכת לקראת.

דן תיכון (הליכוד):

אין דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

יש כאן טענה של חבר הכנסת דן תיכון שיש כאן בעיה תקנונית.

יוסי כץ (העבודה):

אני מציין מה נעשה.

היו"ר ש' וייס:

התקנון הוא מורה-דרך שלנו.

יש לנו סעיף 141(ב), כפי שהציגה עכשיו לפני סגנית המזכיר הגברת שושנה כרם. אני אקרא אותו בפניכם ונראה במה מדובר. נאמר בו: "החליטה הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה, תועבר ההצעה לוועדה שהכינה אותה לקריאה ראשונה; חבר הכנסת רשאי לפנות לוועדת הכנסת, בין לפני החלטת הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה ובין לאחר מכן, בבקשה שתציע לכנסת להעביר את הטיפול בהצעת החוק לוועדה אחרת; בקשתו תעלה לדיון בישיבתה הקרובה של ועדת הכנסת, ואם התקבלה – תועבר ההצעה לאישור הכנסת בעת הקריאה הראשונה, או לאחר מכן, לפי העניין".

במקרה שלפנינו, זה לא בעת הקריאה הראשונה, אלא עדיין מצב טרומי.

דן תיכון (הליכוד):

אם אתה תשנה עכשיו – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, אני לא הולך לשנות.

דן תיכון (הליכוד):

יש סכנה שאנחנו חוזרים לימי התווה ובוהו.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, לעולם לא נחזור לימי התוהו ובוהו.

דן תיכון (הליכוד):

אם כל חבר כנסת ירצה – – –

היו"ר ש' וייס:

הבנתי.

רבותי, ההוראה התקנונית המפורשת מדברת בשלב של הקריאה הראשונה.

דן תיכון (הליכוד):

להכנה.

היו"ר ש' וייס:

לכן, אני מציע שנמתין לקריאה הראשונה, ובכל זאת נממש את ההסכמה לטובתם של ניצולי השואה שכל כך ממתינים לזה.

יוסי כץ (העבודה):

אני מציע לדחות את הדיון.

דן תיכון (הליכוד):

למה לדחות את הדיון?

היו"ר ש' וייס:

נעשה בירור מחודש.

חברי הכנסת, אני מתערב כאן, מפני שכך קרה, שכנסת ישראל, בכל מיני חוקים שנוגעים לניצולי השואה, בלי הבדל של ממשלה, מגלה איזה רפיון, אטיות, ואנשים נפטרים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אפילו אדישות, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

הם נפטרים בכאב לב נורא ובכעס נורא. על רקע הרגישות הזאת, בואו לא נצביע על זה.

דן תיכון (הליכוד):

אם אתה שואל אותי, האכסניה המתאימה לעניין הזה מצויה בוועדת הכספים – ועדת משנה מיוחדת שמטפלת בנושא זה, בראשותו של פרופסור שאקי.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע.

רבותי, בואו ונטיל על חבר הכנסת יוסי כץ ועל יושב-ראש ועדת הכנסת או על ממלא-מקומו למצוא הסדר מהיר מאוד שיהיה תואם את התקנון.

עמנואל זיסמן (בשם ועדת הכנסת)

תודה.

יש לי עוד הודעה אחת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

עמנואל זיסמן (בשם ועדת הכנסת)

כמו כן קבעה ועדת הכנסת, כי ועדת הכספים תדון בהצעות לסדר-היום בנושא: "מספנות ישראל", של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, אסתר סלמוביץ ומשה גפני.

היו"ר ש' וייס:

על זה צריך להצביע – נדמה לי שלא. הכנסת רושמת לפניה את הסעיף הזה.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לומר לך, יפה עושה ועדת הכנסת שממהרת להחליט, אבל בלאו הכי הנושא כבר מצוי על שולחנה של ועדת הכספים והדיון החל בו היום בשעה 12:00.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, יפה עוד יותר שוועדת הכספים מקדימה את כולנו.

דן תיכון (הליכוד):

משום הבקשה להפרטה, שצריכה להיגמר בתוך זמן קצר.

היו"ר ש' וייס:

תודה. הכול נרשם גם בפרוטוקול. ההערות היו במקום.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו, ברשותכם, את סגן שר הביטחון להשיב על שאלות. כבודו, בבקשה.

הפעלת נערים על-ידי השב"כ

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר הביטחון ביום י"ז בשבט התשנ"ה (18 בינואר 1995):

ב"מעריב" (12 בדצמבר 1994) פורסם, כי השב"כ מפעיל נערים יהודים בתפקידים בשטחי יהודה, שומרון ועזה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – האם קיבל השב"כ הסכמה מהורי הילדים?

3. האם ננקטים אמצעי זהירות כדי למנוע פגיעה בנערים?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הנני מפנה את תשומת לבך לתשובתי בכנסת מיום 21 בדצמבר 1994 בתשובה על שאלתא בעל-פה מס' 405, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, שהנני מצרפה בזאת לפרוטוקול.

3. ביטחונם של מקורות שירות הביטחון הכללי עומד לנגד עיני השירות בכל עת, ומוכן שנקטים כל האמצעים הדרושים לצרכים האמורים, לרבות מניעת סכנה מכל מין וסוג לשלומם של המקורות ללא הבדל גיל, גזע או מוצא.

שחרור מחבלים לאזור יריחו

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בשבט התשנ"ה (25 בינואר 1995):

נודע לי, כי לדברי מפקד גזרה באיו"ש, בתדרוך לחיילי מילואים, 90% מהמחבלים ששוחררו לאזור יריחו יצאו מהאזור והפכו מבוקשים.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון?

2. מה הוא מספרם של המחבלים אשר יצאו מאזור יריחו?

3. איך ניתן לפקח על הנושא?

4. האם צפוי שחרור מחבלים נוספים לאזור יריחו?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מאז שחרורם של חלק מהעצורים הפלשתינים לאזור יריחו מגיע אלינו מידע אודות יציאה שלא כדין של חלק מהם אל מחוץ לשטחי ה-PA (האזור הפלשתיני).

מהמודיעין שבידינו אין אפשרות לקבוע מה מספרם של העצורים המשוחררים שיצאו אל מחוץ לאזור יריחו.

למשוחררים אלו נפקו תעודות זהות ירוקות המבדילות אותם משאר תושבי יהודה ושומרון.

בכל עת שנתפס אחד ממשוחררים אלו מחוץ ליריחו, הוא מטופל על-פי הדין על-ידי הרשויות להחזרתו לכלא לריצוי גזר-דינו המקורי.

4. בשלב זה טרם סוכם על שחרורם של אסירים נוספים.

נסיעות חינם לחיילים בשל"ת

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הביטחון ביום ט"ו באדר א' התשנ"ה (15 בפברואר 1995):

חיילי ההסדר והנח"ל בהיותם בישיבה או בקיבוץ, נחשבים כחיילים סדירים מבחינת החובות המוטלות עליהם, ולמרות זאת אין הם זכאים לנסיעות חינוך בתחבורה הציבורית ככל החיילים.

רצוני לשאול:

1. האין בנסיעת החיילים בטרמפים, עקב העלות הגבוהה של הנסיעה בתחבורה הציבורית, משום סכנה מוחשית לחייהם?

2. מה ייעשה לאפשר נסיעות חינוך גם לחיילים בשל"ת?

סגן שר הביטחון מ' גור:

2-1. על-פי פקודת הצבא, חיילי נח"ל וחיילי ישיבות ההסדר, הנמצאים במסגרת שירות ללא תשלום, אינם זכאים לתשלום הוצאות אישיות, כלכלה, הוצאות לינה והוצאות נסיעה, למעט בתקופת שהייה באימונים צבאיים או בפעילות צבאית אחרת.

עם זאת, כחריג, על-פי סיכום עם משרד התחבורה ו"אגד", חיילות בשל"ת זכאיות לנסיעה חינוך, עם הצגת תעודת חיילת בשל"ת.

העלות התקציבית אינה מאפשרת להרחיב את אוכלוסיית הזכאים להטבות בתחום הנסיעות, ולכן על-פי סדר העדיפויות זוכים לכיסוי הוצאות נסיעה בתפקיד חיילים הנמצאים בשירות פעיל.

על הגוף האחראי לחיילים הנמצאים במסגרתו בתקופת השל"ת לשאת בהוצאות הנסיעות, כפי שהוא נושא בהוצאות הקיום האחרות.

היו"ר ס' טריף:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, דווקא בעקבות כמה אסונות שקרו לחיילים ולחיילות במשך השנה-שנתיים האחרונות של חטיפות ורציחות – מפני שניסו לנסוע בטרמפים – שהסתיימו באסון, האם לא מצדיק הדבר עיון מחודש ושיקול מחודש בשאלה, האם לתת לחיילות ולחיילים אלה אותן

זכויות שיש לחיילים בכלל, מפני שמדובר פה במניעת סיכונים שאינם דמיוניים, שלמרבה הצער היו מציאותיים; והלוואי שלא יהיו כך גם בעתיד.

היו"ר ס' טריף:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת שאקי ודאי מודע לכך שבעקבות אירועי הטרור בשנה האחרונה אנחנו אומנם עשינו את מה שהצעת, לכל מי שמשרת. מה שאתה מעלה פה, זה לגבי אנשים שאינם משרתים באופן פעיל. זה חריג ממה שהצבא מטפל בו.

מאות ואלפים מבני עמנו נוסעים בכבישים השונים, וחלקם לא הכי נוחים ולא הכי קלים ולא פחות מסוכנים, ואין רשות הביטחון תומכת בהם באופן ישיר. אני חושב שהרחבת התחום הזה עלולה להכניס אותנו להוצאות תקציביות שאין הצדקה לחייב בהן את מערכת הביטחון.

עם זה, אני מבטיחך לבדוק את העניין באופן מפורט, כדי לדעת במה מדובר בדיוק.

מידע על מועמדים לגיוס

חבר הכנסת י' עזרן שאל את שר הביטחון ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

על-פי הודעת דובר צה"ל, מעבירה המשטרה מידע על מועמדים לגיוס שנעצרו בהפגנות (כתבה מצו"ב).

רצוני לשאול:

1. האם אכן מעבירה המשטרה ללשכת מידע הגיוס על מעצר מפגינים, והאם מוגבל המידע למפגיני הימין או – גם לשמאל?

2. האם נשאלים מועמדים לגיוס בדבר השתתפות בהפגנות, גם אם לא נעצרו במהלכן?

3. האם נשאלים המועמדים באשר לנטייתיהם הפוליטיות, ואם כן – מדוע?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. אין משטרת ישראל מעבירה לצה"ל רשימות של מפגינים. צה"ל מקבל מן המשטרה, בהתאם לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, מידע על פתיחת תיקים פליליים ורישום פלילי של כלל המתגייסים לשירות, לרבות כאלה שנפתח תיק פלילי נגדם באשר לחשד עבירות במהלך הפגנות, ויהיו אלה אשר יהיו – של הימין, השמאל או אחרות.

בעקבות קבלת המידע האמור נערך, ברגישות רבה, בירור שמטרתו לבדוק היש בו כדי להשפיע על כשירות הפרט לשירות ועל שיבוצו.

אין צה"ל יוזם בירור על השתתפות בהפגנות למי שאינם בעלי רישום פלילי, אך אם עולה מידע כזה בריאיון ביוזמת המרואיין, נבדק, היש במידע כדי להשפיע על התאמת המתגייס ושיבוצו. במרבית המקרים אין הבירור מעלה רבב, ושיבוץ המתגייס נקבע לפי כלל נתוניו, לרבות ביחידות מובחרות.

ההנחיות בצה"ל אוסרות לשאול מיועדים לשירות ביטחון כל שאלות פוליטיות: לצה"ל אין עניין בדעותיהם, השתייכותם או פעילותם הפוליטית, ואין לאלה השפעה בכל הנוגע לגיוסם.

זכויות נכי צה"ל הדתיים בבית-הלוחם

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר הביטחון ביום ו' באדר ב' התשנ"ה (8 במרס 1995):

נכי צה"ל דתיים חברי בית-הלוחם בירושלים טוענים כי הם מופלים לרעה.

לטענתם, אין בברירות שעות רחצה נפרדות לגברים ולנשים, והמזנונים לא כשרים ופתוחים בשבתות.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. האם לא יהיה זה נכון כי הארגון המאגד את נכי הצבא יקפיד לשמור על הסטטוס-קוו?

3. מה ייעשה כדי להבטיח את הסטטוס-קוו בבית-הלוחם?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. קודם כול, עלי לחזור לדברי תשובתי בכנסת בעניין בתי-הלוחם: בתי-הלוחם הינם בבעלות ובאחריות של ארגון נכי צה"ל ולא של משרד הביטחון. לפיכך, למשרד הביטחון אין כל נגיעה ואפשרות להתערב בניהולם.

עם זאת, קיבלתי העתק תשובת מנהל בית-הלוחם ירושלים לחבר הכנסת רחבעם זאבי, שפנה אליו באותו עניין, והנני מצרף העתקה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לאדוני.

הצעה לסדר-היום דברי ראש חטיבת מחקר באמ"ן על אופן סיקור הפיגועים בתקשורת והטרור הפלשתיני

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום, שקשור בסגן שר הביטחון. הצעה לסדר-היום מס' 6388: דברי ראש חטיבת מחקר באמ"ן על אופן סיקור הפיגועים בתקשורת והטרור הפלשתיני. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. ישיב סגן שר הביטחון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, סגן ראש חטיבת המחקר באמ"ן, תת-אלוף יעקב עמידור, אמר לפני ימים מעטים, כי אילו היתה התקשורת בישראל, הכתובה והמשודרת, מגיבה בצורה שונה משהיא עושה זאת היום, היה הדבר מסייע למלחמה בטרור, ואולי בכמה מקרים מונע אסונות, מונע טרור.

אני סבור, בהתחשב במעמדו הרם בקהיליית המודיעין, מעמד שהוא קנה לאחר שנים רבות של עבודה באמ"ן, שהחברה הישראלית אינה יכולה להתעלם מדבריו, שהם בגדר אזהרה, ואי-אפשר להתעלם מהם. שכן המשמעות האמיתית של דבריו היא, שאילולא היה הפרסום כפי שהינו בצבע, בפירוט, בכותרות ראשיות, ייתכן מאוד שהדבר היה עשוי למנוע מכמה מארגוני הטרור לשמוח לאידנו ולהפחית חיזוק ועידוד מעצם הפרסומים כדי להמשיך במעשי הטרור שלהם.

בדבריו שלו, מצוטטים בדייקנות, הוא אמר: הטרור היה מצליח פחות ואולי גם היו פחות פיגועי טרור, אילולא טיפלה התקשורת באירועי הטרור בדרך שהיא מטפלת בהם.

הוא אמר את הדברים בכינוס לזכרו של תת-אלוף עוזי יאירי, השם ייקום דמו, שנהרג בפעולה לחילוץ בני הערובה שהוחזקו בידי חוליית מחבלים במלון "סבוי" בתל-אביב. הוא חיווה את דעתו, כי אילו נהגנו באיפוק לאחר מעשה טרור, היה הטרור מצליח פחות ואולי גם היה פחות טרור. ודווקא באוזני סגן שר הביטחון, שמכיר את האיש, משפטים אלו הם בעלי משקל אדיר, שכן איזו שאיפה משותפת יותר ליושבי הבית הזה מהשאיפה לצמצם את שפיכות הדמים, לצמצם את הסכנות, להפחית את תוצאות הטרור.

לדעתו של תת-אלוף יעקב עמידרור, הפרסום מחזק את ידיהם של הטרוריסטים הללו, אם ב"חמאס" ואם ב"ג'יהאד האסלאמי" ואם ב"חיזבאללה" או בכל גורם טרוריסטי אכזרי, שעצם הפרסום מוסיף לו בעיניו הוא, לפי הפילוסופיה הרצחנית שלו, כבוד ומעמד.

למעשה, גישה אחראית, כמומלץ על-ידי תת-אלוף עמידרור, היתה מביאה למסקנה, וגם זאת נבע מדבריו, שעל ממשלת ישראל להפסיק את ניהול המשא-ומתן עם אש"ף כל עוד נמשכים פיגועי הטרור. כי המשכת השיחות תוך כדי ביצוע מעשי טרור רצחניים מאותתת לארגוני הטרור, שהרצח ושפיכות הדמים יכולים להימשך בלי שזה יפגע בשיחות הללו.

ברצוני להזכיר שני דברים: כך נהגה בריטניה הגדולה במלחמתה האדירה בטרור האירי. ברגע שסוכם על התחלת שיחות, היה התנאי של ראש ממשלת בריטניה ג'ון מייג'ור, שהיה אורחנו בימים האחרונים, שהטרור יפסק לחלוטין כתנאי בל-יעבור. ואכן עובדה היא, שמאז נחתם אותו הסכם לא היה טרור, לא בבריטניה ולא בצפון-אירלנד.

יתירה מזו, הרמטכ"ל לשעבר רב-אלוף אהוד ברק אמר, בהופעה לפני ימים מעטים, שהוא ממליץ להפסיק את השיחות, לחייב את ערפאת להילחם ב"חמאס" וב"ג'יהאד האסלאמי" עד חורמה. למרבה הצער, אף-על-פי שאין מחלוקת בתוכנו לגבי טיבם, אופיים וסכנותיהם הנוראות של ארגונים רצחניים אלו, משום-מה ההצעה להפסיק או להשהות לכמה שבועות, לכמה חודשים, הכול לפי העניין, איננה מתקבלת.

נוסיף על כך את עניין האמנה הפלשתינית. עברו למעלה מ-18 חודשים מאז התחייב ערפאת חד-משמעית לבטל אותה. אותה אמנה גזענית, אנטישמית שאין כמותה; השוללת את זכות קיומה של מדינת ישראל; השוללת את זכותו של העם בישראל לריבונות מדינית; המעודדת טרור; הקוראת להשמדת ישראל. המסמך הזה נלמד בבתי-הספר בשומרון, בוודאי ובוודאי בעזה וביריחו. המסמך הזה, כפי שנאמר על-ידי כמה מאנשי אש"ף ברשות, הוא עדיין מסמך קיים ומחייב בשבילם.

הדברים המעטים שערפאת אמר בעניין רחוקים מלספק. זאת ההזדמנות, אדוני סגן השר, לשמוע לעצתם של אנשים שהביטחון הוא באמת עניינם היומיומי, כמו הרמטכ"ל לשעבר, כמו עוזר ראש אמ"ן. למעשה, הם אומרים לממשלה: עצרי רגע, השהי את השיחות, כדי שערפאת ידע, שאם הוא לא יטפל בטרור כראוי, אם הוא לא יבטל את האמנה הזאת, אין המשך של שיחות. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אדוני, סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שעשית מעשה, כמובן לא בכוונה תחילה, שתוצאתו איננה מתיישרת עם החובה שלנו לשמור בהקפדה על מה שאומרים קצינים במדים ועל הפוליטיקה. הפרשנויות וההשלכות כביכול של דברי קצינים לובשי מדים על ההכרעות המדיניות הפוליטיות – זה דבר שצריך מאוד להיזהר בו, שכן אחרת לא יהיה אפשר לשמוע לעצתם של בעלי המקצוע בתוקף תפקידם.

אני רוצה להזכיר לך, חבר הכנסת שאקי, שגם אני, עבדך הנאמן, הייתי קצין בכיר בצה"ל. אם תת-אלוף במודיעין מבין במודיעין, גם אני מבין במודיעין. אם רב-אלוף ברק היה רמטכ"ל, גם אני הייתי רמטכ"ל. אני מציין זאת, לא חס וחלילה כדי לפגוע או לצמצם את חשיבות הדברים שאומרים אנשי המקצוע, אלא שגם בין אנשי המקצוע יש דעות שונות, וזה המזל שלנו. לא רק שיש דעות שונות, אלא יש גם האומץ להביע אותן. במקומך אני הייתי בודק כל פעם את הציטוטים שהיו חלק מדבריך האחרונים. אני לא בטוח שתמצא להם תימוכין מדויקים בדברים כאלה או אחרים אשר אומריהם נשאו בציבור. אינני יודע אם היתה לך ההזדמנות לשמוע אותם בפורומים יותר סגורים. לי, כמובן, יצא לשמוע אותם לעתים קרובות.

אבל הסוגיה שאנחנו דנים בה קשורה בעיקר לתקשורת. התקשורת הפכה חלק מהחיים הדמוקרטיים. הצנזורה גם היא במשך 20 השנים האחרונות ירדה וירדה בכוחה. טוב או לא טוב – זאת עובדה.

אחרי מבצע ליטני, שבו אני הייתי הרמטכ"ל, בניתוח הלקחים של המבצע קבענו, שבהערכת המצב של אויב וקרע צריך להוסיף תקשורת כגורם קבוע, כי תקשורת עלולה להפוך ניצחון למפלה. זו לא אמירה שלי, זו אמירה של הפילוסוף סארטר. "רק לא בפרטים", הוא כותב במחזה שלו Le Diable et le Bon Dieu. הפרטים הם שהופכים את הניצחון למפלה. כאשר מתחילים לחטט – קשה מאוד, בסופו של דבר, להמשיך ולראות את התמונה כמות שהיא. בתחום של הטרור הדבר חמור עוד יותר, שכן מדובר בכוח העמידה ובכוח הרצון של שני עמים. אם התקשורת לא שולטת ביצריה, היא עלולה בהחלט לפגוע בקרום אשר צריך לייצב את כולנו מאחורי האמונה שלנו בדרכנו. לצערי הרב, התקשורת, בתחרות הפנימית שלה, בריבוי האמצעים שלה, מביאה לידיעת הציבור בביתו, בתנאים שונים לחלוטין, תחומי ידע שונים ותחומי התרגשות שונים אשר משפיעים.

מבחינה זאת, אין לנו שום צל של ספק שיש בין הפרסומים רבים שמוטב היה שלא היו יוצאים לאור. אין שום דרך אחרת, אלא שבשיקול הדעת הציבורי של העורכים הראשיים בתחומי התקשורת השונים הם יביאו בחשבון את הדבר הזה. הלוא יש גם אפשרות אחרת. אחרי האירוע שהיה בבית-ליד, שהיה אסון נורא, הראתה הטלוויזיה את הצהלה – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

את הריקודים בעזה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

— — — את הצהלה והשמחה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לזה התכוונתי.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא רק אתה. כל מי שראה יכול היה להתפוצץ. אדם שואל את עצמו: נו, באמת, האם יש סיכוי להגיע לאיזו הבנה? מרחק כזה בין הגישות, עוינות כזאת. האם יש אפשרות להגיע לאיזה סידור?

קשה לי לומר לך אם השידור הוא חיוני או לא, כי בכל זאת איך ידע התושב בבית מה באמת מתרחש אצל הצד השני? זאת אומרת, אנחנו עוסקים פה בשיקול דעת, בשיפוט פנימי מצפוני, אנושי ולאומי.

אני חושב, שטוב מאוד עשית שהעלית את הנושא, מכיוון שהוא הולך ונעשה יותר ויותר קריטי. אני חושב, שטוב מאוד שתצא מפה איזו קריאה, קריאה להבנה שבתחומים מסוימים מוכרחה להיות ביקורת פנימית הרבה יותר חזקה של התקשורת בהתייחסה לאירועים.

לכן, אינני יודע מה מותר לי ומה אסור לי להציע. אבל אם אתה רוצה לעשות על זה דיון במליאה – אני בהחלט אתמוך. יש פרטים שצריך להעבירם לוועדות משנה של ועדת החוץ והביטחון. אבל על העיקרון של חופש המידע ודרך ההופעה שלו בעת מלחמה מהסוג הזה, יש בהחלט מקום לדיון ציבורי כאן במליאה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רן כהן מבקש להסיר. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מבקש לומר, שלא רק שאני מסכים עם הדברים שפורסמו מפי תת-אלוף עמידרור, ושמעתי אותם במו אוזני בערב לזכרו של מפקדי לשעבר, עוזי יאירי, זיכרונו לברכה, אלא שאני סבור שצריך להדגיש עוד דבר, אדוני סגן השר וגם חבר הכנסת שאקי.

צריך לדעת, שארגוני המחבלים הטרוריסטיים, שמחכים בצימאון לקרוע את דמנו ואת גופנו, מחכים לתגובות האופוזיציה. האופוזיציה ממלאה עמודים שלמים, כיכרות, טלוויזיה, רדיו, תקשורת, דברי נאצה על הממשלה, לחגיגת לבם של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי". גם זה מעצים את רצונם להמשיך בטרור ובפיגועים.

ולא זו בלבד. אני רוצה לומר לך שאנחנו נמצאים בתוך מערכת של עימות שבה השאלה הגדולה היא, איך לסייע בידי אלה שמנסים לעצור את ה"חמאס", את "הג'יהאד האסלאמי" ואת הטרור הזה. כנגד הממשלה הזאת אפשר לטעון הכול, אבל לה אין רוחות רפאים של ביבי נתניהו. לה יש פרטנר בדמות המשטרה הפלשתינית ובדמות השב"כ הפלשתיני, שעצרו כבר בשבועות האחרונים וסיכלו פיגועים קטלניים ביותר שחסכו חיי ישראלים ויהודים.

אביא דוגמה. ראש הממשלה נתבקש על-ידי ערפאת לקבל מידי צה"ל מגלי מוקשים כדי לאסוף את המוקשים הזרועים ברצועה, כדי שחומר הנפץ לא ייפול לידי ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי". אני אומר לכם בהזדמנות זאת, לאחר הדברים של תת-אלוף עמידרור, שאני מאוד מעריך אותו: תנו להם מגלי מוקשים. אם יש כבר גורם פלשתיני, אדוני סגן שר הביטחון, שמוכן לאסוף מוקשים כדי שחומר נפץ לא יפגע בנו ולא יהיה טרור, תנו להם מגלי מוקשים. הרי עם מגלי מוקשים אפשר רק לסכל טרור ולא לעזור לטרור. אני לא מבין מדוע להתמהמה בעניין הזה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מבין שסגן השר מסכים לדיון במליאה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כן.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אנחנו נצביע כהצעת המציע. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

שבעה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע שהנושא יועבר לרשימת הנושאים שיתקיים עליהם דיון במליאה.

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הנמקת החלטת רשות מאשרת), התשנ"ה-1994 **(הצעת חבר הכנסת א' פורז)**

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים. יש לנו הצעה לסדר-היום: איום טילים על ישראל, אבל אינני רואה באולם את שני המציעים המוכובדים, חברי הכנסת זנדברג ועלי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

לא, עם כל הכבוד. אנחנו נודה לסגן השר שנמצא אתנו. אנחנו נמשיך בהצעת חוק ב'תקעה, הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הנמקת החלטת רשות מאשרת), התשנ"ה-1994. חבר הכנסת אברהם פורז, הנמקה מהמקום – בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן השר, על-פי חוק השיפוט הצבאי, כל גזר-דין חלוט של בית-דין צבאי מובא בפני רשות מאשרת. במרבית המקרים הרשות המאשרת היא ראש המחוז השיפוטי של בית-הדין הצבאי, קרי אלוף הפיקוד ומפקד הזרוע. לגבי גזר-דין של בית-הדין הצבאי

לערעוירים ושל בית-דין צבאי מיוחד, הרשות המאשרת היא הרמטכ"ל; לגבי גזר-דין המטיל עונש מוות – שר הביטחון.

הרשות המאשרת שהובא בפניה פסק-דין כזה, גזר-דין, רשאית להקל בעונש, להחליפו בעונש על תנאי, ובמקרים של גזר-דין המחייב בפיצויים, רשאית היא לבטל את הפיצויים או להקטין את שיעורם.

התוצאה היא, שאדם שלא נכח בדיון המשפטי, במקרה זה הוא האלוף, שלא נכח בדיון, שלא עיין בחומר הראיות, שלא היה שותף לשיקול הדעת של בית-הדין, יכול לשנות את גזר-הדין, וזאת בלי שיהיה חייב לתת נימוקים להחלטתו.

כמובן, אחד הדברים הידועים הוא, שלפני שראש הרשות המאשרת מחליט, הוא חייב לשמוע חוות דעת של פרקליט צבאי. לכן ההצעה היא, שלפני שאותו אלוף מחליט, ואם הוא רוצה ונוטה להחליט בניגוד להמלצתו של הפרקליט הצבאי, החלטתו צריכה להיות מנומקת. אני מניח, שחובת ההנמקה, אף שהיא נראית לכאורה כדבר טכני, יש בה חשיבות. מדוע? כי כאשר אדם צריך לנמק את ההחלטה שלו, זה מחייב אותו לשקול את העניין וגם לתת נימוקים סבירים שעומדים אחר כך בפני מבחן, אומנם לא מבחן משפטי, אבל מבחן ציבורי מסוים. לכן, תהיה חשיבה נוספת לפני שמישהו מתערב בהליך ובפסק-דין שניתן על-ידי בית-דין צבאי.

אני מודה לממשלה על תמיכתה בהצעת החוק. אני מבקש שהצעת החוק תאושר בקריאה מוקדמת ותועבר לוועדת החוץ והביטחון, על מנת להכינה לקריאה ראשונה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אדוני סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מוסכם.

היו"ר ס' טריף:

מסכים, אין בעיה. אני מודה לך.

אם כן, אנחנו נצביע על הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הנמקת החלטת רשות מאשרת), התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת אברהם פורז.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הנמקת החלטת רשות מאשרת),
התשנ"ה-1994, לדיון מוקדם בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

עשרה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית ותועבר לוועדת החוץ והביטחון.

הצעת חוק חנינה כללית לאסירים ביטחוניים (חנינה בעקבות הסכם השלום עם הפלשתינים ועם ירדן), התשנ"ה-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים. הצעת חוק ב'תקפג: הצעת חוק חנינה כללית לאסירים ביטחוניים (חנינה בעקבות הסכם השלום עם הפלשתינים ועם ירדן), התשנ"ה-1994, של חברי הכנסת עבד-אלוהב דראושה וטלב אלסאנע. ינמק את ההצעה חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין ספק, שהמאבק הערבי-הפלשתיני-הישראלי או הישראלי בכלל עם מדינות ערב עבר מפנה דרסטי מאוד, חשוב מאוד, ואין כל ספק, שבתקופת המאבק עצמו היו תקופות קשות, היו הרוגים, היתה שפיכות דמים, היו רגעים מאוד קשים לכל הצדדים. הגדלות היא להסיק את המסקנות מהמאבק ולתרום לקידום תהליך השלום. אם נמשיך לחיות אך ורק בעבר, אך ורק בתקופה הקשה לכל העמים, לכל הצדדים, אז בעצם אנחנו נמנע או נעכב פתיחת דף חדש, עתיד חדש וסיכוי אחר על מנת שישרור שלום אמת, כן וצודק באזורנו.

ברגע שמעלים את הסוגיה של אסירים ביטחוניים, מייד עולה להרבה אנשים התמונה של אותם אנשים שביצעו מעשים אלימים נגד ישראלים, ובצדק. אבל הם ביצעו את המעשים האלה לא מתוך

רצון אלא כתוצאה מסיטואציה פוליטית, ממצב פוליטי מסוים שלא היתה שום אפשרות לשנות אותו, לא היתה שום אפשרות להזיז את גלגלי המשא-ומתן הפוליטי או ההכרה ההדדית אלא באותם דרכים ובאותה צורה. עובדה היא, שהיתה תקופה, שאפילו שיחה טלפונית, התקשרות עם נציג של אש"ף הביאה להעמדה לדין בבתי-משפט ואפילו למאסרים, כמו שהיה עם לטיף דורי, אייבי נתן ואחרים.

יתירה מזו, הרבה צעירים פלשתינים נעצרו, נשפטו ונידונו אך ורק בגלל שייכותם לארגון אש"ף. מה המצב היום? אש"ף עצמו זכה להכרה לגיטימית מצד ישראל. גם אש"ף עצמו הצהיר והכריז, שהוא נגד אלימות, הוא מכיר בזכותה של מדינת ישראל והוא רואה בממשלת ישראל שותפה לתהליך המשא-ומתן, שותפה לתהליך השלום. מכאן הדאגה גם של אש"ף להפסקה או למניעת כל פגיעה, כל מעשה אלימות העלול לפגוע בתהליך השלום או עלול לפגוע בפרטנר לתהליך השלום, וזו ממשלת ישראל. גם ממשלת ישראל, שבתקופה מסוימת, בשלב מסוים, התנגדה להכרה באש"ף והתנגדה לכל מגע עם אש"ף, רואה היום באש"ף וגם במנהיגו יאסר ערפאת שותפים. מכאן הצורך לחזק אותו.

אם אנחנו רוצים היום לשפוט את התנאים והעובדות הקיימים על-פי קנה המידה שהיה בעבר, אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, מה קורה בעצם. הרי אותם חיילים פלשתינים, שנלחמו נגד הישראלים לפני עשר שנים, היום הם מגינים על הישראלים. הם מגינים בעצם לא על הישראלים אלא מגינים על השלום עצמו. הם רואים בהגנה על ישראלים הגנה על תהליך השלום, תהליך שלום שיוביל לעתיד אחר ולסיכוי אחר. מכאן הדאגה המשותפת. ממשלת ישראל רוצה לקדם את תהליך השלום, שייתן סיכוי אחר ויפתח עידן חדש. גם ישראל, גם אש"ף וגם הפלשתינים רוצים לקדם את תהליך השלום ולתת לו סיכוי.

אבל מהו המצב הבלתי מוסבר, התמוה לחלוטין? אנשים נשלחו בתקופת המאבק עצמו, המאבק הפוליטי, באותו זמן לא היה שום פתרון מדיני, הם שפוטים, נתונים למאסר בלי שום תכלית. אני רוצה להבין, איזו תכלית משרת היום המשך החזקתם של אסירים ביטחוניים במתקני הכליאה הישראליים? איזו מטרה הוא משרת? הרי אי-אפשר להגיד שזה מרתיע, כי בעצם באותה תקופה, כשעוד לא היה תהליך השלום, נשפטו אלפים וזה לא הרתיע את הפלשתינים מביצוע מעשי אלימות. הם ראו בזה מעשים שנועדו להביא לשחרורם ולסיומו של הכיבוש הישראלי. היום הם לא מבצעים את המעשים האלה, מדוע? כי יש הסכם שלום, יש תהליך מדיני, יש משא-ומתן והם רואים את הפתרון דרך המשא-ומתן. לכן, לא המאסר ולא מתקני הכליאה הם שמנעו מהפלשתינים או הרתיעו אותם, אלא הסיכוי האחר, דרך המשא-ומתן, דרך שכל צד יבין את זכויותיו של הצד השני, והם המונעים את הפלשתינים מביצוע מעשי האלימות האלה.

דבר שני, המשך החזקתם יכול להוות עילה למעשי אלימות נגד הישראלים. כי אם מדברים על שלום, אם מדברים על הכרה הדדית, אם מדברים על כך שלעם הפלשתיני יש זכות לגיטימית, זכויות פוליטיות, זכות הגדרה עצמית, ואנשים אלה נלחמו למען הזכות הזאת, היום אנחנו מודים שהזכות הזאת קיימת והם מברכים על ההכרה הזו, ואין שום תכלית להמשך החזקתם במאסר. בעצם המשך החזקתם במאסר גורם אך ורק לתסיסה, גורם לכך שהרבה אזרחים שתומכים בתהליך השלום שואלים את עצמם: על איזה שלום אנחנו מדברים, כשאנשים ממשיכים להיות מוחזקים בבתי-כלא ישראליים, בתנאים גרועים מאוד, בתנאים קשים מאוד, בתנאים בלתי אנושיים.

אני רוצה לצטט את השופט אהרן ברק בהתייחסו לתנאי החזקתם של אסירים, ובמיוחד אסירים ביטחוניים. וכך הוא אומר: המעצר מחייב מעצם טיבו שלילת חופש, אך אין בו כדי להצדיק פגיעה בכבודו של אדם. חומות הכלא אינן צריכות להפריד בין אסיר לבין צלם אנוש. בית-הסוהר אסור לו להפוך למכלאה. חדר האסיר אסור לו שיהפך לכלוב. חיי אנוש תרבותיים הם לא רק זכותו של אסיר

פלילי או ביטחוני בישראל, אלא גם זכותו של אסיר בשטחים. זו חובתו של ממשל ישראלי על-פי – –
– אנושית ודמוקרטית.

קבוצת חברי כנסת סיירה באחרונה במתקני כליאה בכלא השרון, במתקני הכליאה בבאר-שבע ובקציעות, וראינו באילו תנאים קשים מוחזקים האסירים הביטחוניים הפלשתינים, וראינו את השירותים הרפואיים, שחולה המזמין שירות רופא זוכה לקבל אותו כעבור שנה. יש שם כאלה שהם מעל לגיל 60, יש שם נשים מבוגרות, נשים חולות וגם קטינים וקטינות שממשיכים להחזיק בהם שם. איך תסביר לבני המשפחות שלהם את משמעות המושג שלום ותהליך השלום כאשר אנשים, גילאים אלה, ממשיכים להיות מוחזקים בכלא בתנאים השוררים שם, גם בתנאים הרפואיים.

ממשיכים להחזיק אותם ולהעניש אותם בגין מצב שהיה קיים לפני תהליך השלום. יכול להיות, שאילו התחיל תהליך השלום, נניח, בשנת 1968, הם בכלל היו תומכים בו, ולא היה צורך בכל המאבק הזה. אבל המאבק היה תולדה של עצם הסירוב להכיר בזכותו של העם הפלשתיני, להכיר בלגיטימציה של ההנהגה הפלשתינית. היום, כאשר יש הכרה בזכותו של העם הפלשתיני ובהנהגה הפלשתינית, רובם תומכים בתהליך השלום. וכמו שהם היו אז חיילים של ההנהגה הפלשתינית ושל העם הפלשתיני על מנת להביא להכרה בזכות השלטון העצמי לפלשתינ, היום הם רואים את עצמם כחיילים בתהליך השלום. אבל צריך לתת להם את ההזדמנות ואת הזכות.

הנסיבות השתנו, אז צריך לשנות גם את הגישה. כמו שאי-אפשר לשפוט היום אזרח ישראלי שיצר קשר עם אש"ף או עם הנהגת אש"ף, בגלל השוני בנורמות ובתפיסות, כך צריך גם לשנות את הגישה לגבי האסירים הפלשתינים המוחזקים במתקני הכליאה.

אני גם לא מבין מדוע מפלים בין האסירים הביטחוניים, שביצעו את המעשה על-פי נסיבות שהיו קיימות בעבר, על-פי תנאים שהיו קיימים אז ולא קיימים עוד, לעומת האסירים הפליליים. לדעתי, אסיר פלילי מבצע מעשה לא מתוך אידיאולוגיה אלא מתוך אינטרס אישי, והוא יכול לחזור על המעשה הזה גם בעתיד. אבל בכל הנוגע לתנאים של החזקתו במעצר או במתקני הכליאה, זכותו של האסיר הפלילי לקבל חופשה, והוא מקבל אותה. אסירים ביטחוניים לא מקבלים. זכותו של אסיר פלילי לחופשה למשך יממה, יש לו שעות חופש הרבה יותר משיש לאסירים ביטחוניים. כאשר בני משפחה באים לבקר אסירים ביטחוניים, כאשר ילדיהם, בני חמש, ארבע ושלוש מבקרים אצלם, אסור לאסירים הביטחוניים לנשק ולחבק את ילדיהם. זו הענשה בתוך מתקני הכליאה. זו הענשה כפולה.

אני רוצה לומר, שעל מנת שתהליך השלום יהיה עובדה, על מנת שישליך על החברה הפלשתינית, על מנת שיהיה בעל אפקט חשוב מבחינת העם הפלשתיני ויזכה בתמיכה רחבה יותר, צריך שיתורגם וימומש באופן מעשי, וחשוב שיתורגם גם על-ידי שחרור האסירים הביטחוניים, על מנת שהם ייתנו יד ויתמכו בתהליך השלום. זה ישתלב בעידן החדש, בהסכם אוסלו, בהסכם השלום עם הירדנים ובמערכת היחסים של מדינת ישראל עם מדינות ערב.

אי-אפשר להגיד שיהיה שלום אחרי מלחמה, בלי חילופי שבויים. לאחר כל המלחמות שהיו בעולם התחילו חילופי שבויים, משא-ומתן והסכם שלום. היום יש משא-ומתן, אבל אין חילופי שבויים. אין גישה אחרת לגבי האסירים הביטחוניים הפלשתינים. לכן אני מבקש לאשר את הצעת החוק שעושה צדק עם האסירים הביטחוניים הפלשתינים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני סגן שר הביטחון, תשובתך.

אני רוצה רק להזכיר שהנושא של חברי הכנסת עובדיה עלי ואליעזר זנדברג יידון אחרי ההצעה הזאת. סגן שר הביטחון עוד אתנו כאן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה קרה שההצעה נדחתה? חברי הכנסת המכובדים לא היו באולם כאשר קראו להם.

היו"ר ש' וייס:

כן, אחד מהם עמד כאן בפניה. אני שאלתי את קודמי והוא החליט החלטה נכונה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

צריך היה להודיע שהנושא נדחה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, עכשיו אנחנו עוסקים בהצעת החוק של חבר הכנסת אלסאנע.

עובדיה עלי (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, רשמתי לפני את הערתך.

היו"ר ש' וייס:

רגע, סליחה. חבר הכנסת עובדיה עלי – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

רשמתי לפני את הערתה. זה הכול.

היו"ר ש' וייס:

בואו לא נרשום שום דבר. נפתח את הלבבות – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, הנושא עכשיו הוא הנושא שהעלה חבר הכנסת טלב אלסאנע.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני רק מבקש שתזכרי את ההערה שלך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מאחר שהתקנון לא כובד הפעם, לא תהיה סיבה לשום יושב-ראש לכבד אותו גם להבא.

עובדיה עלי (הליכוד):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אם אתה רושם לפניך את ההערה שלי, תרשום גם – – –

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, חבר הכנסת עובדיה עלי, כרגע עומדת על הפרק ההצעה של חבר הכנסת טלב אלסאנע, אחר כך אני אאפשר לכם להחליף עוד דברים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני רושם לפני את הערתך. זה הכול. אמרתי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה שייך לעניין?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עובדיה עלי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, מספיק. אנחנו באמצע הטיפול בהצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היינו מאוד שמחים לו אומנם נמצאנו כבר במצב של שלום, וכל השאלה הזאת היתה נפתרת מעצמה.

עקבתי אתמול אחר כמה שידורי טלוויזיה וראיתי את ההכנות לקראת חג פורים, על השלום ופורים, ועד כמה עניין השלום ממלא את העם. מסכימים יותר, מסכימים פחות, כל בתי-המלאכה, כל בתי-המסחר וכל השווקים מלאים באביזרים הקשורים בשלום.

בימים האחרונים הסתכלתי גם בתחנות טלוויזיה אחרות, ואינני יכול לומר שראיתי שם אותה אווירה. אני, כמובן, לא רוצה להיכנס עכשיו לוויכוח על השלום, אלא שאנחנו מדברים על מצב שבו אנחנו נמצאים בתהליך שיש לו סיכונים, תהליך עם הרבה סיכונים, וכולנו מקווים שהסיכונים גדולים יותר ומהירים יותר, אבל אסור לאיש מאתנו להתעלם מהסיכונים. והראיה היא שהטרור לא פסק. גם גופים שהתחייבו להפסיק את הטרור, אומנם הפסיקו אותו כגופים, אבל חלקים מהם, חברים שלהם, ממשיכים בו בדרכך זו או אחרת. אנחנו לא יכולים לטעון, שאנחנו עומדים מול משמעת מלאה בקרב ארגוני הטרור בעזה וביריחו, שהכול סרים למשמעת המוחלטת של ערפאת.

ממשלת ישראל תגלה חוסר אחריות מוחלט אם היא תתעלם מן המציאות הזאת, אם כתוצאה מהצד החיובי של התהליך אנחנו לא נראה גם את הצלליות שמתלוות אליו. וחס וחלילה, אל נעשה מעשים אשר יכולים להוסיף לטרור מעבר למה שהוא.

לכן, כל דיבור עכשיו על חנינה כוללת הוא דיבור גורף מדי, רחב מדי, שלא במקומו, שאנחנו מתנגדים לו ומבקשים להצביע נגדו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת אלסאנע, אנחנו עוברים להצבעה. יש זכות תשובה. ההצעה היא של שניכם. בבקשה, חבר הכנסת דראושה, יש לך חמש דקות. ההצבעה תהיה מייד לאחר מכן, ואנחנו צלצלנו כבר פעמיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפי הסכם אוסלו אמורים להשתחרר כל האסירים והעצורים הפלשתינים בהסכמה בין ממשלת ישראל ובין אש"ף כנציג של הפלשתינים. לכן, ההצעה שלנו חופפת את הסכם אוסלו ולא מנוגדת להסכם הזה שממשלת ישראל חתמה עליו. הן סגן שר הביטחון וגם כל הכנסת והממשלה יודעים שבסופו של דבר ישתחררו כל האסירים הפלשתינים. מה עוד שמדובר באסירים שמרביתם נמנים עם אש"ף, ובמיוחד עם ארגון "פתח" שהוא עמוד השדרה של העם הפלשתיני, של הרשות הפלשתינית, שהוא מכבד את הסכם השלום.

שחרור עצורים ואסירים פלשתינים יחזק את הגורמים המתונים בתוך העם הפלשתיני, יחזק את הגורמים שתומכים בתהליך השלום. לכן, זה משרת את השלום, מחזק את הרשות הפלשתינית, מחזק את אש"ף, שהוא הפרטנר של מדינת ישראל בתהליך השלום.

אני מקווה שהכנסת תאשר את החוק הזה ותעביר אותו להכנה לקריאה ראשונה. לדעתי, זה יקל על הממשלה, כי הממשלה נושאת ונותנת עם אש"ף היום כדי לשחרר את העצורים הללו. אנחנו לא אומרים – לשחרר את כולם מייד. אנחנו אומרים – לשחרר אותם מבחינה עקרונית ולשאת ולתת עם הרשות הפלשתינית על שחרורם. חוק כזה, אני מקווה שיתקבל, יקל על הממשלה, יקל על תהליך

השלום, יחזק את הגורמים המתונים בעם הפלשתיני; מה עוד שהיום מתנהל משא-ומתן כדי לשחרר אותם.

אני ציפיתי, ומצפה, שבקואליציה – סיעת העבודה וסיעת מרצ – נציגי הממשלה יאשרו את הצעת החוק הזאת, שאינה מנוגדת לעמדת הממשלה. הרי עקרונית הממשלה הסכימה לשחרר את כל העצורים והאסירים הפלשתינים. אנחנו חושבים שקבלת החוק הזה תעודד את הגורמים המתונים בעם הפלשתיני, תעודד את המשפחות של כ-6,000 עצורים ואסירים פלשתינים שעדיין נמצאים בבתי-הכלא בגלל שייכותם בדרך כלל לאש"ף. ואש"ף היום הוא הפרטנר של מדינת ישראל, הוא הפרטנר של ממשלת ישראל למשא-ומתן.

לכן, אני קורא לסגן שר הביטחון, לכנסת כולה, לאשר את הצעת החוק הזאת ולהעבירה להכנה לקריאה ראשונה לוועדה. ואז יש זמן ויש מקום לדון בוועדה בצורה מפורטת בהצעה הזאת וללבן עמדה שלא תהיה מנוגדת לעמדת ממשלת ישראל. כי אנחנו בסופו של דבר רוצים לקדם את תהליך השלום, רוצים לחזק את הגורמים המתונים בעם הפלשתיני. אנחנו מאמינים שאש"ף כיום והרשות הפלשתינית מעוניינים בשחרור האסירים כדי לחזק את תהליך השלום. גם ממשלת ישראל צריכה להיות מעוניינת בחיזוק תהליך השלום, וזה לא מתנגש עם ההצעה שלנו.

על כן, אני קורא שוב לסגן שר הביטחון, במלוא הכנות, ולקואליציה, לאשר את ההצעה ולהעבירה להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברי הכנסת, נעבור להצבעה על הצעת חוק חנינה כללית לאסירים ביטחוניים (חנינה בעקבות הסכם השלום עם הפלשתינים ועם ירדן), התשנ"ה–1994, של חברי הכנסת דראושה ואלסאנע. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 19

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום הצעת חוק חנינה כללית לאסירים ביטחוניים (חנינה בעקבות הסכם השלום עם הפלשתינים ועם ירדן), התשנ"ה–1994, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חמישה תומכים, 19 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק הוסרה.

הצעות לסדר-היום

איום טילים על ישראל היו"ר ש' וייס:

ביקשתי מסגן שר הביטחון שיישאר, כי יש עוד שתי הצעות חוק שנוגעות לו.

חברי הכנסת, כדי למנוע אי-הבנות, כי היו פה חילופי דברים בין חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, עובדיה עלי ואחרים לבין סגן יושב-ראש הכנסת סאלח טריף: א. את הישיבה ניהל לפני קודמי סגן היושב-ראש סאלח טריף. היתה איזו תקלה, שאני לא יודע מה פשרה. שאלתי את חבר הכנסת סאלח טריף עם שובי לכאן מה קרה. הוא טען שהיה איחור של אחד מבעלי ההצעה והוא החליט עוד ביושבו כאן שהוא יאפשר את העלאת ההצעה אחרי ההצעה של חברי הכנסת אלסאנע ודראושה.

ב. אין קביעה מדויקת בתקנון לגבי הסדר. יש נוהל ואנחנו מקפידים עליו. היו מקרים רבים מאוד שגילינו גמישות, כמו למשל חברי כנסת שרשומים לדיון בהצעת חוק והם מאחרים והם מביאים בפני כל מיני נימוקים של פקקי תנועה וכו', ואנחנו לא אחת מתחשבים. זה בתחום הגמישות הסבירה על-פי סוג ההתייחסות של יושב-ראש הישיבה לאירוע, וצריך לראות זאת ברוח הזאת. תודה רבה.

אומרים לי שסגן שר הביטחון לא חוזר. מדוע? הרי ביקשתי שיישאר. יש לנו בינתיים בעיה, שסגן שר הביטחון יצא אף שביקשתי שיישאר. בנסיבות האלה יש לי אחת משתי ההצעות האלה: או שנדון ונבקש מסגן שר הביטחון שישב מחר או בשבוע הבא – אני משאיר זאת לשיפוטכם – או שאנחנו נשתדל להכניס נושא זה לסדר-היום מחר, אם סגן שר הביטחון יוכל להשיב מחר.

אני מציע שתעלו את ההצעה ואנחנו נבקש מסגן שר הביטחון שבהזדמנות הקרובה ביותר ישיב. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, שלוש דקות לרשותך. אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי, שלוש דקות לרשותו. הצעות לסדר-היום מס' 6397 ו-6398.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

איזו הצעה תבוא אחר כך?

היו"ר ש' וייס:

חוזרים לסדר-היום. סגן שר הבינוי והשיכון אתנו פה. מבחינת לוח הזמנים לא קרה כלום, כי אם הנושא היה קודם או עכשיו – הזמן נשמר. אחרי הנושא הזה יבוא בדיוק הנושא של חברי הכנסת בוחבוט ורביץ. בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אשתדל לקצר, ואני יודע גם שהזמן שעומד לרשותי קצר. אני רוצה להודות גם על הגמישות שגילה היושב-ראש.

הנושא הוא איום הטילים. התפרסמה ידיעה ביום ראשון בדבר 1,000 טילים שמאיימים על מדינת ישראל. אני סבור שאין בידיעה הזאת כל חדש, כולנו ידענו על הטילים האלה, כולנו ידענו על האיום הזה, ומן הסתם אותו איום שהיה נכון ליום ראשון היה נכון לפני מחצית השנה או השנה ויהיה נכון, לצערי הרב, גם בעוד מחצית השנה או בעוד שנה.

אבל אני רוצה לייחד את דברי לשאלת העיתוי. אני רוצה לשאול שאלה, ואני מברך על כך שלסגן שר הביטחון תהיה הזדמנות להשיב לאחר שהוא יקרא את הדברים בפרוטוקול, שכן כך הוא יוכל להתכונן ולהשיב.

אני רוצה לשאול: האם העיתוי שבו התפרסמה הידיעה לא היה עיתוי שנובע ממניעים פוליטיים? שהרי בדיוק באותו זמן שבו עם ישראל קורא בעיתון על איום של 1,000 טילים, מודיע ראש הממשלה על נכונותה של ממשלתו לעשות ויתורים נוספים כלפי הסורים. אני רואה בשני הדברים האלה שתי ידיעות שקשורות זו בזו. גורם ביטחוני בכיר מודיע כמה טילים מאיימים עלינו, וראש הממשלה אומר: אני מוכן לעשות ויתורים בשביל שלום עם סוריה. כאילו בשביל למנוע אותו איום של טילים אנחנו זקוקים לויתורים; כאילו אותו ויתור הוא מעין "אופטלגין" או איזו תרופה שנועדה לשכך את פחד האיום.

אני אומר שהקשר הזה, אם הוא קיים, הוא קשר פוליטי מסוכן ביותר, של ניצול של מידע שקיים ממילא וידוע לכול, לצורך קידום המטרות הפוליטיות של הממשלה הזאת, מטרות שלדעתי לא רק לא יועילו להסיר את איום הטילים אלא עלולות ליצור פיתוי, סכנה לקיום מדינת ישראל.

אין זה סוד, אדוני היושב-ראש, שנציגים בכירים בממשלת ישראל, כמו שר החוץ, אומרים פעם אחר פעם: בעידן הטילים, איזו חשיבות יש לשטח? בעידן הטילים, מי צריך את רמת-הגולן? אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, אין שטות גדולה מזו. גם בעידן הטילים יש לשטח חשיבות רבה. ואולי הדוגמה הכי טובה היא מלחמת המפרץ. שם השתמשו בטילים. האמריקנים ירו על בגדד טילים הכי מתוחכמים, הכי חכמים שיש, ממרחקים עצומים. שלושה שבועות הפציצו את בגדד לילה אחר לילה, יום אחר יום. אבל המלחמה לא הסתיימה. המלחמה במפרץ, המלחמה בכוויית הסתיימה כאשר החייל העירקי האחרון סולק פיסית על-ידי הצבא האמריקני מעל אדמת כוויית. זה הביא את סיומה של המלחמה; לא הטילים, לא האיום של הטילים ולא השימוש בטילים.

אני סבור, שאותו לקח נכון גם לגבינו. אותו לקח נכון שבעתיים לגבי רמת-הגולן, שהיא חשובה לנו גם מבחינה ביטחונית, כדי להרתיע, כדי להתגונן וכדי להתכונן אם, חלילה, יבקשו לפגוע בנו במלחמה הבאה.

לכן, אני אומר לממשלה הזאת: מבחינת האיום, השטח חשוב גם כשיש איום של טילים וגם כשאין. אבל מבחינת העיתוי של פרסום הידיעה הזאת על 1,000 טילים שמאיימים עלינו, אני מבקש ומצפה מסגן שר הביטחון לעלות על הדוכן הזה מחר או בכל זמן שהוא יבחר להשיב, ולומר לנו את האמת: האם יש קשר פוליטי בין הפרסום הזה לבין המדיניות של כניעה וויתורים של הממשלה? ואם כן, מי אחראי לקשר הזה?

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה. הנה חזר סגן שר הביטחון. מצוין. היתה פה איזו אי-הבנה, ואני מאוד מודה לך על שהואלת לשוב.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטט מדברי ראש הממשלה: "אני פחות מודאג מכוחה הצבאי של סוריה מאשר מהרסנותו של הטרור הנתמך על-ידי אירן". כך אמר ראש הממשלה. ולא במקרה אמר ראש הממשלה את הדברים האלה היום. כנראה לעיתוי יש משמעות גדולה נוכח הידיעות על משא-ומתן מתקדם עם הסורים.

אני אומר לכם כאן, שהסורים מטרידים אותי לא פחות, אולי אף יותר מהטרור הפלשתיני. אני מוטרד, שכן בידי סוריה האלימה ובידי שאר מדינות ערב מצויים כיום יותר מ-1,000 טילים המאיימים עלינו.

אדוני היושב-ראש, דבריו של ראש הממשלה על מה שמטריד אותו ומה שאינו מטריד אותו – מטרידים אותי מאוד. שכן הם מזכירים לי אנשים אחרים ממחנהו, שגם הם לא היו מוטרדים יתר על המידה בשנים שקדמו למלחמת יום הכיפורים. וכל השאר הרי כתוב לדיראון עולם בספר דברי הימים של אותה מלחמה ואותם מנהיגים בלתי מוטרדים דאז.

אדוני היושב-ראש, כאשר גורם צבאי בכיר בצה"ל מדבר על הצטיידות מסיבית של מדינות ערב בטיילים, טילים מכל המינים והסוגים, טילים עם ראשי חץ וראשי נפץ קונבנציונליים, וטיילים אחרים עם נשק בלתי קונבנציונלי, הדבר צריך לטרוד את מנוחת כולנו. אבל על ראש הממשלה מוטלת גם החובה לקום ולעשות מעשה, כדי שנוכל להיות רגועים.

כמי שהיה מופקד על העורף, אני יודע היטב כמה גדולה הסכנה באיום הטיילים. למען האמת, אני יודע גם עד כמה חשוף העורף לסכנה זו. נכון שיש היערכות ויש מאמצים למגננה יותר יעילה בעורף. אך לא בכך ניוושה. גם התשובה של טילי ה"חץ" היא תשובה מסוימת, אבל הנושא מאוד בעייתי, כל נושא ההצטיידות, התקציבים שדרושים לכך והזמן שדרוש לכך.

למרות כל מה שאמרתי על הסכנה הגדולה של פגיעת הטילים בעורף, אדוני סגן שר הביטחון, אני מבקש להדגיש דבר נוסף: צריך לעשות הכול כדי להיאבק בבעיה החמורה הזאת, ועיקר הטיפול הוא בהרתעה ולא במגננה. אבל צריך לזכור גם, דווקא על רקע הדברים החמורים שאמרתי, שטילים לא מכריעים מלחמה. והמסקנה שמסיקים אחדים משרי הממשלה, יש בה כדי להטעות את הציבור. הם מטעים את הציבור כשהם אומרים, שבשעה שיש טילים כה רבים בידי הסורים ובידי מדינות ערב האחרות, לשטח אין משמעות ואפשר לוותר על שטחים ואפשר לוותר על קרקע. המסקנה הזאת מופרכת מיסודה, ויש בה אפילו מידה מסוימת של ציניות שבאה לשרת איזה אינטרס פוליטי עכשווי של הממשלה, שמתקדמת בריצת אמוק למשא-ומתן ולתהליך מדיני עם הסורים.

קודמי הזכיר את מלחמת המפרץ. עם כל הקואליציה שהפציעה בכלים החדישים ביותר, עם התחמושת החדישה והמתקדמת ביותר, ארבעים יום וארבעים לילה, אלף גיחות ביום, לא החריבו את עירק. אני יכול להוסיף את ה"בליץ" על לונדון בידי הגרמנים. גם הם לא החריבו את לונדון.

הנזק הוא אדיר, במיוחד לעורף, לתשתיות, אבל הם לא מכריעים בקרב, במלחמה. ועצם ישיבתנו על הגולן, אדוני סגן שר הביטחון, יש בה מגורם ההרתעה. 40 ק"מ מדמשק, זה איום אסטרטגי גם על הסורים. והם מבינים את המשמעות של עצם הישיבה שלנו שם. ואולי עצם העובדה שעד היום הם לא העזו להפר את שביתת הנשק אתנו ולתקוף אותנו, להפיץ אותנו ולפגוע בנו, נעוצה במידה רבה בכך.

מכל מקום, אני מבקש להתייחס בצורה הרבה יותר רצינית לאיום הזה. אני משוכנע שאתם נותנים על כך את הדעת. אינני אומר שמשרד הביטחון או צה"ל אינם נותנים דעתם לעניין הזה. אותי מטרידים הביטויים וההתבטאויות. ואם ההתבטאויות באות להכשיר את הלבבות לאיזה מהלך פוליטי, זה דבר מאוד מסוכן, מפני שיש בו אשליה, שאוי לנו אם תטפח לנו על הפנים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מזמין את סגן שר הביטחון להתייחס לשתי ההצעות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אולי יהיה טוב יותר להמחשת הרצינות שבה אנחנו מתייחסים לסוגיה הזאת בהזכרת העובדה, שהבוקר היה לי דיון בארבע עיניים עם אחד הקצינים הבכירים של הצבא על מדיניות המלחמה ברמת-הגולן. לפני הצהריים ישבנו שלוש שעות בוועדת מל"ח עליונה – משק לשעת-חירום – אתה יודע, כי ישבת בראשה, וניתחנו בה לעומק ולרוחב את החידושים העוברים על הזירה וההשלכות שיש להם על מה שאנחנו צריכים לעשות. וזה בחצי יום, אבל הייתי אומר שהוא חצי יום אופייני, מכיוון שהוא ממחיש עד כמה אנחנו מוטרדים מהחזית הזאת, מהפוטנציאל שיש בה, הן לחיוב והן לשלילה.

מעבר לזה, המודעות שלנו היא לעובדה שטילים יכולים להגיע לישראל ללא שום קשר ליחסים שלנו עם סוריה. יכול להיות הסכם שלום ויכול להיות אפילו ששני הצדדים ידבקו בו, והטילים יגיעו מלמעלה ויעברו אותם, וזה יכול להיות מכיוון טהרן, וזה יכול לבוא מכיוון בנג'ז. זאת אומרת, אנחנו חייבים

להביא בחשבון, שבתהליך השלום, בתהליך השינוי שאנחנו רוצים לראות במזרח התיכון, יש גם חלק שמאפשר לנו לשמור על קיומנו בכל השינויים הטכנולוגיים האפשריים, שלנו אין עליהם שליטה. אבל אוי ואבוי לנו אם נאחר בהם ואם הם יהיו בידיהם, במיוחד בידי אלה שחורשים רעה, ולא יהיו בידינו.

הקונצפציה שלפני יום הכיפורים יכלה להתבשל לכדי קונצפציה כוללת, כי חברו, פחות או יותר, שיקולים צבאיים ושיקולים מדיניים – עזרו זה לזה. לכן יש חשיבות רבה מאוד בניתוח העובדות כמו שהן. אין ויכוח, כל אחד קורא את זה בעיתון, כל אחד רואה בטלוויזיה, שבחודשיים האחרונים יש ניסיונות בקרב כמה מארצות ערב, מצרים בראשן, להמעיט קצת בחשיבותה של ישראל; בלשון היותר מדוברת, להחזיר אותה לממדים הכביכול טבעיים שלה, מכיוון, מה לעשות, שישראל טובה לא רק במלחמות, ישראל טובה מאוד בכלכלה וישראל מצליחה להתקדם בהרבה תחומים שבהם השכנים שלנו לא כל כך מצליחים ורמת החיים שלהם נשארת נמוכה, וזה פתח לקונפליקטים.

אנחנו לא מתיימרים לפתור את כל הסוגיות המסובכות האלה במכה אחת, אבל כאשר אש הטילים כמעט מונחת על הצוואר, בוודאי אי-אפשר להתעלם ממנה – כאשר אנחנו יודעים שיש להם טילים, כאשר אנחנו יודעים שהם רוכשים טילים ארוכי טווח, כאשר אנחנו יודעים שהם פועלים קשות ונמרצות על מנת שיהיו גם ראשי נפץ גרעיניים, עוד שנה, פחות שנה. אנחנו מדברים על חיי העם, ואנחנו לא עושים מכולת של שנתיים או שלוש שנים.

אילו יכולנו ליצור אווירה במזרח התיכון, שהכול יהיו שותפים לה, היה בוודאי טוב. לצערי הרב, הדבר אינו בידינו, ולכן, בעודנו מנסים לעשות שלום עם חלק מהשכנים, וגם כאן זה לגמרי לא פשוט ולא קל, אנחנו חייבים לזכור היטב את האיום שעדיין מהדהד לנו כל הזמן בראש ואומר: רגע, רגע, אל תחשבו שהגעתם אל המנוחה ואל הנחלה.

אליעזר זנדברג (צומת):

מה הקשר בין מועד פרסום הידיעה הזאת לבין חידוש השיחות עם סוריה – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

אתה יודע שגם שעון עומד מדייק פעמיים ביום. אם אתה שואל אותי, אין הרבה טעם לעשות פה ספקולציות. הידיעות הבסיסיות קיימות. האירנים רוצים טיל ארוך טווח עם ראש נפץ גרעיני, על זה אין ויכוח, לסורים יש הרבה מאוד טילים וכבר יש להם יכולת כימית, ומתנהל ויכוח ביניהם לאיזו אמנה הם כן יצטרפו, לאיזו אמנה הם לא יצטרפו. כל אחד לפי הטקטיקות שלו והשיקולים שלו, אבל ודאי שאותנו הם לא יכולים להשאיר מן הצד שקטים, אלא אנחנו צריכים לנתח ניתוח צבאי טהור מה סכנה יש בכל אחד מהאמצעים האלה, ואנחנו צריכים לקבוע עמדה מדינית, שבשום פנים ואופן לא ייווצר מצב שזה יבוא על חשבון זה, כי עשו סלט – יהיה טעים ותהיה קונצפציה.

לכן אני חושב, שטוב עשיתם שהעליתם את הנושא, מכיוון שאסור לשכוח ממנו, לא חשוב מה עושים ולא משנה באיזה יום, כי כאן מדובר על תהליכים, והתהליכים יכולים להיות עוד שנתיים או שלוש שנים, ועוד שנתיים, שלוש שנים. לנו צריך להיות כוח העמידה שלא ליפול בדרך, ואת זה, אני חושב, אפשר לקרוא לכולנו לעשות.

אסעד אסעד (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אנחנו יודעים שהאירנים רוכשים מכל מקום אפשרי, בכלל זה, לפי הידיעות האחרונות, לצערנו, מברית-המועצות המתפרקת, שיש שם לא רק טילים, יש שם גם חומרים שאפשר להרכיב מהם טילים עם ראשי חץ גרעיניים. מה מידת הנכונות בידיעות לגבי זה, והאם באמת זה יהיה בתוך שנים מספר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

איש לא יודע מה מידת נכונות הידיעות, אבל אנחנו מתייחסים לכל הידיעות האלה במלוא הרצינות.

זאת אומרת, אתה לא תשמע מאתנו הערכה שבעוד שנתיים או שלוש שנים יהיה לאירנים כך וכך ורק בעוד עשר שנים יהיה להם כך וכך. יכול להיות שבעוד חצי שנה הם יקנו, או מישו ימכור להם, או מישו ייתן להם – ויהיה להם.

אסעד אסעד (הליכוד):

בעיקר בגלל המצב בברית-המועצות לשעבר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

נכון. במצב העולמי יש הרבה הפקרות בתחומים האלה, לא בשליטה שלנו. אני יכול לומר שאין פגישה עם מנהיגות של מדינה כלשהי בעולם שבה איננו מעלים את הנושאים האלה. אבל אני גם צריך להודות, שלשכנע הרבה ארצות לנקוט צעדים כלכליים נגד אירן ונגד עירק זה כמעט בלתי אפשרי, כי הם מעורבים שם בסכומים גדולים של מיליארדי דולרים.

לכן, אנחנו פה בסוגיה מאוד מסובכת. צריך להכיר אותה על שני האספקטים שלה, האספקט של הטיל והאספקט של הפצצה. אסור להתעלם אף מאחד מהם.

כאשר מצרים בחודשים האחרונים כל כך לוחצת עלינו לחתום על האמנה, האם אינה יודעת שאין שוויון בין ישראל ובין מכלול שכנותיה? לא במספר האנשים, כי הם למעלה מ-100-200 מיליון; לא בשטח – הם גדולים, אני לא יודע פי כמה יותר; גם לא במשאבים.

לכן, אסור לנו ללכת שבי אחרי סממאות שאולי מתאימות לאזורים מסוימים בעולם, אבל לא לנו. אנחנו חייבים להיות בטוחים שבנושאים הקשורים ישירות בביטחוננו – בהם אין חוכמות. אני מקווה שכך ינהגו כל הממשלות, גם בעתיד.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, אולי לוועדת משנה, כי שם יוכלו בוודאי להיכנס לפרטים במידה רבה יותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני יכול להציע רק ועדה ראשית, לא ועדת משנה.

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

חבר הכנסת זנדברג, האם אתה מסכים שהנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני חושב שהואיל וגם סגן שר הביטחון מסכים כי הנושא חשוב ויהיה חשוב ורלבנטי גם בעתיד, יש לקיים דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה עומד על כך שיתקיים דיון במליאה.

חבר הכנסת עובדיה עלי?

עובדיה עלי (הליכוד):

הייתי מסכים שהנושא יועבר לוועדה, אבל אני חייב למחות על התנהגות ועדת החוץ והביטחון, שנושאים רבים מועברים אליה ממליאת הכנסת והיא לעולם לא דנה בהם. לא היה נושא אחד שהועבר לשם ואכן נדון. לכן, אין טעם להעביר את הנושא לשם, אני מציע שהוא יידון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, גם אתה עומד על כך שהנושא יידון במליאה.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ביקשתי הצעה אחרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, יש הצעה אחרת של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מצדי אין בעיה, שהדיון יהיה במליאה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

סגן השר לא מתנגד לדיון במליאה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, בתשובה על תהייתו של חבר הכנסת זנדברג מדוע נמסרה או הודלפה הידיעה על הטיולים, אני חושבת שצדק סגן השר כאשר קשר את זה בביקורו של שר החוץ כריסטופר ובדיונים בקשר לחתימה על האמנה הבין-לאומית לאיסור הפצת הנשק הגרעיני.

אני חושבת שמדינת ישראל היתה עושה דבר טוב לביטחונה ולביטחון האזור כולו אם היתה חותמת על האמנה הזאת לאי-הפצת הנשק הגרעיני.

אני רוצה להוסיף ולומר, שאנחנו, החרדים כולנו לביטחונה של מדינת ישראל, צריכים לחתור לכך, לא שיהיו לנו הטיילים הכי משוכללים, אלא שהאזור כולו יהיה משוחרר מטיילים מכל סוג שהוא המסכנים את ביטחון כל העמים. אני מקווה להגיע ליום שבו נתבשר שמדינת ישראל ויתרה על תוכנית פיתוח טיל ה"חץ" וכל התוכניות האחרות, שלא תורמות, לדעתי, דבר לביטחונה של המדינה, אלא רק מאיצות את מירוץ הטיילים המסוכן באזור כולו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד דיון במליאה. נא להצביע.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש למסור הודעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

רק שנייה, רק נסיים את הליך ההצבעה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

בבקשה, חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להבהיר, שלפני הדיון בהצעות לסדר-היום אני אמרתי בתשובה על הערה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שאני רושם את זה לפני.

אני מבקש להדגיש ולרשום שלא היתה בדברי כל נימה של איום. אני רציתי להבהיר, שלא אחת דווקא עם האופוזיציה ועם חברי סיעת חד"ש נהגתי ביתר ליברליות, וגם כשהם לא היו באולם שלחתי לקרוא להם, כדי שלא יאבדו את תורם. נהגתי אתם בגמישות רבה, ואני לא מתכוון לסטות מדרכי. אני רק רציתי להדגיש שהדברים האלה צריכים לעורר מחשבה על עצם קיום הנושא הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

הצעות לסדר-היום

המלצה להפוך סמים לחוקיים

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 6416 ו-6438: המלצה להפוך סמים לחוקיים – של שני מציעים. אני מזמינה את ראשון המציעים – חבר הכנסת שלמה בוחבוט; איננו נוכח. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן השר, לפני ימים מספר התפרסמה ידיעה בעיתונות על איזו ועדה מקצועית שהגישה כנראה את המלצותיה לוועדת הסמים של הכנסת.

לפי דעתי, אם הדברים נכונים, היא מתכוונת לעשות מהפכה בתפיסה החברתית שלנו ובגישה שלנו אל בעיית הסמים.

היא ממליצה, מאחר שהיום המשטרה איננה נוהגת לאכוף את החוק כאשר היא מוצאת 15 גרם של חשיש ומריחואנה, היא ממליצה להכפיל את הכמות ולומר, כי אם ייתפסו 30 גרם, המשטרה לא תעשה מזה עניין.

אינני יודע אם הידיעה נכונה, אינני יודע אם הוועדה הזאת היא ועדה מקצועית. אני גם די בטוח שוועדת הסמים של הכנסת, בראשותו של חבר הכנסת רפאל איתן, בוודאי לא תתייחס ברצינות להצעת עוועים כזאת. אבל אני חושב שראוי שאנחנו נעלה על סדר-היום של הכנסת את הנושא, כי עצם הפרסום בעיתונות על ועדה מקצועית שהגיעה למסקנה לתת לגיטימציה לעולם הסמים יכול להוות סכנה בפרט לנוער, שלפחות לגבי סמים אלה הוא קהל היעד.

כיום המצב הוא שסמים הם מחוץ להסכמה החברתית. נכון, אנחנו לא תמימים ואנחנו יודעים שרבים, במיוחד מבני הנוער, משתמשים בסמים. אבל אין דומה הדבר כאשר הוא נעשה בהיתר ובפרהסיה באופן כאילו חוקי לחלוטין בחברה פתוחה לעובדה שמשתמשי הסמים עושים זאת בהצנע, בהיחבא, אפילו אם רבים משתתפים בחיגה הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת רביץ, יש איסור מכירת אלכוהול לקטינים, אבל אנחנו יודעים שבפועל האיסור הזה לא נשמר. קטינים צורכים אלכוהול בכמויות אדירות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש בעיה גם עם אלכוהול. תרשי לי, גברתי, אני אסיים מייד.

אני יודע את הטענה, זה נכון שסמים קלים אולי אינם נמנים עם הסמים הממכרים ואדם יכול להשתחרר והוא לא מתמכר אליהם, אבל דבר אחד ברור – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

חבר הכנסת רביץ, מתחילים בעישון סמים קלים ואחר כך עוברים – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

בדיוק, אדוני. מסקרים ומתחקירים שנעשו, כאשר אני השתתפתי בוועדת הסמים, מתברר, שנכון הדבר שרבים או רוב המשתמשים בסמים קלים, כמו חשיש, מפסיקים באיזה שלב להשתמש בהם, אבל רוב המשתמשים בסמים המסוכנים, הקשים והכבדים התחילו את דרכם בסמים הקלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היום הם כבר לא כל כך קלים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זו שאלה של הגדרה.

כאשר ברור לנו היום במה כרוכה הכניסה אל העולם החשוך והמסכן הזה של סמים כבדים, עם כל הטרגדיות המשפחתיות והטרגדיות הפרטיות, עם סכנת הנפשות הכרוכה בכך, עם כל הדברים הנלווים לעולם הסמים, במיוחד לאלה שהתמכרו לעולם הסמים – אני חושב שלצאת עכשיו בהודעה שנותנת לגיטימציה לכניסה לעולם הסמים זה אחד הדברים החמורים והקשים.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני חושב שאנחנו בכנסת צריכים להתריע ולהסתייג באופן הנחרץ ביותר מן ההודעה הזאת. למרות הדברים המדעיים שיש מסביב לה, אנחנו בהחלט מדברים על הצדדים החינוכיים, החברתיים, על מה שעלולה לגרום ידיעה כזאת, על ההידרדרות שאליה היא יכולה להוביל את הנוער שלנו ואת החברה. ככלל, אנחנו חיים בחברה חלשה מאוד מבחינת ערכים, מבחינת הבסיס האידיאולוגי שלה. החברה שלנו חיה בתקופה שהיא קשה באופן מיוחד, ועוד טיפ-טיפה סמים, ואנה אנחנו באים.

לכן, אני מציע שנעלה זאת על סדר-יומנו כדי שנעביר מסר לחברה בישראל, כדי שנצליח באיזו מידה להילחם את המלחמה הקשה הזאת בעולם הסמים. תודה, גברתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רביץ.

אדוני סגן השר אלי בן-מנחם, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בפתח דברי אני רוצה להתייחס ליושב-ראש הוועדה למלחמה בנגע הסמים, חבר הכנסת רפאל איתן, בשל הגינותו. הוא החליט להקים ועדה שתבדוק את השפעת הקנביס או הקנבוס על המשתמשים בו.

היו"ר א' סלמוביץ:

קנבוס.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חשיש.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

לא משנה, זה החשיש והמריחואנה.

לצערי, ועדת הבדיקה העבירה את המלצותיה לכלי התקשורת לפני שהן הגיעו לדיון בוועדה למלחמה בנגע הסמים, וזאת אולי כדי להשפיע בעקיפין על עמדת חברי הוועדה. דעתו הברורה והחד-משמעית של חבר הכנסת רפאל איתן ידועה לי. לכן אינני מודאג, חס וחלילה, שמחר תמליץ הוועדה לקבל את המלצות ועדת הבדיקה.

ברשותכם, אני רוצה לעבור לנתונים, לפרטים, אם אפשר. אני מצטט פה מהכתובים: "השפעות פיסיוולוגיות אצל משתמשים בקנבוס: עישון הקנבוס יכול להשפיע תוך דקות על מצב הרוח והתפקוד. אדם תחת השפעת הקנבוס עשוי לחוש שינוי במצב רוחו. התגובות לשימוש בסם עשויות להיות שונות: פרצי צחוק, הרגשת הקלה והתנתקות מהסביבה, חוסר תיאום בתנועת הגוף, אי-יכולת לאמוד זמן ומרחק ורפיון שרירים".

הלאה: "התופעות המצוינות לעיל נעלמות, תלוי בגודל המנה" – זה דומה לתופעות בהירואין ובקוקאין – "תוך ארבע-שש שעות. במקרים נדירים אפשר לצפות בתגובת פאניקה המתבטאת בסימני פראנויה, שנעלמים בדרך כלל אחרי השינה. תופעות אלו אינן מהוות סיכון למשתמש או לחברה בתנאי" – יש פה גם תנאים – "שהמשתמש שווה בזמן השימוש וכמה שעות לאחריו באותו מקום". אני לא רואה הבדל בין זה לבין סם אחר. אדם יכול גם להשתמש בקוקאין, ואם שמים אותו במעצר-בית ל-48 שעות, התגובה יכולה להיות דומה. זאת אומרת, יש פה כל מיני תנאים נלווים. עוטפים שחור במין ורוד שקוף.

אני מצטט עוד: "יש לציין שנהיגה או הפעלת מכשירים הדורשים שליטה עלולות להוות סכנה".

אני ממשיך: "השפעה על הורמונים: נמצא שהקנבוס משפיע על מספר הורמונים של האדם. בדרך כלל ההשפעה חולפת זמן קצר לאחר השימוש. שימוש יומיומי, לעומת זאת, משפיע על רמות ההורמונים למשך זמן יותר ארוך. השפעה מסוג זה עלולה להיות בעלת חשיבות בהתפתחות הפיסית של אנשים צעירים". כלומר – גם פגיעה הורמונלית.

"השפעה על הנשימה ומערכות כלי הדם והלב – – – קנבוס עלול לגרום לשינויים במבנה ופעילות הריאות וכתוצאה מכך לחשיפה למחלות ריאות שונות. קנבוס משפיע על לחץ הדם ופעילות הלב. בעוד שאצל אנשים צעירים השפעה זו היא זניחה, הרי אצל אנשים מבוגרים היא עלולה להיות משמעותית."

אני ממשיך: "מחלות נפש – דיווח על קיום מחלות נפש כתוצאה משימוש בסם הקנבוס נמסר במספר מדינות". כלומר, יש השפעה, ואנשים יכולים להידרדר למחלות נפש מסוגים שונים גם כן. "מחקרים שנעשו באירופה מציינים ששימוש בקנבוס עלול לעורר סכיזופרניה בפרטים המועדים לחלות בה". כל מה שאני מצטט הוא מתחום הבריאות. הרי יש טענה שזה לא משפיע על הבריאות כלל. כל מה שאני קורא, אלה דברים שמשפיעים על בריאות האדם.

"השפעה על המערכת החיסונית: ניסויים בחיות הראו ששימוש בקנבוס מדכא את המערכת החיסונית, תוך הקטנת התגובה החיסונית למחלות הנגרמות על-ידי חיידקים ווירוסים."

"השפעה על התנהגות – – – יש לציין שמורים בארצות-הברית וגם בישראל – – – מסוגלים להבחין במשתמשים לפי התנהגותם, המתבטאת בחוסר עניין בלימודים, ישונויות, חוסר עניין במתרחש בכיתה ובפעילות חברתית בכלל" – הם מנותקים מהסביבה.

"שוב יש להדגיש ששימוש בקנבוס על-ידי פרטים מהווה סכנה לחברה כשמדובר בהפעלת מכשירים הדורשים תיאום פעילות ובנהיגה."

הלאה, ופה זה הנושא החשוב שהזכרת היום, חבר הכנסת אסעד אסעד, וגם חבר הכנסת רביץ, ולדעתי, רוב חברי הכנסת התייחסו לזה: "בעוד ש-27% של תלמידי תיכון המעשנים סיגריות ושותים משקאות חריפים עוברים למריחואנה כעבור חמישה-שישה חודשים, רק 2% מאלו שאינם שותים ואינם מעשנים משתמשים במריחואנה".

גברתי היושבת-ראש, בגלל חשיבות הנושא, אולי עוד שתי דקות כדי שאני אסיים.

הלאה: "השימוש במריחואנה הוא צעד מכריע לקראת שימוש בסמים בלתי חוקיים אחרים. בעוד ש-26% מן המשתמשים במריחואנה עוברים ל-LSD, אמפטמינים או הירואין, רק 1% מאלו שאינם משתמשים עושה זאת".

"יש להניח, ובאופן מעשי, שהפחתה בשימוש בחשיש תביא להפחתה בשימוש בסמים כמו הירואין וקוקאין" – כלומר, יש פה גם הקשר הישיר בין שימוש בהירואין ובקוקאין לבין השימוש במריחואנה ובחשיש.

היו"ר א' סלמוביץ:

דרך אגב, סגנית מזכיר הכנסת הביאה מילון והשם העברי הוא: קנבוס, עם בי"ת לא דגושה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

תודה. בכל מקום כתוב משהו אחר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אם הם ילכו לקנות קנבוס שם בפניה, אף אחד לא ימכור להם דבר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

יש פה גם בדיקה שנעשתה בארצות-הברית ב-1994, של אדם ששמו ברוקאוף, המלמדת ש"מתוך 175 נהגים שנעצרו בגין נהיגה בלתי זהירה בארצות-הברית ולא היו תחת השפעת אלכוהול, 45% נתנו תוצאות חיוביות בבדיקות למריחואנה". כלומר, כמעט מחציתם נהגו באופן לא זהיר משום שהשתמשו במריחואנה.

"בעיות רפואיות – כמצוין, אין השימוש בקנבוס גורם בדרך כלל בעיות רפואיות רציניות, אך יש השפעות על הזיכרון, על קואורדינציה מוטורית, על הריאות, על מערכת החיסון ועוד. הנזק עלול להיות קשה לגבי פרטים מסוימים, עקב תופעות של הגברת בעיות אישיות, ולעורר סכיזופרניה."

עוד שני משפטים לסיכום. כל מה שטענתי כאן, כל מה שאמרתי כאן אלה דברים מתוך הדוח של ועדת המומחים. הכול מצוטט מהדוח. זה הדוח, הדוח מונח כאן, אני אעביר לך אותו, גברתי היושבת-ראש, אם תרצי. כל מה שאמרתי מצוי כאן: פגיעה בריאות ובלב, בנהיגה, סכיזופרניה, והקשר הישיר בין אלכוהול, מריחואנה, חשיש, קוקאין והירואין. הכול מופיע בדוח הוועדה.

אם המצב כל כך חמור, איך יכול להיות שהמצב כל כך טוב? כל כך יפה? ציטטתי מתוך דוח הוועדה שיושב-ראש הוועדה למלחמה בנגע הסמים חבר הכנסת רפאל איתן יצטרך לדון בו בוועדה שלו בעוד שבוע.

לי נראות כל ההמלצות האלה מאוד מאוד משונות. אני ציטטתי דברים מתוך הדוח.

כשטוענים שחשיש לא ממכר – הנתונים שלפני מראים דברים אחרים. הנתונים שלפני מראים, שלפני 20 שנה היה בחשיש שהובא לבדיקה 1% של THC, שזה חומר ממכר. החשיש של היום, גברתי היושבת-ראש, של שנת 1994, מכיל 30% של THC. כלומר, גם החשיש מתקדם. כדי להביא אנשים לכך שישתמשו יותר בחשיש, יש בו הרבה יותר חומר ממכר, ואז אוטומטית המעשן עובר מחשיש לשלב גבוה יותר.

הנתונים של משטרת ישראל בארץ מוכיחים, שכאשר המשטרה עושה עבודה טובה ומונעת החדרת חשיש לארץ, פתאום מספר המשתמשים בקוקאין ובהירואין גדל. כלומר, גם כאן יש קשר ישיר בין הסמים "הקלים" לבין הסמים האחרים.

נתונים נוספים, של דוקטור אחר, ד"ר המבורגר, מעובדי הרשות למלחמה בסמים, מוכיחים שתשעה מכל עשרה נרקומנים במדינת ישראל התחילו בעישון חשיש.

והם מביאים דוגמאות על הנעשה באמסטרדם ובליברפול. הפכו את אמסטרדם למרכז בין-לאומי של מכירת חשיש, מריחואנה וסמים קלים אחרים לבני נוער. לצערי, העירייה לא יודעת איך לצאת ממה שקורה היום באמסטרדם, היא לא יודעת איך לברוח מזה. אחוז הפשיעה גדל; אנשים זרוקים שם ברחובות.

דרך אגב, הייתי מציע ליושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת איתן, לזמן לכאן את האחראי למאבק בסמים באמסטרדם. הוא יספר לכנסת מה קורה שם, ואיך הם לא יכולים לצאת מהמעגל המשונה הזה. הם עשו ניסיון, ועכשיו הם לא יכולים לברוח מהמצב שנוצר. מגיעים לשם פושעים מכל מדינות אירופה וממדינות דרום-אמריקה. המקום הפך מרכז משונה מאוד, והעיר אמסטרדם הולכת ומידרדרת בגלל החלטה משונה. כנ"ל גם בליברפול. בליברפול החליטו לספק לאנשים סמים קשים.

את הסמים הקשים אנחנו מספקים גם במדינת ישראל בשיטה של אספקת מתאדון לנרקומנים שלא יכולים לצאת ממעגל הסמים. הם מגיעים דרך משרד הבריאות למרכזים, מקבלים את המנה שלהם, שאנחנו משתדלים להוריד אותה לאט לאט, בתקווה שנצליח להוציא אותם ממעגל הסמים, אף שהמתאדון ממכר לא פחות מקוקאין ומהירואין.

לסיכום, אני מציע לקבל את המלצות הוועדה, את כל מה שקראתי פה מעל הבמה. הרי ההמלצות של הוועדה הן חד-משמעיות, מדוע אין להפוך את השימוש במריחואנה ובחשיש חוקי, לא מדוע להפוך אותו חוקי אלא מדוע אין להפוך אותו חוקי.

יש לי תחושה שהשימוש במריחואנה ובחשיש הוא בקרב אוכלוסייה מסוימת. זה ברור פה, כי הוועדה ממליצה שאלה שנעצרו בגלל עישון חשיש לא יהיו בבית-הסוהר עם אלה המשתמשים בקוקאין. למה? כי הם בני טובים? הם מהבוהמה? הם יפים יותר? אם זה כך, אולי נספק להם חדרים ב"הילטון" בתל-אביב? ומדובר גם על הגדלת הכמות ל-30 גרם, כמו בארצות אחרות – מדוע? כדי שלא להטריח את המעשן להגיע פעמיים לסוחר. אבל למה להטריח את אלה שקונים קוקאין?

כלומר, יש פה מצב משונה, ששומרים על קבוצת אנשים, להרחיק אותם מן הסוחרים, לאפשר להם לקנות יותר, לא לעצור אותם בבתי-סוהר עם אותם אנשים שמשתמשים בסמים אחרים, כי הם יפי נפש, אולי קבוצה עדינה.

בשבילנו הכול שווים. המדינה משקיעה היום סכומי עתק בהסברה, במניעה. הצלחנו להפחית את מספר המשתמשים בסמים, גם בקרב בני נוער, גם בקרב חיילים, כל הגילאים. אנחנו עובדים חזק מאוד עם הכנסת, עם ועדת הכנסת. אין לנו אינטרס לאפשר לקבוצות גדולות להתחיל להשתמש

בסמים. עוד מעט יהפכו את זה חלק ממנת קרב, ואז החיילים ילכו ב"זיגזג" לכלי הרכב שלהם ולטנקים שלהם.

דעתי ידועה. דעת הרשות למלחמה בסמים היא חד-משמעית. אני שמח שגם דעתו של יושב-ראש הוועדה היא כדעתנו. אני בטוח שבישיבה שתהיה בשבוע הבא תפסול הוועדה, בגלל מה שכתוב, בגלל כל מה שקראתי פה מתוך הדוח, את המלצות הוועדה הזאת חד-משמעית. נרחיק את זה מאתנו ונמשיך לעשות הכול יחד כדי להפחית את מספר המשתמשים, בעיקר בני הנוער שהם העתיד של מדינת ישראל, וגם גילאים אחרים.

תודה. אני ממליץ להעביר את ההצעות לוועדה למלחמה בסמים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר אלי בן-מנחם.

חבר הכנסת רפאל איתן מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

רפאל איתן (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת רביץ, ביקשתי להסיר את הצעתו רק כדי לדבר.

אני מודיע בזאת, שהצוות שהקמתי כדי לבחון את הבעיה הזאת, את הנושא הזה, עדיין לא סיים את עבודתו ולא הגיש את המלצתו. כל מה שעסקה בו התקשורת ביומיים האחרונים הוא תוצאה של הדלפה חסרת אחריות וחסרת בסיס. אין שום המלצה שהתקבלה. הצוות הזה יסיים את עבודתו אולי בשבוע הבא, ורק לאחר מכן תדון הוועדה למלחמה בסמים בנושא ותחליט מה לעשות עם ההמלצות, תהיינה אשר תהיינה.

לכן, הציבור צריך להירגע והתקשורת צריכה למשוך את ידיה מספקולציות שאין להן שחר.

אני עדיין לא מביע את עמדתי ולא רציתי להתייחס להדלפות. הוועדה מורכבת מאנשים חכמים ומבינים עניין, מכל החוגים, גם המתנגדים וגם התומכים, וצריך לאפשר להם להציע את המלצותיהם בלי לחץ ציבורי ובלי לחץ תקשורתי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל איתן.

חבר הכנסת רביץ, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדת הסמים?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כן, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן.

אם כן, נעבור להצבעה, בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדה למאבק בנגע הסמים. נא להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה למאבק בנגע הסמים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים, אני קובעת שהנושא יועבר לדיון בוועדה למאבק בנגע הסמים.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: שאילתות ותשובות לסגן סגן שר החוץ. בבקשה. אני מזמינה אותו לדון להשיב עליהן.

מצב חירום בקהילה היהודית בארגנטינה

חבר הכנסת י' עזרן שאל את שר החוץ ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

לנוכח מצבה של הקהילה היהודית בארגנטינה וחרדתה העמוקה מפני הטרור האסלאמי הקיצוני המאיים בביצוע פיגועים נוספים, ולנוכח הודאתו של סגן שר החוץ הארגנטיני בדבר כישלון ממשלתו להתמודד עם איומים אלו (ראה בקשתו לעזרת ממשלת ישראל בכתבה המצו"ב), רצוני לשאול:

1. האם תושיט ממשלת ישראל עזרה לממשלת ארגנטינה במלחמתה בטרור?

2. האם ניתנת עזרה לקהילה היהודית, ומה הוא היקפה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המלחמה בטרור דורשת שיתוף פעולה בין כל המדינות הנאורות, שהרי כידוע אין לטרור גבולות. ואכן, ממשלת ארגנטינה נקטה מהלכים מספר במישור הבין-לאומי, שישראל תמכה ותומכת בהם. נוסף על כך מתקיימים קשרים שוטפים ורצופים בין הגופים האחראים לנושא בשתי המדינות, במטרה לגלות את מבצעי הפיגועים ולמנוע הישנותם.

2. נציגי הממשלה והסוכנות מקיימים דיאלוג מתמשך ואינטנסיבי עם ראשי הקהילה היהודית בארגנטינה. ראוי להדגיש עם זאת, כי רק הממשלה של כל מדינה ומדינה אחראית לנעשה בשטחה, וחובתה לנקוט את אמצעי הביטחון המחויבים מהמצב בשטח הנתון לריבונותה. מסר ברוח זו אף העברתי לפי חודשים אחדים במהלך כינוס ראשי הקהילות היהודיות של אמריקה הלטינית, אשר נערך במקסיקו. הסיוע שלנו לקהילה הוא רוחני מטבעו ומתמקד בעיקר בנושאי חינוך, קליטה ומצוקות אחרות.

בשבועות הקרובים צפויים להגיע לארגנטינה שר הקליטה ופקיד בכיר ממשרד החינוך, ובד בבד אנו צופים ביקור קרוב של ראשי הקהילה בארץ, ובמהלכו הם יוועדו עם ראש הממשלה. בקיץ יבוא ארצה כ-200 מנהיגים מיהדות ארגנטינה, כדי לגבש תוכנית לפיתוח פעילות הקהילה והרחבתה. נוסף על כך, כמובן, מצויים אנשי שגרירותנו בבואנוס-אייירס בקשר הדוק עם בני הקהילה וראשיה ועומדים לרשותם בכל סיוע שיידרש.

הוראה לעובדי שגרירות ארצות-הברית שלא לנסוע בתחבורה הציבורית

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר החוץ ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

בעיתון "מעריב" מיום 6 בפברואר 1995 נכתב, כי השגרירות האמריקנית אסרה על עובדיה לנסוע בתחבורה ציבורית ברחבי מדינת ישראל.

רצוני לשאול:

האם קבלת החלטה זו לא יוצרת דמורליזציה בקרב הציבור המשתמש בתחבורה הציבורית בארץ?

סגן שר החוץ י' ביילין:

התשובה שלילית. שגרירות זרה סוברנית לתת הוראות לעובדיה. להוראה הספציפית שאליה מתייחסת השאלתא לא ניכרה כל השפעה על הציבור בארץ.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר החוץ, אני מבין שכל שגרירות היא אוטונומיה ויש לה זכויות לתת לעובדיה הנחיות כפי שהיא רוצה. אני יודע גם שהדיפלומטים נהנים מזכויות ומחסיונות ברחבי הארץ.

הודעות כאלה יכולות לגרום פאניקה ודמורליזציה בקרב הציבור שמשתמש יום יום ושעה שעה בתחבורה הציבורית בארץ. לכן ראוי שהנחיות מן הסוג הזה יינתנו בתחומי השגרירות, כדי שזה לא ישפיע על האוכלוסייה בארץ.

אתה יודע ואני יודע שהיום יש רבים באוכלוסיית מדינת ישראל שלצערנו, כתוצאה ממקרי הטרור שקרו, אינם מעזים להשתמש בתחבורה הציבורית. הודעות כאלה של השגרירות האמריקנית יכולות להוסיף שמן על המדורה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. בבקשה, סגן שר החוץ.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושבת-ראש, אני שותף לתחושה שמביע חבר הכנסת אסעד אסעד. אני מודה שאין כאן פעולה פורמלית שישראל יכולה לעשותה. לתת להבין את חוסר שביעות הרצון שלנו – זה דבר שניתן לעשות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגן שר החוץ.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 25), התשנ"ה–1995, שהחזירה הוועדה לענייני ביקורת המדינה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ולדיון מוקדם – הצעת חוק העונשין (תיקון) (לא תעמוד על דם רעך), התשנ"ה–1995, של חבר הכנסת חנן פורת. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעות לסדר-היום חודש ימים לשביתת הרעב בתביעה להשעות את ההסכמים נוכח הטרור הערבי וקביעת לוח זמנים לשלב השני במשא-ומתן עם הפלשתינים

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 6386, 6396, 6430, 6444 ו-6445 בנושא: חודש ימים לשביתת הרעב בתביעה להשעות את ההסכמים נוכח הטרור הערבי וקביעת לוח זמנים לשלב השני במשא-ומתן עם הפלשתינים – של כמה מציעים. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

מי משיב?

היו"ר א' סלמוביץ:

סגן שר החוץ.

חנן פורת (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן שר החוץ, זה חודש ימים שובתים מול משרד ראש הממשלה חברים שעזבו בית ומשפחה. מקצתם אנשים שנפגעו באופן אישי מן הטרור המשתולל ברחבי הארץ. חלקם לא נפגעו באופן אישי, אבל הם מרגישים עצמם, כדרך שאומרת אסתר המלכה – נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי, ותביעה אחת פשוטה בפיהם: לעצור, להשעות את הסכם אוסלו האומלל, שגבה מאתנו עד כה מחיר כה יקר, שעלול לגבות מאתנו מחיר כבד ככל כפליים; להביא את הנושא כולו, המוביל במישרין, כפי שאתה, סגן שר החוץ, יודע ומבטא אל נכון, למדינה פלשתינית עם כל המשתמע מכך, להביא את הנושא הזה להכרעת העם כולו.

לא מדובר פה באנשים סהרורים. לא מדובר פה באנשים שאין להם מה להפסיד בעולמם. ואם שואלים אותם: מי שמכם? הרי שתי תשובות בפיהם: תשובה ראשונה כדרך שמשה רבנו היה עונה, אילו היו שואלים אותו, מי שמך איש שר ושופט עלינו? – נפשי שמתני. הם פשוט הרגישו שאינם יכולים עוד לשבת בבית. הם הרגישו שאינם יכולים עוד לשבת במציאות כזאת, שבה כל היקר להם וכל היקר לנו עומד ומתמוטט ומתערער, בלי לזעוק; לזעוק, לא כדרך שעשו אנשי "מספנות ישראל" בניפוץ גדרות, לא כדרך שעושים כאלה שמתפרעים ומשתוללים, אלא בזעקה שהיא כאובה וחזקה מכול, שהיא פוגעת קודם כול בהם עצמם.

ודבר שני, מי שמם? רוב עם ישראל שמם. היום, לפי כל הסקרים שמצויים בידינו, חלקם התפרסמו וחלקם לא התפרסמו, רוב עם ישראל סבור שהסכם אוסלו הוא הסכם רע – למעלה מ-50%. רוב עם ישראל סבור, שאסור להוציא את צה"ל ולהכניס את הצבא הפלשתיני, הנקרא משטרה פלשתינית,

ולהפוך את ג'נין ואת שכם ואת בית-לחם ואת חברון ואת טול-כרם ואת קלקיליה מתכונת עזה. רוב עם ישראל סבור כך.

אבל, עומדת לפנינו כאן ממשלה אטומה לרחשי לבו של הציבור, שאינה קוראת את המציאות ואינה מזדהה במצב הזה עם הקריאה, שגם נשיא מדינת ישראל, שאינו חשוד על השקפת עולם בסגנון של "גוש אמונים", היה לה לפה: לעצור, "לעשות חושבים".

אין בפי מלים לאנשים השובתים רעב, לרב מנחם פליקס ידידי וחברי, לרב יהודה וקסמן שבנו נחשון נרצח כדרך שנרצחה עפרה, בתו של מנחם פליקס, בדרך לביתה באלון-מורה. אינני יכול לקרוא להם להפסיק את שביתת הרעב, אף שאני יודע את המחיר שהם משלמים. מפני שאם שואלים אותי, ובצדק: ובכן, אנה נלך? הממשלה הזאת תמשיך לרוץ, להשתולל, ואנחנו נשב ונחשה, נעמוד מנגד? אם החרש תחרישי בעת הזאת. אבל, אולי בפיך יכולה להיות בשורה להם, בשורה שאינה נוגדת את דעתך ואינה נוגדת את עמדת הממשלה.

אני אומר לכם בצורה הפשוטה ביותר עכשיו, גם בקשר לנושא הגולן שעומד בימים אלה על הפרק, וגם בנושא יהודה ושומרון, שההכרעה האמיתית בו אינה הכרעה שתהיה אי-פעם על הקמת מדינה פלשתינית, אלא היא מתרחשת עכשיו בהכרעה לגבי הסוגיה של הוצאת צה"ל והקמת מדינה פלשתינית בפועל. כפי שהדברים האלה מתרחשים כיום בעזה, זו השעה להביא את הדברים להכרעת העם.

אדרבה, העמידו אתם את הדברים בגלוי, ביושר, אחרי כל ניסיון העבר, עם ההליכה להסדר הקבע, כפי שאתה אמרת, ובצדק. נעמיד אנחנו את עמדתנו שלנו. ההתמודדות תהיה באופן דמוקרטי על לבו של העם. העמדות הן ברורות. מי שיכריע יהיה זה שיוכל להוביל לפתרון המדיני, לפתרון הלאומי הנראה לו.

המציאות הזאת, של הליכתה של ממשלה אטומה כנגד רחשי לבו של רוב העם, גם אם היא מתיימרת כביכול לעשות שרירים ולדבר בשם מנהיגות, היא מעשה שלא ייעשה, לא מבחינה לאומית, לא מבחינה ציבורית ולא מבחינה דמוקרטית. עם הבשורה הזאת הייתי מצפה שתבואו אל שובתי הרעב.

בסימן הפורים אני מסיים: כן, גם הימים האלה, בין שתקבלו את הדברים ובין שלא, יהיו, בעזרת השם, ימים של "ונהפוך הוא". תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חנן פורת. אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל איתן, ואחריו – חברת הכנסת נעמי חזן.

רפאל איתן (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בשבוע שעבר נשמעו ברדיו הדברים, "לא יוקמו עוד יישובים, לא תיתוסף אוכלוסייה ולא יורחבו יישובים קיימים", לא מפי דובר הנציב העליון הבריטי ממרומי ארמון הנציב ולא מפי דובר שר החוץ ארנסט בוין ב-1946, אלא מפיו של שר החוץ מר פרס במדינת ישראל העצמאית.

משהו קרה לאיש הזה, שצמח בצל סינורו של אחד הגדולים והכבירים במנהיגי ישראל, איש חזון ותעוזה, דוד בן-גוריון.

"אם הממשלה מקפידה ומונעת התיישבות במקומות הראויים ליישוב, הרי זו כתיבת ספר לבן על-ידי עצמנו"; פרס, מאי 1976.

"יש לשמור שבישראל יהיה לא רק אורך אלא גם רוחב, אל לנו להתפתות לכל מיני יועצים ועיתונאים לחזור לארץ שרוחב מותניה 14 ק"מ. הכול אומרים שצריך להגן על רמת-הגולן ששם יש הרים גבוהים. גם בשומרון יש פסגות גבוהות, ולמרגלות השומרון שוכנת רוב האוכלוסייה של ישראל". פרס, יוני 1976.

אני שואל אותך, פרס, או את הדובר בשמך, האם מישהו שיטח את יהודה ושומרון? האם הוזזה אוכלוסיית השפלה ממקומה, או שמשהו השתבש אצלכם?

בהתייחסו לעתיד אזור גוש-עציון אמר השר: "המתיישבים על הקרקע הם אשר קובעים את עתיד המקום". "ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון לא נעשית על חשבון הערבים. בכל אחד מהיישובים בהם ביקרתי היום לא נושל אף ערבי אחד מאדמתו. מבצע ההתנחלות ביהודה ושומרון הוא מבצע גאולת אדמת טרשים". הכריז; מי? – כמובן, פרס, בינואר 1976.

רבין, כמחרה מחזיק אחריו, אמר לאחר המהפך של 1977: לא אשלול האפשרות – – – את ההתיישבות בגדה. זה היה בנובמבר 1979.

מה קרה להם, לאנשים הללו? מה השתנה סביבנו שאכן אילץ אותם לשכוח את העבר, להתנכר להווה ולסכן את קיומנו בעתיד?

בשנת 1986, בחודש מרס, התגאה רבין, שהשתתף בחנוכת הבית הראשון בנצר-חזני – אז הוא היה שר הביטחון, ונתן ביטוי לאמונתו, כי לגוש-קטיף יש עתיד התיישבותי, כלכלי וחברתי ותפקיד ביטחוני. זה היה רבין כשר ביטחון בממשלת האחדות אז. מה קרה לו, לאמונתו ולמשנתו הציונית? או שלא היתה קיימת מעולם, או שנזנחה מאובדן דרך וחזון. והממשלה בהנהגתו שקעה במדמנה של הונאה עצמית ונכבלה בקורים של השמאל המתעלים אותו במרץ רב לשולי הציונות, למהמורות שבצד הדרך הציונית-הלאומית.

בעולם הערבי שסביבנו ובקרב הפלשתינים שבתוכנו לא השתנה דבר, להיפך. כאשר מנהיגים בממשלת ישראל בולמים את ההתיישבות ומערערים את אחיזתנו באדמת ארץ-ישראל, מתעודדים אויבנו, שכל מטרתם השמדת התרבות הזרה שחדרה למזרח התיכון. מה שקובע את היחס

וההתייחסות של אויבינו אלינו הוא ההתנהגות של ממשלת ישראל כלפי עמה, יישוביה, חזונה וחוסנה. תקוותם של הערבים לנצח גוברת מיום ליום. תקווה זו עלולה להביא עלינו מלחמה נוראה בתנאי נחיתות אופרטיבית, כאשר הציבור מוזן באשליות, והממשלה עיפה, אובדת דרך, מתרפסת, מתחנפת ומפקירה את עתידנו למשיסה.

לפני 13 שנים נאם שר החוץ בכנסת, כמעט במועד זה, 8 בפברואר 1982. אני קורא מתוך הנאום של פרס אז: "ולאחר מלחמת ששת הימים התחילה גם ההתיישבות ברמת-הגולן, בבקעת-הירדן, בפתחת-רפיח, שכל אחד נאבק על גורלה בלבד". – – – "יש להעדיף את השדה על פני הבורסה ואת הסדנה על פני הנדבה". – – – "העיקרון כי 'הארץ לא תימכר לצמיתות', דבר שקראנו לו 'אדמת הלאום', שהקרקע לא תישמט מידי העם, או לנו אם נמשכן את אדמתנו בתענועי ספקולציה – היא תיהפך לאדמה נידת, גם בידי בעלים אחרים, ולא רק בידנו אנו" – – – "ועלינו להוסיף ולאפשר לה להגשים זאת ולהתקדם". כמובן – להתיישבות.

אביא עוד כמה ציטוטים לסיום.

היו"ר א' סלמוביץ:

הזמן כבר תם, חבר הכנסת איתן.

רפאל איתן (צומת):

כן, אתם חייבים לי הרבה זמן מכל הנאומים שחשכתי לכם. חשוב שסגן שר החוץ ידע במה מדובר.

אביא ציטוטים מנאומי פרס כאן, בכנסת, במאי 1982, כלומר שלושה חודשים מאוחר יותר: "ועל כן אנחנו אומרים שמדיניות ההתנחלות צריכה להיות באותם אזורים ביהודה ושומרון ובעזה, שבהם נעמוד על הריבונות הדרושה מטעמי ביטחון ולא ריבונות לחוד ויישובים לחוד. סביבות ירושלים, בקעת-הירדן, גוש-עציון, דרום חבל-עזה וכמובן רמת-הגולן"; כמובן רמת-הגולן. "גם בנושא זה יש להגיד את האמת. חברי הכנסת, בשני האזורים החיוניים של ישראל – בסביבות ירושלים ובגליל – קיים כבר עכשיו מאזן דמוגרפי מדאיג מבחינה יהודית. האוכלוסייה היהודית בגליל נמצאת כבר עכשיו מתחת לקו 50%, וכדי להגיע ביהודה ושומרון למצב הקיים בגליל, שהוא מדאיג כשלעצמו, צריך להושיב ביהודה ושומרון 850,000 יהודים".

דרך אגב, אותו פרס אמר לפני זמן מה: בעוד 40 שנה הערבים יהיו רוב בארץ-ישראל. אז מה המסקנות?

אצטט עוד: "המעריך מעולם לא העלה על דעתו, לא חרת על דגלו פינוי יישובים. אנו נעמוד על כך שבמשא-ומתן בעתיד יישארו היישובים היהודיים על כנם. איננו מקבלים את הרעיון של 'יודן-ריין' ואיננו מציעים הורדת יישובים יהודיים" – – – "אין להפלות בזכות ההתיישבות ואין להתחייב להרוס יישובים, כפי שנעשה בסיני"; עקיצה לליכוד.

אני מסיים שוב בציטוט: "בסוף דברי אני רוצה לסכם את עמדת המערך בנקודות האלה: א. מדיניות ההתיישבות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה צריכה להיות מודרכת על-ידי מפת הביטחון וההתיישבות של ישראל בגבולות בני-הגנה, הכוללת את סביבות ירושלים, בקעת-הירדן, גוש-עציון, דרום חבל-עזה ורמת-הגולן" – – – "שבכל הסדר ריבונות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, שיוסכם עליו בין הצדדים, יישארו יישובים יהודיים על כנם במסגרת ריבונות שעליה יוסכם במשא-ומתן על שלום".

ובמהרה בימינו, אחרי כל הדברים האלה, ישפוט הציבור בבחירות, כמוכן, את אלה שנהפכו דעתם והתייחסותם לבסיס קיומנו ולצדקת אחיזתנו בארץ-ישראל. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל איתן. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת דב שילנסקי.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרחה להודות שזו הפעם הראשונה ששמעתי את חבר הכנסת רפאל איתן בעצם עובר על זמנו. כנראה היה לו במיוחד הרבה מה לומר היום. אבל אני רוצה להתייחס גם לדבריו וגם להעלות נושא שהוא על סדר-היום.

נוצר מצב מאוד קשה במדינת ישראל, שצירוף של פחד וזעם בעקבות פיגועי הטרור הביא לידי כך שאנחנו החלשנו את עצמנו, נבהלנו. החלשנו את עצמנו בצורה שהיא מנוגדת בתכלית הניגוד לאינטרסים של מדינת ישראל. לא ייתכן שבשלב הקריטי אנחנו, עם כל הניסיון שלנו, ניכנע בדיוק למטרות של מחוללי הטרור, כאשר יש הזדמנות שלא תחזור לסיים את התהליך של משא-ומתן לשלום עם שכנינו. המטרות העיקריות שלהם הן קודם כול לערער את ביטחוננו העצמי. אני מתפלאה שאנשים שהם לא נטולי ניסיון בנושא הזה מוכנים להיכנע בשלב הקריטי. אנחנו נרגיש את עצמנו חלשים מול טרוריסטים? אנחנו נעודד שביתות רעב כדי להשעות שיחות? אנחנו לא מרגישים את עצמנו בטוחים מספיק בדרכנו? הרי הדרך הזאת בפירוש, מהרגע הראשון, וזו הבעיה של האופוזיציה, משרתת את האינטרסים הנוכחיים וארוכי הטווח של מדינת ישראל.

לכן, לא, אני לא אכנע לטרור, והדרך לאי-כניעה לטרור היא לא על-ידי השעיית השיחות, אלא על-ידי זירוזן, אבל עם תיקונים נחוצים.

סגן השר יוסי ביילין יושב כאן, הוא אחד מאבות הסכמי אוסלו, ארכיטקט של הסכמי אוסלו.

דב שילנסקי (הליכוד):

למה את משמיצה אותו? זה יפה?

נעמי חזן (מרצ):

להיפך, אני לא משמיצה אותו, אני מכבדת ומעריכה אותו ואת פועלו בנושא הזה. חבר הכנסת שילנסקי, אני מודה לך על ההזדמנות לומר את זה פעם נוספת גם בפומבי.

אבל אם אני מסתכלת עכשיו על הסכמי אוסלו, יש חולשה אחת גדולה בהסכמי אוסלו, וזה לא בכיוון שלכם. היעד של המשא-ומתן לא הוגדר, והיעד הזה – כן, הגדרה עצמית לפלשתינים, מדינה פלשתינית לצד מדינת ישראל – זהו היעד של אוסלו. חבל לי מאוד שזה לא כתוב שחור על גבי לבן.

התשובה על הטרור היא האצת התהליך ולא השעייתו, הגדרה הרבה יותר ברורה של היעד הסופי של המשא-ומתן, כדי להסיר חוסר ודאות וכדי לקדם את העניין; כן לעמוד בלוח הזמנים החדש, גם בחירות, גם פריסה מחדש, ואם יש צורך, כן, פינוי חד-צדדי של התנחלויות, קודם כול מכל חבל-עזה ומריכוזי האוכלוסייה הפלשתינית, שוב בלב חברון דווקא עכשיו, שנה באיחור, חבר הכנסת פורת. אם נצליח לעמוד בלוח הזמנים הזה, אנחנו נפתור למעשה כמעט את כל הסוגיות הקשות לקראת הסדרי הקבע.

לכן, ההאצה תקפל את הסדרי הקבע עם הסדרי הביניים ותאפשר לנו לחיות סוף-סוף בשלום עם שכנינו. אבל – לא להפחיד את עצמנו, להחליש את עצמנו בכניעה לטרור, כאשר הפתרון לטרור, בסופו של עניין, יהיה רק על-ידי השגת שלום מלא והכרה בעובדה שמדינה פלשתינית לצד מדינת ישראל משרתת את האינטרס הישראלי גם היום וגם בעתיד. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן.

אני מזמינה את חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רפאל אדרי.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה להודות לחברתי סגנית יושב-ראש הכנסת אסתר סלמוביץ, היקרה והטובה, שעשתה צעד חברותי והחליפה אותי על מנת שאוכל לשאת את הדברים.

כנסת נכבדה, משנכנס אדר מרבים בשמחה. השבוע זה שבוע של פורים, צריך לשמוח. אך איך אפשר לשמוח כשאנחנו כבר עצובים מהרגע שממשלת החידלון, הממשלה האנטי-ציונית, ממשלת הכניעה עלתה לשלטון, ובפרט מאז אוסלו – ממשלת אוסלו, ממשלת האסון לישראל. איך אפשר לשמוח?

אתמול ראיתי בטלוויזיה את שר החוץ שמעון פרס שמח. כשרואים את שמעון פרס שמח – תהיו עצובים, תהיו זהירים. סכנה במה שהוא עושה, אסון בשמחתו.

כנסת נכבדה, זה 30 יום שובתים שביתת רעב 40 מטובי בנינו, יקירי העם היהודי, אשתמש בביטוי שאומרים שהוא נדוש, מלח הארץ הזאת, מסורים, נאמנים, דבקים, בעלי הקרבה. אני שבתתי אתם שביתת רעב רק יום אחד בקור גדול. אומנם היה קר באוויר, אבל היה חם בלב. והם שובתים 40 יום. אני רואה ליד הכנסת הפגנות של שעה, של שעתיים; כל אמצעי התקשורת מגיעים. כאן, אמצעי התקשורת בקושי באים ובקושי משדרים. לא אכפת. איפה אתה, עם ישראל? לא אכפת לך? אתם יודעים מה זה לשבות רעב 40 יום?

דיברה פה חברת הכנסת נעמי חזן; אני מקווה שהיא עוד לא יצאה. אבל אני חייב להגיד משהו. חברי הכנסת, דיברתי בעל-פה מתוך הלב, אני אדבר גם מתוך הכתב. תאזינו למה שאני אומר לכם מתוך הכתב, תשמעו: "אם רואה אתה שפשרה מתפרשת כהפעלה מרצון, וכניעה כניצחון מזהיר, כמו הכניעה הזו שלכם שאתם מחצצים כי זה ניצחון מזהיר, הרי אתה נאלץ להרהר. אפשר, אין כל הכרח בדבר ורק מתוך טעות שבראייה ופיתוי שבמקסם, אנו עוד צועדים אל תהום וחושבים שאנו עולים על גשר. תנועה שנדרשת לוותר על זכות מזכויותיה או על תקווה מתקוותיה" – ואני מוסיף בעל-פה: תקוות הציונות – "חייבת לעצמה ידיעה ברורה על מה ומה היא מוותרת. ואם חושיה בריאים, תכאב את הוויתורים ואפילו הם הכרחיים, תרגיש אותם לעומקם. אך אם למען הקל על עצמנו את דבר הוויתורים אנו מקלים בערכם, הרי אנו עושקים את עצמנו, מוסיפים על הוויתור החומרי גם הונאת עצמנו והפקרת עצמנו".

מי אמר את זה? אתם יודעים, שמי דב שילנסקי, אבל ביידיש שמי ברל. הפעם אני אמרתי לא מדברי דב ברל שילנסקי אלא מדברי ברל כצנלסון, המנהיג שלכם, שהתווה לכם את הדרך. אתם אומרים שאתם הולכים בעקבות הראשונים, בעקבות אבותיכם, בעקבות אלה שייבשו את הביצות, בעקבות אלה שחלו בקדחת, בעקבות אלה שנסעו ברחובות והעריבים ירו עליהם והם כמעט היו חסרי מגן. הם היו דבקים והם המשיכו והם בנו, ואתם באתם וירשתם. ברל כצנלסון הזהיר אתכם, אתם צועדים לתהום – אינני בטוח כל כך שאתם לא מבינים – וחושבים שאנו עולים על גשר. ומולכם עומדים נאמני ארץ-ישראל. תצאו, תראו אותם, תלמדו מהם, פה קרוב, מול משרד ראש הממשלה.

חנן פורת (מפד"ל):

הם יושבים פה ביציע.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מברך אתכם. קטונתי לעומתכם. אתם גדולי האומה. הדורות יתגאו בכם.

מכובדי יוסי ביילין, כשנעמי חזן אמרה עליך מה שהיא אמרה בקשר לאוסלו, אני שאלתי בקריאת ביניים, למה היא משמיצה אותך. אבל אני מוכרח להסכים אתה, שגם אם אינך האדריכל של אסון אוסלו, כפי שהיא אמרה, הרי יש לך בזה חלק גדול מאוד.

ואני אומר לך, יוסי ביילין, ולא מתוך קנטרנות, אתה הרי יודע שאינני נוהג לקנטר, שכמו שאני אומר לאחי היקרים והקדושים שדורות יתגאו בהם, יבוא יום ואתה תבקש למחוק את הפרק הזה מהביוגרפיה שלך, אם אנחנו נזכה, ואם האסון לא יהיה מלא ושלים.

אין לי הזכות המוסרית להגיד לשובתי הרעב היקרים: תמשיכו לשובות, תמשיכו עד – ואינני רוצה להוסיף. איזו זכות מוסרית יש לי להגיד זאת להם, שהרי אני הייתי אתם רק יום אחד בשביתת הרעב, והם שובתים רעב 40 יום. 40 יום. אבל אנחנו צריכים אתכם, אנחנו צריכים את כוחותיכם. אני יודע שגם השביתה היא מלחמה. אתם לוחמים בתוך השביתה. אבל אנחנו צריכים אתכם עוד כדי לבנות את ארץ-ישראל, להמשיך ביישוב ארץ-ישראל. אתם החלוץ שהולכים לפני המחנה, אתם יקרים לנו.

אני רוצה לבקש מכם: תשמרו על בריאותכם, תשמרו על עצמכם. אני רוצה לבקש מכם: תפסיקו. אבל איך אני יכול לבקש זאת מכם, ומה אני יכול להבטיח לכם?

אולי יעלה כאן אחר כך יוסי ביילין – – – דרך אגב, אני רוצה לפנות אליכם, אנשי השמאל ולהגיד לכם, שכאשר בתקופת ממשלת ישראל היו שובתים – ובכוונה אני קורא לה ממשלת ישראל ולא ממשלת הליכוד – והיו שובתים נגדנו, אנחנו יצאנו אל השובתים ודיברנו אתם. אני ביקרתי אצל שובת הרעב אייבי נתן. היתה עלי ביקורת קשה, אבל אני ביקרתי אותו. טובי חברי ביקרו אותי על כך. אולי יוסי ביילין, ואולי גם הגברת חזן שדיברה כאן, ואני מקווה שרפי אדרי לא ידבר כמוך, כי אני מכיר את רפי אדרי ואני יודע שיש לו עוד קצת נשמה יהודית, עוד קצת מהנשמה היתירה, והוא עוד ציוני. אתם אנטי-ציונים. אתם לא ארץ-ישראל, אתם ארץ ישמעאל. אני מזמין אתכם, בואו אתי מייד אחרי סוף הדיון ותבקרו אצל השובתים. אני אומנם צריך לנהל את הישיבה, אבל אסתר יקירתי תסכים להחליף אותי. בואו אתי, תבקרו אותם, בואו נדבר אתם.

אתם לא רק ממשלת השמאל. אתם ממשלת כל העם. 40 מטובי העם, גם אם אתם לא מסכימים אתם, שובתים רעב, ואיך זה שלא באתם אפילו לחמש דקות לשמוע אותם? הנה אני מחכה לכם בתום הישיבה פה ביציאה, אני רוצה שתלכו אתי אליהם.

עם ישראל, אני פונה אליכם: בואו וחזקו אותם. נכון שהם חזקים גם בלעדי זה, אבל הם צריכים עוד חיזוק, עוד אומץ. תבואו ותחזקו אותם, בואו בהמוניכם. אני בא אליהם כל יום ואני רואה שהמונים באים אליהם, אבל זה לא מספיק. אני מצפה שיבואו עוד. אתם חושבים שהאסון הזה קרה למתנחל הרב מנחם פליקס, שבתו הקדושה עפרה נרצחה, וכמו שאומרים במקרים של תאונות דרכים "לי זה לא יקרה", כך אתם חושבים גם בעניין זה, עם ישראל.

ואיפה זה רחוב דיזנגוף? ואיפה זה בית-ליד? כל קורבן הוא קורבן של כל העם. אל תגידו "לי זה לא יקרה". זה יכול לקרות לכל אחד ואחד.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הרעיון להזמין את חברי הנוטלים חלק בדיון הזה לבקר אצל המתנחלים כאן עלה בדעתי תוך כדי דיבור. אני מקווה, גברתי היושבת-ראש, שתסכימי להחליף אותי למשך חצי שעה – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אין שום בעיה.

דב שילנסקי (הליכוד):

– ואני מקווה שהם יצטרפו אלי. מובן שיבואו רפול, וכן היוזם והדובר הראשון וגם המתנחל, הם בוודאי יצטרפו. בואו ניגש אליהם, נראה להם איזה יחס מצדנו. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דב שילנסקי. אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל אדרי. בבקשה.

רפאל אדרי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, שני נושאים עומדים על סדר-יומה של הכנסת. אומנם נושאים שונים, אך הם קשורים זה לזה. אני מבקש לפנות מעל במה זו אל שובתי הרעב מול משרד ראש הממשלה. שביתת רעב הינה צעד קיצוני המצביע על הכאב הנורא שחשים השובתים, כאב על אובדן יקיריהם, כאב שאף אחד לא יכול להקל אותו, אך צריך לשאול מה מבקשים להשיג שובתי הרעב, והאם מבוקשם ייתן פתרון לבעיית הטרור.

לצערי, יש לי תחושה, כי השעיית הסכם השלום תוביל למצב שתהיה בו רק הסלמה בפיגועי הטרור. ואז כמובן, בחשבון פשוט ינצחו מתנגדי השלום, הפלגים הפונדמנטליסטיים הקיצוניים של ה"חמאס" ושל שאר קנאי האסלאם.

אינני מכחיש כי יש פרדוקס בניסיון לפתור את בעיית הטרור. מחד גיסא, ארגוני הטרור הקיצוניים מנסים, בעזרת פיגועי הטרור, לזרז את תהליך הנסיגה מכל השטחים; מאידך גיסא, כל ויתור טריטוריאלי לא יספק את שאיפותיהם של הגורמים הקיצוניים. לכן יש לשקול כל צעד וצעד, לפעול בשלבים על-פי תוכנית, לבדוק את התוצאות על-ידי מערכת של בקרה ולהתאים כל שינוי בהתאם לצרכים הביטחוניים של תושבי מדינת ישראל.

גברתי היושבת-ראש, אנו נמצאים בעיצומו של תהליך מדיני, תהליך ארוך אשר לעתים מלווה בתחושה של התעלות ולפעמים בתחושה של אובדן. העם שלנו, אשר חווה מצד אחד אסונות, ומנגד רגעי גדולה, מגיב אמוציונלית ונוטה להקצין רגשות ולתרגמם מייד לאופן התקדמות התהליך המדיני.

שום פיגוע טרור לא מסכן את קיומה של מדינת ישראל. נכון, כל פיגוע שיש בו נפגעים בגוף ובנפש מערער את תחושת הביטחון של כולנו. אך אין בו כדי להשוות למצב של מלחמה.

פגישת פרס-ערפאת ביום חמישי האחרון היתה פגישה חשובה. הימין משוכנע ששיחות עם הצד השני צריכות להתבסס על טקטיקה, שקיים כביכול דיאלוג, אך אין בסופו שורה תחתונה. ממשלת ישראל שמה לה מטרה אחרת. הדיאלוג בינינו לבין הפלשתינים ומדינות ערב חייב להיות חלק שגרת על מנת להשיג הישגים, וחייבת להיות שורה תחתונה.

בפגישה ביום חמישי במחסום ארז, על אף הקשיים והמחלוקות הושג הישג לא מבוטל. עד יולי יסיימו שני הצדדים את ניסוח השלב השני בהסכם העקרונות, הכולל את היערכותו החדשה של צה"ל בגדה, הבחירות למוסדות האוטונומיה והעברת סמכויות אזרחיות נוספות לרשות הפלשתינית.

אני משוכנע, שהסגר האחרון שהוטל ומצבה הכלכלי של הרשות הפלשתינית יחייבו אותם לפעול בצורה נחרצת לסיכול פיגועים, לאיתור מבצעי פיגועים ולהעמדתם לדין. אחרת, זאת יודע גם הצד הפלשתיני, הם ישלמו מחיר כבד מאוד.

אני מאמין שלא ניתן למנוע כל פיגוע טרור של מטורף קיצוני, אבל אני בטוח שלרשות הפלשתינית יש כלים טובים מספיק כדי להתמודד עם הבעיה בשטח שעליו הם מופקדים.

אשר למצבם הכלכלי, גם כאן קיים פרדוקס. הסגר וההפרדה שעליהם מדברים עשויים אולי להפחית את מעשי הטרור, כך לפחות הוכח בחודש האחרון, אך סגר והפרדה לא יבטלו את התלות הכלכלית של תושבי רצועת-עזה והשטחים במקורות הפרנסה המצויים בישראל. למעשה, כל החמרה במצב הכלכלי בתוך הרצועה רק משחקת לידי הגורמים הפונדמנטליסטיים הקיצוניים, המנצלים את המצב ומגבירים את התמיכה בהם בקרב האוכלוסייה הפלשתינית. המצוקה היא שמובילה את הרעב לפנות אל המושיע הזמין ביותר.

לכן, גברתי היושבת-ראש, צריך לתכנן אופרציה משותפת עם הרשות הפלשתינית, שבה לכל צד יש התחייבות שאותה הוא חייב לקיים, על הרשות הפלשתינית מוטלת האחריות לצאת בגלוי כנגד הארגונים הקיצוניים, ועל ישראל למנוע מצב שבו לחץ כלכלי שתפעיל על תושבי השטחים ישחק לידי ה"חמאס".

רעיון הקמת הפארקים התעשייתיים אינו חלום באספמיה, הוא הגיוני ובר-ביצוע בתוך פרק זמן סביר. הקמת הפארקים יכולה להוות פתרון גם למצוקת האבטלה בקרב תושבי מדינת ישראל, בעיקר בדרום הארץ. ודבר לא פחות חשוב מזה הוא הרעיון ששיתוף הפעולה בין הישראלים ובין הפלשתינים בהקמת הפארקים לא יהיה מבוסס עוד על תלות וניצול. אם מימושו של הרעיון יהיה מלווה בהצלחה, יפיקו מכך כל הצדדים תועלת.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מסיים וקורא שוב לשובתי הרעב: הפסיקו לגרום מזק לעצמכם. אין פירושו של דבר שאנו לא מזדהים עם המתנגדים לטרור. למעשה אין אזרח במדינת ישראל, ולא משנה באיזה צד של המתרס הפוליטי הוא מצוי, שלא מתנגד לטרור. אבל אין אלטרנטיבה אלא להמשיך לקיים את ההסכם ולעשות כמיטב יכולתנו למנוע המשך פיגועי טרור. תודה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אדרי.

חברי הכנסת, אני מזמינה כעת את סגן שר החוץ להתייחס להצעות.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להצטרף לדבריו האחרונים של חבר הכנסת רפי אדרי בפנייתו לשובתים לסיים את שביתת הרעב שלהם ולא לגרום נזק לעצמם. כולנו רוצים בבריאותם. זכותם כמובן לשובות, להפגין, להביע את עמדתם, ואני אישית בוודאי מעריך את עצם העובדה שהאכפתיות גורמת לאנשים לוותר על משהו כדי להביע את עמדתם.

אני חושב שברור להם כמו שברור לכולנו, שממשלת ישראל לא תפסיק את המשא-ומתן, לא תעצור, לא תיכנע למטרה המיידית של הטרוריסטים. מה שאנחנו נעשה זה מאמץ עילאי לזרז את התהליך, לקדם אותו במרץ רב – – –

יהושע מצא (הליכוד):

במרץ רב. אתמול אמר בעל-הבית שלך: במרץ רב. הוא הזכיר לנו את מרצ שהסתירו. צבעתם את עצמכם בכחול בבחירות. האדום יוצא החוצה עכשיו.

סגן שר החוץ י' ביילין:

במרץ רב. משום שרק על-ידי שלום אפשר יהיה לתת את התשובה הניצחת לטירוף הזה שמוביל לאלימות בעולמנו.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת חנן פורת, נזכרתי בסוף הדברים שלו, "ונהפוך הוא", בפורים שעבר, גם אז הוא היה עליז מאוד. נזכרתי בכך על רקע הדברים שהוא אמר, שהסכם אוסלו גבה מאתנו הרבה מאוד. היה משהו בשנה הזאת. למשל, האירוע הזה שבו כל כך שמחת.

חנן פורת (מפד"ל):

אתה יודע שאתה אומר דבר לא אמיתי, ואף-על-פי-כן אתה אומר את זה. ואני מבקש ממך לחזור בך.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני מייד חוזר ב'.

חנן פורת (מפד"ל):

אז אמרתי "פורים שמח" למרות הכול. ואז, באותה שעה – – – אני מבקש ממך תהיה קצת הגון, קצת ישר בעניין הזה.

דב שילנסקי (הליכוד):

למה לקנטר אישית? אני כל כך מתנגד לך, ואיש מאתנו לא מקנטר אותך אישית. רעיונית כן, אבל אישית לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לסגן שר החוץ לשאת את דבריו.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני לא אמרתי שאתה בירכת על האירוע, אמרתי ששמחת באירוע הזה. זה היה מצב כזה.

חנן פורת (מפד"ל):

שמחתי באירוע. אתה אומר "יום עצמאות שמח" אף שהיה פיגוע בעפולה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

הוא יכול להיות שמח? הוא יכול להיות שמח אם קרה דבר כזה?

חנן פורת (מפד"ל):

חגגת את יום העצמאות או לא חגגת את יום העצמאות?

סגן שר החוץ י' ביילין:

אדוני הנכבד, ההופעה שלך אז היתה דבר מחריד. אם אתה חזרת בכך והתנצלת אחר כך, זאת זכותך המלאה.

חנן פורת (מפד"ל):

לא חזרתי ב'. אני מבקש ממך שלא לחזור על הדברים האלה – – –

משה פלד (צומת):

הוא אמר: פורים שמח למרות הכול.

סגן שר החוץ י' ביילין:

זה לא מספיק?

משה פלד (צומת):

זה לא מספיק.

סגן שר החוץ י' ביילין:

לי זה מספיק. מה לעשות, יש בינינו כנראה איזו תפיסה שונה לגבי הערך, פורים שמח.

חנן פורת (מפד"ל):

לכן לא הבאתי לך את הדוגמה של פורים אלא של יום העצמאות. תגיד לי, אתה חגגת את יום העצמאות או לא חגגת את יום העצמאות למרות – – – אני רוצה תשובה. הבנת שעם ישראל לא יכול להיכנע וצריך לשמוח ביום העצמאות, את זה הבנת? תנסה לחשוב על זה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני מציע לך, חבר הכנסת פורת, לחשוב גם על מה שקרה בחברון לפני שנה ועל המשמעות של זה מבחינת מעשי הטרור אחר כך. אני לא רוצה, חלילה – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אני חושב שהדבר היה חמור מאוד, והוא פגע בנו אנושות.

סגן שר החוץ י' ביילין:

איך אפשר לומר במין ביטחון כזה שאוסלו גרם לטרור ולא לזכור מה קרה גם אחרי אוסלו? אני לא חושב שאפשר להוכיח – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לפני אוסלו היתה לנו אופציה להיכנס למקומות האלה, להפחית את הטרור. היום אין לנו אופציה להיכנס אליהם.

סגן שר החוץ י' ביילין:

לאן, לחברון? על מה אתה מדבר? מה זה שייך לחברון?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מדבר על עזה ועוד מעט על ג'נין – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, אתה מדבר ללא רשותי.

משה פלד (צומת):

מי שחוגג בזמן הלוויה – זו הממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, כנ"ל לגביך.

משה פלד (צומת):

ערב גיבוש.

סגן שר החוץ י' ביילין:

ההצעה להביא להכרעת העם היום איזה דבר מעורפל, לא ברור, קצת לא מובנת לי. איזה מין הצעה תביא להכרעת העם? אם רוצים שלום, אם רוצים להגיע להסדר, אם רוצים לשים קץ למלחמות, יש לך איזו הצעה קונקרטית? יש לי הצעה קונקרטית, היום, לפני שאני משלים את המשא-ומתן?

חנן פורת (מפד"ל):

אתה יודע היטב שההצעה – – – לעם הפלשתיני, שאתה עצמך אמרת את זה – – – תביאו את העמדה המכרעת שלכם – – –

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת פורת, אני הבעתי את העמדה הזאת חד וחלק לפני כמה דקות מעל דוכן הכנסת – – –

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה עכשיו. חבר הכנסת פורת. חברת הכנסת חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אתה יכול להאשים אותי בהרבה דברים, אבל לא בפונדמנטליזם ולא בבולשביזם.

סגן שר החוץ י' ביילין:

לחבר הכנסת רפאל איתן אני רוצה לומר, הקביעה שלא יוקמו עוד התנחלויות במהלך כהונתה של הממשלה הזאת היא עמדת ממשלת ישראל. אתה מצטט דברים מלפני שנים, חלקם, הציטוטים עצמם, לפי דעתי – פשוט מתוך חוסר הבנה. כאשר אומר שמעון פרס – – –

רפאל איתן (צומת):

אולי תזכיר גם את מלחמת יום הכיפורים? איפה פרס היה בממשלה של יום הכיפורים? שר בממשלה ההיא. 3,300 הרוגים.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אני לא יודע מה אומרת לך מלחמת יום הכיפורים. לי היא אומרת, למשל, שהשליטה על כל חצי האי סיני, על כל הגדה המערבית, על עזה ועל רמת-הגולן נתנה לנו את התוצאה שציינת. כדאי לחשוב על זה לפעמים. כדאי לחשוב, עם כל הביטחון הגדול הזה של השטחים, מה קיבלנו, איזה מחיר שילמנו.

יהושע מצא (הליכוד):

את התוצאה שאתה מציין – זו העזה וחוצפה לקחת את מחדל יום הכיפורים, שזה מחדל של ממשלת ישראל מאותם ימים של בית מפא"י עם פרס, ולכרוך את זה במה שקורה. זה מעבר לחוצפה ולהעזה. אתם צריכים להכות על חטא על כל קורבן שנפל במלחמת יום הכיפורים.

משה פלד (צומת):

זה בדיוק אותו דבר.

יהושע מצא (הליכוד):

לפחות אל תזכיר את זה. תנסה לשכוח את זה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כאשר שמעון פרס אומר שבעוד 40 שנה עלול להיות רוב לא יהודי, הוא מתכוון לכך שהפתרון הוא ליצור הפרדה בין הישות הפלשתינית לבין מדינת ישראל. משום שאם אנחנו נהיה מדינה דו-לאומית, עלול להיות פה מיעוט יהודי בארץ-ישראל המערבית. כאשר הוא אומר שאין רוב בגליל, זה היה נכון אז, לשמחתי זה לא נכון היום, וצריך 850,000 יהודים כדי ליצור רוב בגדה. הוא אומר, שהדבר הזה בלתי אפשרי, ולכן צריך להגיע לאותה פשרה טריטוריאלית שאתם, וזאת זכותכם, מתנגדים לה.

אני רוצה לומר לחברת הכנסת נעמי חזן, כי היעד של אוסלו הוגדר, והוא הוגדר כשלום בינינו לבין העם הפלשתיני. איזה שלום, איזה מבנה פוליטי, מה מערכת היחסים בין שתי הישויות – זה יכול להיעשות רק בהסדר הקבע. מי שהיה מנסה להגיע להסדר קבע כבר אז, באוסלו, לא יכול היה להגיע להסדר עם הפלשתינים. לגבי הדיון עכשיו, לדעתי הדבר החשוב ביותר זה להשלים את המהלך עצמו. יש לי דעה אישית לגבי מה שצריך לעשות במקביל להסדר הביניים. אבל זה לא אומר שהתפקיד שלנו כרגע הוא לא להשלים את המהלך הנוכחי.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת שילנסקי: אני גא מאוד בהסכם אוסלו. אם אני אצטרך למחוק את הפרק הזה מחיי, לא אצליח.

יהושע מצא (הליכוד):

יש לך ברירה? מה תגיד, נכשלתי? מה תאמר, נפלנו?

נעמי חזן (מרצ):

זה הישג היסטורי לציונות.

דב שילנסקי (הליכוד):

נחיה ונראה.

יהושע מצא (הליכוד):

סגן השר ביילין, ביפן יש לשרים דרך אחרת להביע את הכישלון. חרב כזאת, והם מתאבדים. זה מה שאתם הייתם צריכים לעשות, אחרי שיש כבר עשרות רבות של קורבנות בגלל הסכם אוסלו. אתם צריכים לרדת מהבמה הזאת.

נעמי חזן (מרצ):

זה אסור. זה אנטי-יהודי.

סגן שר החוץ י' ביילין:

ההיסטוריה תהיה זאת שתקבע מי מאתנו צדק.

יהושע מצא (הליכוד):

החיים פה, לא ההיסטוריה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אבל, האם לא נשאיר הרבה ספרים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

הספרים שלך לא מעניינים אותנו. החיים צריכים לעניין עכשיו, לא ההיסטוריה. יש לנו היסטוריה של גלות של אלפיים שנה. למדנו אותה. אתה מדבר שוב על היסטוריה, כשאתה כבר לא תהיה קיים בעולם הזה?

סגן שר החוץ י' ביילין:

חבל שאתה לא למדת היסטוריה. זה יכול היה לעזור לך, אדוני.

נעמי חזן (מרצ):

גם אתה לא תהיה קיים בעולם הזה, חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

גם אני לא. אבל אנחנו צריכים לדאוג לאלה שיבואו אחרינו.

נעמי חזן (מרצ):

נכון, בדיוק.

יהושע מצא (הליכוד):

ואת דואגת לפלשתינים. את דואגת לבני הדודים שלך.

נעמי חזן (מרצ):

זו הדרך הטובה ביותר לדאוג לעצמי, גם לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם אתה צריך לדאוג לבני הדודים. מה יש?

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת מצא וחזן, אני מבקשת להפסיק.

סגן שר החוץ י' ביילין:

האטימות של ממשלות הליכוד, חוסר ההבנה שלהן כלפי התהליך המדיני, עלו לישראל במחיר נורא. אני משוכנע שהמהלך הזה שאנחנו הולכים בו, אנו חלוקים מאוד אתכם, וזה לגיטימי, וזה מהלך שיציל את עם ישראל ואת המדינה הזאת מהתבוססות בבזך מתמשך של מאבק בלתי פוסק עם השכנים הקרובים שלנו, עם הפלשתינים עצמם, שלא קיבלו את השליטה שלנו בהם ואיימו עלינו בניצחון דמוגרפי. אתם הייתם עלולים להביא למצב שגם המדינה הזאת, שהיא המדינה היחידה שיש בה רוב יהודי, תאבד את הרוב הזה. ואם יש מישהו שעשוי להציל את המצב ולהשאיר את ישראל כמדינה עם רוב יהודי, זאת אותה דרך שאתה, חבר הכנסת שילנסקי, קראת אנטי-ציונית, ואותם אנשים שאתה מגדיר, ואני התפלאתי על כך מאוד, כאנטי-ציונים.

ומשפט אחרון לגבי שמחתו של מר שמעון פרס.

חנן פורת (מפד"ל):

תרשה לי לשאול אותך שאלה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

לא, תודה.

חנן פורת (מפד"ל):

שאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פורת, אי-אפשר להכריח אותו.

דב שילנסקי (הליכוד):

עושים מעשה אנטי-ציוני, ואומרים: אנחנו ציונים. איך אפשר? או שאתם ציונים ובונים את הארץ, מגשימים את חזון הציונות, או שאתם הורסים את הציונות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

האם הציונות היא כיבוש וביזוי של עם אחר ושליטה על עם אחר?

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אני לא רוצה להיכנס עכשיו לוויכוח ולהשמיע דברים שמאוד לא ינעמו לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תגיד מה שאתה רוצה – – –

סגן שר החוץ י' ביילין:

חבר הכנסת שילנסקי, אמרת שצריכים להיות עצובים כאשר שמעון פרס שמח. אינני יודע אם זיכרוןך בוגד בך או שאתה מוכן לעוות את ההיסטוריה רק כדי לומר משהו שנראה לך מחוכם באותו רגע. להזכיר לך, שמעון פרס היה שמח כשהוא השיג נשק צרפתי לישראל בתקופת האמברגו.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מדבר על היום.

סגן שר החוץ י' ביילין:

הוא היה שמח כאשר הוא הוביל למלחמה ששחררה את המדינה הזאת מן המצור של נאצר, כאשר הוא הוביל להקמתו של מרכז למחקר גרעיני בדימונה, כאשר מנחם בגין חתם על חוזה השלום עם מצרים, כאשר הוא הציל את המדינה הזאת מן האינפלציה המטורפת שלכם, וכאשר בשנתיים האחרונות הפכה ישראל ממדינה במצור למדינה שגבולותיה נפתחים לביטול החרם ולקשרים עם העולם כולו ועם העולם הערבי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גבולותיה נפתחים לטרור.

סגן שר החוץ י' ביילין:

בוקר טוב טרור. אני גם ראיתי את פרס – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אפילו אם הייתי מסכים עם מה שאמרת, הייתי משווה זאת לפרה שנתנה חלב ואחר כך בעטה בדלי ושפכה את כל החלב.

יהושע מצא (הליכוד):

היא גם לא נתנה חלב. בתקופות האלה יש לו ימים שחורים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת שתאפשרו לסגן השר לסיים את דבריו.

סגן שר החוץ י' ביילין:

כמי שנמצא לצדו של מר פרס זמן לא קצר, אני יכול להגיד לך עוד משהו, חבר הכנסת שילנסקי. אני ראיתי את פרס עצוב. וכאשר פרס עצוב, גם האומה עצובה.

אני מציע לקיים את הדיון בנושא הזה, שהוא נושא חשוב הנתון בינינו במחלוקת, בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. חבר הכנסת רפאל איתן מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן מסדר-היום. בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כמה שאלות:

א. האם מטרותיהם של הערבים זהות לשלנו בענייני שלום?

ב. האם נשמע רבין אומר בכנס של עובדי המגזר הציבורי בירושלים: "הסכם אוסלו נחתם בחופזה, בלי לדון בפרטים, בלי לחשוב על העתיד"? זה אדריכל זה, שהערכים לועגים לו והאחרים צוחקים ממנו, אדריכל הסכם אוסלו?

ג. האם הסכם אוסלו תרם משהו, קורטוב, להתייחסותם של הערבים אלינו?

ד. האם למען השלום יסכימו אנשי מחנה השלום לפנות את יישוביהם מאדמות של ערבים, שתושביהן פליטים במחנות, ואילו הם שוכנים כבוד בתחומי המדינה הפלשתינית לפי תוכנית החלוקה? זו צביעות שעוד לא היתה כמותה, שהם יושבים על אדמות של ערבים ומדברים על שלום.

ה. האם פחתו הפיגועים והקורבנות מאז אוסלו, או רבו? 67 בשנה שלפני אוסלו, 130 פלוס מינוס בשנה שאחריה. הם מכונים קורבנות השלום. האם יתנדב מישור ממחנה השלום להיות קורבן שלום? שיתנדב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מה האלטרנטיבה שלך?

רפאל איתן (צומת):

אתם, מחנה השלום, מביאים עלינו מלחמה; אתם גורמים לפירוד בעם; אתם זורעים אשליות; אתם סוממתם בהונאה עצמית רבתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת איתן. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפאל אדרי מסדר-היום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, הכותרת של ההצעה לסדר-היום מתחילה במלים: "חודש ימים לשביתת הרעב". ציפיתי שנציג הממשלה יקדיש קצת יותר לסוגיה האנושית הזאת. אני ראיתי שביתות רעב שמתקיימות לא במרחק של "קונקורד" מבנייני הממשלה. השביתה הזאת מתקיימת במרחק של 100 צעדים משם. שרי הממשלה, לכו ושכנעו את האנשים, דברו אתם, תתמודדו אתם, בקשו מהם להפסיק, דברו על לבם. אלה אנשים, אזרחים של המדינה, שקטים. תראו אותם שם. איש משרי הממשלה לא היה שם, חודש ימים.

אני מצפה, אדוני סגן השר, שתעביר את רחשי לב חברי הכנסת לשרי הממשלה.

נעמי חזן (מרצ):

חלק מחברי הכנסת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כל חברי הכנסת כאן.

נעמי חזן (מרצ):

לא.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא ייתכן. ראיתי שביתות רעב – אני לא רוצה לומר של מי, כי אני לא רוצה לדבר על כך כאן – איך שרי הממשלה רצים אל שובתי הרעב בזה אחר זה, ויותר מפעמיים, שלוש פעמים. וכאן, חודש ימים איש לא ניגש אליהם. מה, אתם פוחדים להתמודד? אתם חוששים מהתמודדות? לא יזרקו עליכם אבנים, לא יגרשו אתכם. פורים מתקרב, פסח מתקרב, וכאן יושבת ממשלה בשלווה סטואית.

יהושע מצא (הליכוד):

איפה היא? איזו ממשלה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא כאן. לא כאן ולא שם.

יהושע מצא (הליכוד):

הכיסאות ריקים. ממשלה. למה אתה אומר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו לא מדברים כאן ברגשנות – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, זמנך תם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש, אני מפציר בך, אדוני סגן השר, תעביר את הדברים האלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת ויינשטיין.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן מסדר-היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אלה ששובתים רעב לפני משרד ראש הממשלה אינם שובתים נגד הטרור, הם שובתים נגד השלום. מה שמפחיד אותם הוא האפשרות להשיג שלום בין ישראל לבין העולם הערבי. במיוחד מפחידה אותם האפשרות, שממשלת ישראל תגיע להסכם שלום, שיביא לנסיגת צה"ל והמתנחלים מהגדה המערבית ורצועת-עזה, מהגולן ודרום-לבנון.

משה פלד (צומת):

תתבייש – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לכן, הם אויבי השלום. הם לא אויבי הטרור, הם אויבי השלום, ואלה שהולכים להזדהות אתם בעצם מזדהים עם אויבי השלום.

משה פלד (צומת):

תתבייש לך, תתבייש לך, תתבייש לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם ממזדהים עם אויבי השלום, וזה מה שאתה עשית, זה מה שעשה חברך רפול איתן ואחרים.

רפאל איתן (צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני מאמין שיש צורך להמשיך בתהליך השלום, להביא לסיום הכיבוש, כי מי שחושב שכיבוש יכול להישאר, הוא טועה. חבר הכנסת רפול איתן עדיין מאמין במתכונת מיושנת, במחשבות שאבד עליהן כלח, שאין להן סיכוי להתקיים.

רפאל איתן (צומת):

כי אני מכיר אתכם. אני מכיר אתכם יותר טוב מכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה בעצם חושב מחשבות מיושנות, לא מתאימות לעם ישראל, לא מתאימות לאזור הזה.

רפאל איתן (צומת):

כי אני יודע מי אתם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה עידן השלום. תתפכח, תפתח את הראש שלך ותבין שיש מהלך של שלום, שאתה צריך להכיר בזכויות העם הפלשתיני, בזכויות הערבים, להחזיר לידיהם את האדמות שישראל כבשה מהם בכוח. זו האפשרות היחידה להשיג שלום.

אהוד אולמרט (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, האם בטעות שמעתי או שאולי הבלעת פה משהו שהוא לא מקרי? אמרת: זכויות העם הפלשתיני וזכויות הערבים. זכויות העם הפלשתיני – אני יודע על מה אתה מדבר, אני לא מסכים. זכויות הערבים – זאת אומרת, חוץ מהעם הפלשתיני גם הערבים, למשל הערבים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש סוריה ויש לבנון, הגולן הכבוש ודרום-לבנון הכבושה, שצריכים להחזיר אותם כדי להגיע להסכם של שלום.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אתה מדבר גם על זכויות הערבים במדינת ישראל לגבי לבנון?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הערבים במדינת ישראל נאבקים על זכויות של שוויון בתוך מדינת ישראל. אנחנו אזרחי המדינה ואנחנו נאבקים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

התכוונת גם לאכסאל.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנחנו נאבקים על שוויון כאזרחי מדינת ישראל, אבל אנחנו נאבקים גם על שלום צודק.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, זאת לא הצעה לסדר-היום, זו הצעה נוספת. זמנך תם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבל הוא שאל אותי, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

השאלה היתה ללא רשותי, והתשובה היא ללא רשותי.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אז עכשיו תני לי רשות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אי-אפשר, עכשיו אני באמצע הצעות נוספות.

יהושע מצא (הליכוד):

יותר טוב שישב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לסיים ולומר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה כבר סיימת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני גומר במשפט אחד, ברשותך. אני גומר ואומר, שצריכים להתפכח ולהבין ששלום לא ישיגו, לא במלחמות ולא בכיבושים וגם לא בטרור. שלום צריך לבוא על-ידי משא-ומתן, וזה מה שעושה הרשות הפלשתינית, זה מה שעושה ממשלת ישראל. זאת הדרך להשגת שלום.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מה שעושה ד"ר טיבי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, עשרה משפטים, עשרה במקום אחד. תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לכן, אני מציע להסיר את הצעתו של רפול.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יוסף בא-גד מציע – – –

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת משה פלד. חבר הכנסת פלד, זה בלתי אפשרי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תסתלק אתה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יוסף בא-גד מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת מסדר-היום.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מקדם בברכה את שובתי הרעב הנמצאים אתנו ביציע, ובראשם הרב מנחם פליקס. מחר נקרא במגילת אסתר: "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו". צריך לקרוע את הבגדים על חורבן מדינת ישראל. "ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים". הם שובתים 30 יום. הבו גודל לשובתי הרעב. ואתם, תצטרפו, תבקשו מהם סליחה, אולי ירחמו עליכם משמים על העוול שאתם עושים בחורבן מדינת ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד, שלא ניצל אפילו את זמנו.

חבר הכנסת משה פלד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דב שילנסקי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מלים קשות.

יוסף בא-גד (מולדת):

מלים קשות נוכח – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

המדינה פורחת בשנתיים האחרונות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה לא מרוצה מירושלים.

משה פלד (צומת):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, סגן שר החוץ, קריאתך לשובתי הרעב היא קריאה צבועה, איננה אמיתית ואיננה כנה. בקריאתך יש זלזול במאבקו של הרוב המכריע של הציבור בישראל. שובתי הרעב היושבים זה היום ה-30 מייצגים את מאבקו של המחנה הלאומי כולו. יתירה מזאת, שובתי הרעב האלה הם הציונים האמיתיים של שנות ה-90, הם חומת המגן וקו הביצורים של ארץ-ישראל.

אני קורא לך, סגן שר החוץ, לעלות לגן-הוורדים, לשבת אתם באוהל, עם מנחם פליקס, עם יהודה וקסמן, עם כל השובתים הנוספים, לדבר אתם, לשמוע את מחאתם. זו מחאתו של הציבור כולו.

ולך, חבר הכנסת דראושה, אתה לא יכול, בשום פנים ואופן, לדבר כך אל אנשים שאיבדו את יקיריהם ולומר שהם אויבי השלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה זה שייך?

משה פלד (צומת):

זה מה שאמרת, זה מה שאמרת לפני שתי דקות. יהודה וקסמן הוא אויב השלום? של נעליך מעל רגליך כשאתה מדבר עליהם. בושה וחרפה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא אמרתי עליו. אני אומר שהמטרה של השביתה הזאת היא נגד השלום.

משה פלד (צומת):

תבקש סליחה במיקרופון.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת פלד.

חברי הכנסת, אני מבקשת להצטרף לקריאה הנרגשת לשובתי הרעב שהושמעה מכאן, מעל בימת הכנסת, להפסיק את שביתת הרעב ולקוות אתכם שהשם יצליח את דרכנו.

חבר הכנסת חנן פורת, האם אתה מסכים להצעת סגן שר החוץ להעביר את הנושא לדיון?

חנן פורת (מפד"ל):

לא, אני מבקש שיהיה דיון במליאה, ובזמן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רפאל איתן, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון?

רפאל איתן (צומת):

במליאה, ולהצביע הצעה הצעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת נעמי חזן, האם את מסכימה להצעת סגן השר להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון?

נעמי חזן (מרצ):

מסכימה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דב שילנסקי, האם אתה מסכים – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רפאל אדרי, האם אתה מסכים להצעת סגן שר החוץ להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

רפאל אדרי (העבודה):

למליאה.

נעמי חזן (מרצ):

אם כן, גם אני מבקשת דיון במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

נעבור, אם כן, להצבעה על כל ההצעות כאחת.

דב שילנסקי (הליכוד):

בנפרד.

יהושע מצא (הליכוד):

אחת לאחת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים להצבעה על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת חנן פורת. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' פורת

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

17 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעתו של חבר הכנסת חנן פורת תידון במליאה.

אנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן לדון בנושא במליאה. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 18

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' איתן

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

18 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן תידון במליאה.

אנו עוברים כעת להצבעה על הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן לדון בהצעתה במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלתה חברת הכנסת נ' חזן

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

12 תומכים, שמונה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן תידון במליאה.

אנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת דב שילנסקי לדון בנושא במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ד' שילנסקי

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

16 תומכים, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעתו של חבר הכנסת דב שילנסקי תידון במליאה.

אנו עוברים כעת להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת רפאל אדרי לדון בהצעתו במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 21

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' אדרי

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

21 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעתו של חבר הכנסת רפאל אדרי תידון במליאה.

הצעת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון).

התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית.

יציג את ההצעה 'ושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה חבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני הזמנתי את חברת הכנסת נעמי חזן ואת סגן שר החוץ ללכת אתי עכשיו, בתום ההצבעה, אל שובתי הרעב. את הולכת אתי?

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת שילנסקי, אנחנו סיימנו את הנושא הזה. אשמח לדבר אתך בחוץ על העניין הזה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מצטער על שלא היה להם האומץ האזרחי המינימלי לבוא אתי אל שובתי הרעב ולהגיד מלה טובה. סגן השר הוא סגן שר של כל עם ישראל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ההצגה שלך הסתיימה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא קובע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני אומר את דעתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

דעתך לא מעניינת פה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

דעתו מעניינת כמו דעתו של כל חבר כנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דראושה, הוא דיבר ללא רשותי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מה זה רשות?

היו"ר א' סלמוביץ:

זו הרשות שניתנת על-ידי היושב-ראש, ואם אתה לא מוכן להישמע פה לכללים אין לך מה לשבת כאן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני לא ביקשתי, אני לא רוצה לקבל, קראתי קריאת ביניים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

קריאת ביניים מותרת לו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה קראת קריאת ביניים? טוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, הערה לסדר. אין פה אף נציג ממשלה אחד. זה כבוד גם למציע וגם לבית הזה שיהיה נציג ממשלה באולם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, האם היושבת-ראש הקודמת כבר קראה בשמך?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כן, אדוני היושב-ראש, תודה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שחבר הכנסת דראושה פשוט טועה כשהוא אומר שאין נציג ממשלה. אני רואה את חבר הכנסת דראושה ואת חבר הכנסת אלסאנע יושבים כאן ואני רוצה לומר שהרוב החוסם מייצג את הממשלה ומייצג אותה בכבוד.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לך דבר נוסף. החוצפה, כאשר מדברים על משפחות שכולות שיושבות באתר משרד ראש הממשלה ושובתות רעב – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת מצא, אין בכך מידה מינימלית של הגינות. אני הערתי הערה לעניין.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה קשור להצעת החוק שאתה מגיש עכשיו?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני, אני יכול לומר לך בכל האחריות, שממשלת ישראל גאה בכך, חבר הכנסת דראושה, והיא גאה גם בכך, חבר הכנסת טלב אלסאנע. פרט לד"ר טיבי שגאה בכך, גם הממשלה גאה בכך, משום שאתה הבסיס שעליו היא יכולה להישען. אז אל תאמר שאין ממשלה. אני יכול לומר שאין ממשלה.

גדעון שגיא (העבודה):

לכבוד ייחשב לנו.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

ודאי שלכבוד ייחשב לכם, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זו גזענות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הממשלה הזאת תשרוד ותמשיך את תהליך השלום, על אפך ועל חמתך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ראס בן-ענו אל ימין.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, מספיק, היו חילופי דעות, נמשיך בסדר-היום.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, לא היו שום חילופי קריאות, אני מבקש, ברשותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אמרתי חילופי דעות, לא חילופי קריאות.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

ברשותך, אני עומד על הבמה ונושא דברים. הקריאות וההפרעות באו משם. במסגרת דברי אני יכול לומר את אשר הערתי ולא סיימתי. כל עוד הם ימשיכו להפריע לי, אני לא אוכל לסיים את משפט הפתיחה שלי.

אדוני היושב-ראש, אני מדבר על אתרי הנצחה. מקורם בבנים יקירים שנפלו. יש קשר ישיר בין הצעת החוק הזאת המדברת על אתרי הנצחה של בנים שנפלו בארץ הזאת ובין אלה השובתים שם. ואותה חוצפה של חבר הכנסת שמעז פה ללגלג, שמעז פה לקרוא להורים שכולים אנשים הלוחמים נגד השלום – רק מי שתומך בממשלה כזאת ומשמש לה משענת שעליה תוכל להישען, רק חברי הכנסת כמו דראושה ואלסאנע, רק הם יכולים לדבר בחוצפה ובהעזה כזאת.

על כן, אני מדבר על הצעת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, וזה הקשר. אני עוד אדבר על הקשר בין החוק הזה לבין אותה גבעה שעליה יושבים כבר 30 יום שובתי רעב, הורים שכולים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, תרשה לי. אני, חס וחלילה, לא רוצה שתהיה כאן אי-הבנה. כנראה לא נשמעה נכון אות אחת בדברי. אני לא אמרתי "חילופי קריאות" אלא אמרתי "חילופי דעות".

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, אני מקבל את דבריך. לא הגבתי עליהם כאילו אני מרגיש ננזף. אבל מצאתי לנכון לומר, שחילופי דעות אלה, אני משמיע אותם מעל הבמה בזכות לגיטימית, ושם היתה התפרצות של אנשים, שמרגישים עצמם בביטחון מלא משום שהממשלה הזאת נשענת עליהם. אחרת לא היה מעז חבר כנסת כטלב אלסאנע לדבר כפי שהוא דיבר.

אדוני היושב-ראש, אני אומר זאת בכנות, לא כדי להתנצח, מתוך כאב לב. לא היה מעז חבר כנסת לקרוא להורים שכולים שיושבים שם מתוך צער נורא על טרגדיה שקרתה במשפחתם, לא היה מעז חבר כנסת לבוא ולהפנות אליהם אצבע מאשימה ולומר להם: אתם יושבים שם כדי להיאבק בשלום.

אנחנו יודעים שהצער והיגון הוא שמוביל אותם לשבת שם. לכן, אני מצאתי לנכון לומר שחוצפה כזאת יכולה להישמע רק מפני שהממשלה נזקקת להם. אחרת, אני לא מניח שהם היו מעזים לקרוא את הקריאה הזאת כלפי הורים שכולים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא בפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון), התשנ"ה–1995.

הצעת חוק זו נדונה במליאת הכנסת בקריאה טרומית ביום 15 בינואר 1994 ובקריאה ראשונה ביום 4 באוקטובר 1994. היא הועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב–1992, קובע, בין היתר, מה הוא מעמדם של אתרי הנצחה ממלכתיים, אתרים לאומיים וערכי טבע מוגנים, וכן מה הוא העונש הצפוי לפוגע בהם בדרך כלשהי.

הצעת חוק זו הוצעה על-ידי חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, על מנת להרחיב את הגדרת המעשים המהווים פגיעה באתרי הנצחה ובאתרי הנצחה ממלכתיים, על-ידי הוספת המלה "השחתה" להגדרה המצויה בחוק, וכן על מנת להחמיר את הענישה המוטלת על הפוגע באתרי הנצחה אלו ולהעמידה על שלוש שנים מאסר.

במהלך דיוניה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה של הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, החליטה הוועדה שבראשה אני עומד, על-פי הצעת משרד המשפטים, להטיל את הענישה המחמירה אף על הפוגע באתרים נוספים המנויים בחוק, כגון: אתרים לאומיים וערכי טבע מוגנים.

הצעת חוק זו מוגשת ללא הסתייגויות לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, אדוני היושב-ראש, ואני מתכוון לבקש מייד את אישור הכנסת, אבל אינני יכול, אדוני היושב-ראש, שלא להתייחס במשפטים מספר לאותה שביתת רעב מול גבעת הממשלה, שזה לה היום השלישי והיא באה לבטא אבל וצער על בנים שנפלו.

הצעת החוק שאני מביא כאן מדברת על הנצחה של בנים ומשפחות וחללים ונפגעי טרור שנפלו בעבר, לאורך כל מלחמות ישראל. החוק הזה בא כדי לשמור ולהגן על אותם אתרים ולשמור על כבוד אותם אתרים מפני חילול.

עם זאת, אותה הפגנה שם, בגבעה מול משרד ראש הממשלה, היא הפגנה שבאה לבטא כיצד למנוע שיוקמו בארץ הזו אתרי הנצחה נוספים. אותה הפגנה שמשתתפים בה הורים שכולים באה למנוע את הצורך להנציח קורבנות נוספים, חלילה.

אני חייב להביע כאן מחאה קשה. ישבו כאן חברי כנסת ועלו חברי כנסת לדוכן בהצעה לסדר-היום הקודמת על אותה שביתה, והביעו תרעומת על כך שנציגי ממשלה, ראש ממשלה, שרים, לא הולכים לשם לבקר ולראות את האנשים המפגינים. לא רציתי להתערב בוויכוח בקריאות ביניים, כי ידעתי שאני אעלה על הבמה ואוכל לומר את הדברים בצורה יותר מסודרת.

אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת, שולחן הממשלה ריק, כיסא ראש הממשלה ריק, לפני שבועיים עלה ראש הממשלה לאותו אתר מול משרדו. הוא הלך לבקר מפגינים, הוא הלך ללחוץ ידיהם של מפגינים מ"שלום עכשיו", הוא הלך ללחוץ ידי מפגינים של מפלגת העבודה שהפגינו בעד מה שהם קוראים "השלום". מותר לו, מותר גם לראש הממשלה לבקר אותם, אבל באותה נשימה,

באותו מעמד, מתעלם ראש הממשלה מאותן משפחות ששובתות רעב על בניהן יקיריהן שנפלו. אין חוצפה גדולה מזו. לא שראש הממשלה לא מצא זמן לבקר בגבעת ההפגנות; מצא ומצא את הזמן, וראינו את הצילום היפה למחרת היום. זה היה ביום א', ביום ב' ניתן היה למצוא את הצילום בעיתונים: ראש ממשלה על גבעת ההפגנות לוחץ ידיהם של מפגינים שתומכים בו. ובמרחק מטרים ספורים יושבים הורים שכולים. הוא מפנה אליהם את הגב ולא ניגש ללוחץ את ידיהם. אני חושב שזה יותר מחילול הקודש, יותר מחילול אתר הנצחה. זה חילול זכרם של אלה שנפלו קורבנות לטרור.

הגשתי בנושא הזה שאילתא בעל-פה. אני מקווה שהתשובה תישמע בשבוע הבא. אני רוצה לשמוע את ראש הממשלה משיב. התשובה היתה צריכה להישמע לפני שבוע-שבועיים. זה הוטל על השר שחל, והיתה תקלה, כי השר שחל הופיע מאוחר, ולכן לא עליתי לבמה לשאול את השאילתא. אני אשאל אותה רשמית, אבל בהזדמנות זאת, כשאני מדבר על אתרי הנצחה, אני רוצה לומר שזו בושה וחרפה שראש הממשלה עולה על הגבעה ללוחץ ידי מפגינים למען השלום שלו ומתעלם מאותן משפחות שכולות שיושבות ומפגינות באמצעות אותו כלי של שביתת רעב. אני מוחה על כך, אני חושב שהכנסת כולה צריכה למחות על כך, אבל מה ניתן לעשות כשממשלה שמותירה שולחן ריק מבזה בחוץ משפחות ומבזה בהיעדרותה כאן את הכנסת ואותן משפחות גם יחד.

אדוני היושב-ראש, הבאתי את הצעת החוק בדבר אתרי הנצחה ואמרתי שאני אבקש מהכנסת לאשר אותה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, וכך אני עושה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת יהושע מצא, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אנחנו נצביע. אני מבקש מחבר הכנסת רון נחמן לשבת, כדי שנצביע.

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת מצא, ראש העיר שלך בא "לדפוק כרטיס".

היו"ר ס' טריף:

אנחנו נקיים הצבעה כמו שצריך. אתם שלושה חברי כנסת נחמדים כאן. אנו מצביעים על הצעת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון), התשנ"ה-1995. לחוק אין הסתייגויות. נצביע בקריאה שנייה על סעיפים 1-3, כהצעת הוועדה.

בעד סעיפים 3-1 – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 3-1 נתקבלו.

רון נחמן (הליכוד):

שים לב כמה ראשי ערים יש מבין 120 חברי כנסת – שלישי.

היו"ר ס' טריף:

רבע, לא שלישי.

ארבעה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע שהצעת החוק עברה בקריאה שנייה.

אנחנו מצביעים על החוק בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 17

בעד החוק – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון),

התשנ"ה–1995, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

הרי התוצאות: ארבעה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע שחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון), התשנ"ה–1995, אושר והוא חוק בישראל. אני מודה

ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת מצא, וליוזם, חבר הכנסת אליהו בן-אלישר, ומודה לחברי הכנסת המכובדים.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' טריף:

הצעת החוק הבאה: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת מצא. בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, יש בפני היום מלאכת סיום ארבעה חוקים שוועדת הפנים ואיכות הסביבה עסקה בהם.

היו"ר ס' טריף:

יפה. תרשה לי רק להדגיש, אדוני, שמדובר בתיקון מס' 22, כי בטעות נכתב "21".

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תיקון מס' 22. אצלי אין שגיאה.

היו"ר ס' טריף:

אנחנו מדגישים שעל זה אנחנו מדברים.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אומר מייד שאני מדבר על הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה-1995. תיקנו הכול.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה ומציל כבודה של הממשלה, ידידנו-מכובדנו הגיע, ואני מברך את השר שאתנו כאן, לפחות להציל כבודה של ממשלה, עד כמה שניתן. קשה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא בפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה-1995, אשר נדון במליאת הכנסת בקריאה טרומית ב-19 במאי 1994, ואז הצעת החוק נשאה את המספר – תיקון 21, וגם את התאריך – 1994. בינתיים הגענו לקריאה הראשונה ב-24 בינואר 1995 וההצעה הועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, קובע, כי כל אדם שהיה זכאי לבחור למועצה פלוגית רשאי להגיש ערעור לבית-המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא תחום הרשות המקומית, על תוצאות הבחירות לאותה מועצה, בשל אחת מן הטענות המנויות בחוק.

הצעת חוק זו הוצעה על-ידי חבר הכנסת יורם לס, שאף מכבד אותנו בנוכחותו כאן. אני מציין זאת לחיוב, מכיוון שחברי כנסת אחרים שהחוק שלהם נדון כאן היום וצריך לעבור קריאה שנייה וקריאה ושלישית אפילו לא נמצאים אתנו. אני חושב שיהיה זה נכון ויפה אם במהלך החקיקה הזאת, כפי שתמצא לנכון, אדוני היושב-ראש, יעלה חבר הכנסת פרופסור לס לדון לומר דברים.

הצעת חוק זו הוגשה על-ידי חבר הכנסת יורם לס בעקבות פסיקות סותרות של בתי-משפט מחוזיים שנחלקו בשאלה, האם ניתן להגיש ערעור כאמור, בשל אירועים – אני מדגיש – שקדמו ליום הבחירות, כגון מתן שוחד על-ידי מועמד בבחירות על מנת להטות את תוצאות הבחירות.

לאחר הגשתה של הצעת החוק על-ידי חבר הכנסת יורם לס, הכריע בית-המשפט העליון בסוגיה זו וקבע, כי ניתן להגיש ערעור על תוצאות בחירות לרשויות מקומיות גם בשל אירועים שקדמו ליום הבחירות.

אולם, כיוון שהצעתו של חבר הכנסת יורם לס עברה בינתיים בקריאה ראשונה, וגם בשל הרצון לאפשר לו לסיים חקיקה שהוא התחיל בה ובשל הרצון שלנו להשוות את נוסחי החוקים בענייני ערעורים על תוצאות בחירות, החליטה ועדת הפנים ואיכות הסביבה שבראשותי לקבל את הצעתו של חבר הכנסת לס ולהשוות את הנוסח בחוק הרשויות המקומיות (בחירות) לזה של חוק הבחירות לכנסת, דהיינו לסעיף 86 לחוק זה. להזכירכם, על-פי חוק הבחירות לכנסת, הדברים ברורים ואינם שנויים במחלוקת. שם ברור שניתן להגיש ערעורים גם על אירועים שקדמו ליום הבחירות.

הצעת חוק זו, אדוני היושב-ראש, מוגשת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בצירוף הסתייגויות, ואבקשכם לאשרה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני חוזר על בקשתי שחבר הכנסת לס יוכל לומר דברים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק המובאת לפנינו, שעקרונית אני תומך בה למרות שתי הסתייגויותי, הובאה בעקבות לקחים שהופקו מממצאים שנתגלו במערכת הבחירות. נוצר מצב שבעצם אי-אפשר לטפל בעבירות כאלו ואחרות שנעברו שלא ביום הבחירות לרשויות המקומיות, ואז על-פי לשון החוק הקיים לא ניתן היה לפסול בחירות או לטפל באנשים שעברו אותן עבירות משום שהכלל חל רק על יום הבחירות עצמו.

אדוני היושב-ראש, לאחרונה אנחנו מטפלים הרבה בכל נושא הבחירות. אני רוצה להעיר כאן את תשומת הלב לקראת מה שעומד לפנינו וידוע בשם פריימריס. כיום מתקיימות בחירות מקדימות גם כאשר מתמודדת רשימה לכנסת וגם כאשר מתמודד מועמד או מתמודדים אותם המבקשים להצטרף לרשימה בשלטון המקומי, ברשויות המקומיות.

אני רוצה לומר כאן, שטוב עשה חבר הכנסת יורם לס, דווקא משום שהפריימריס עומדים בפתח ודווקא משום שהמועמדים לרשות המקומית יזדקקו לכספים רבים מאוד כדי להגיע לציבור רחב ככל הניתן במסגרת הפריימריס.

אנחנו עומדים היום בפתחה של תקופה חדשה. מה שנעשה קודם במרכזי מפלגות בסכום לא גדול של בעלי זכות בחירה, 3,000-4,000, מעתה והלאה, במפלגות הגדולות, הסכום הזה עלול לעמוד על מאות אלפים. אם, לדוגמה, הליכוד הולך לפריימריס, על בסיס הנחה שיהיו לו 250,000 מתפקדים, שליחת מכתב אחד לכל אחד מהם תחייב הוצאה של 250,000 שקל למועמד. מניין ייקח אותו מועמד את הכסף כשחוקי הבחירות מגבילים אותו? כיצד הוא יגייס את הכספים? אנחנו עלולים להגיע לכך, שאם לאדם אין כסף הוא לא יוכל להיבחר לכנסת. אותו דבר גם ברשויות הגדולות, ערים שמספר בעלי זכות הבחירה בהן הוא למעלה מ-50,000, שם יש בעיה קשה מאוד ואנחנו נצטרך להתמודד אתה.

אדוני היושב-ראש, הייתי מציע שבד-בבד עם הצעת החוק שמובאת היום לקריאה שנייה ולקריאה שלישית ייעשה עוד צעד אחד, שאותן מפלגות שפעלו ללא דופי, אותן מפלגות שהמועמדים שלהן פעלו ללא דופי יקבלו איזה חיזוק גם-כן. החיזוק הזה יכול להיות לאו דווקא באמצעים כספיים, לאו דווקא באמצעים מטריאליים, אלא על בסיס פרסומים שמשבחים ומביאים לידיעת הציבור את כל פעילותה של אותה תנועה ואותם מועמדים בבחירות.

אני חושב שכדי לעודד תופעות כאלה של שמירה על טוהר המידות בבחירות צריכים גם לחזק את הציבור. חשוב שהציבור ידע שלא רק צד העונש קובע אלא גם התמריץ להיות טוב יותר, להיות הוגן יותר, להיות ישר יותר.

ההסתייגות שלי באה, ידידי חבר הכנסת לס, לא כנגד ההצעה שלך להעמיד את הדברים כפי שהם צריכים להיות מבחינת הכיסוי המשפטי, תחולה על כל התאריכים, בין שמדובר על יום הבחירות, או לפני יום הבחירות או אחרי יום הבחירות, אלא רציתי להעלות את הפן שלא די במקל אלא צריכים לתת גם את הגזר, שעל-ידי חינוך ועל-ידי יצירת אווירה מתאימה אפשר להשיג תוצאות טובות. אתה

יודע איז אווירה ואילו תופעות יש בבחירות. יש מה שנקרא בלשון העם "כאסח", מכסחים זה את זה ונכנסים זה בזה. אנחנו צריכים לשמור על ערכי הדמוקרטיה.

אחרי שניתנה לי ההזדמנות להביע את דעתי, אני אקצר בדברי ואומר שאני אתמוך בהצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת רון נחמן.

שני המסתייגים האחרים אינם באולם. אני מזמין את חבר הכנסת יורם לס, שוודאי יש לו מה לומר.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מודה על האפשרות לומר דברים במסגרת הדיון בקריאה השנייה והשלישית. אני מבקש להודות ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, ידידי חבר הכנסת יהושע מצא, על הטיפול המהיר והיעיל בהצעת החוק.

אני מבקש גם להודות ליועץ המשפטי של הוועדה, שהוא גם היועץ המשפטי של הכנסת, עורך-הדיון צבי ענבר, שטרח ובדק את פסקי-הדין, גם המחוזיים וגם של בית-המשפט העליון, והביא לניסוח הנכון והאחיד של הצעת החוק, באופן שתהליך הבחירות לכנסת יהיה זהה, מבחינת הערעור וטוהר המידות, לתהליך הבחירות ברשויות המקומיות.

ההצעה נולדה והחליקה בקלות, אולי באמת משום שכולנו כאן מתאחדים ויודעים שהשמירה על טוהר המידות במערכת הבחירות היא ערך עליון. אין דבר נורא יותר מאשר לתפוס שלטון באמצעים של רמייה. אני מקווה, שהצעת החוק הזו תחזק את השלטון המקומי, תמנע תופעות מכוערות, מעטות אבל קיימות, בחיינו הציבוריים.

אני מודה לכנסת ומבקש את האישור בקריאה השנייה והשלישית.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. ניגש להצבעה. נתחיל בהסתייגויות.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אין הסתייגויות, אדוני.

היו"ר ס' טריף:

יש הסתייגויות. חבר הכנסת רון נחמן, אתה מוותר, אבל יש לי עוד שני מסתייגים. אני חייב להצביע.

רון נחמן (הליכוד):

על ההסתייגויות שלי אני ויתרתי.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך.

נעשה הצבעה בהרמת ידיים. לסעיף 1 יש הסתייגות של חבר הכנסת יוסף בא-גד. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות הוסרה. מי בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

הסעיף אושר. אחרי סעיף 1, הסתייגות של חבר הכנסת דוד מגן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ד' מגן אחרי סעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות הוסרה.

נחזור להצבעה בקריאה שלישית. חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה – 1995 – מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 18

בעד החוק – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה–1995, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

שישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שחוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 22), התשנ"ה–1995, אושר. אני מודה ליושב-ראש הוועדה, למציע חבר הכנסת יורם לס ומברך אתכם.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' טריף:

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. בבקשה, אדוני.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאמור, זו הצעת החוק השלישית – – –

היו"ר ס' טריף:

אנחנו מתברכים היום בכמה הצעות חוק טובות של הוועדה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כן, אדוני. עבודה רבה נעשית בוועדה.

היו"ר ס' טריף:

אני מברך אותך.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

את פרי החקיקה אני מביא מפעם לפעם בפני המליאה. בפנינו עכשיו, אדוני היושב-ראש, חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995.

הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995, המובאת כאן בפני המליאה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, כמוה כהצעות חוק רבות המובאות בפניכם, שהיא פרי יוזמתם של חברי כנסת כהצעות חוק פרטיות. אנחנו בוועדה צריכים לקרום להן עור וגידים ולהכניס בהן אותם אלמנטים של חקיקה שיכולים להפוך אותן לחקיקה טובה ונכונה.

אנחנו יודעים יפה מאוד, אדוני היושב-ראש, שבחקיקה הטרומית, כאשר היא מוגשת בשלב הראשון, היא זקוקה ליד מכוונת של יועצים משפטיים במהלך החקיקה. וזאת משום שחברי הכנסת ביוזמה האישית שלהם הטרומית חסרים אותו ייעוץ מקצועי. את זה אנחנו עושים בוועדות.

מדובר כאן בשתי הצעות חוק שעניינן מבקר העירייה: תתרמ"ח – 1048 – של חברי הכנסת אלכס גולדפרב ואסעד אסעד, וב'צ – 2090 – של חברי הכנסת דוד מגן ואברהם הירשזון. אלכס גולדפרב הפך בינתיים סגן שר במשרד הבינוי בשל הרכבים קואליציוניים חדשים של ממשלה שנזקקת לאצבעות נוספות. שתי ההצעות, גם זו וגם זו, מוזגו על-ידי ועדת הפנים. כפי שאמרתי, אנחנו עובדים שם על החקיקה ביסודיות רבה ביותר. הן מוזגו על-ידי ועדת הפנים ואיכות הסביבה להצעת חוק אחת, שנדונה במליאת הכנסת בקריאה ראשונה ב-7 בפברואר 1995.

אדוני היושב-ראש, בהזדמנות הזאת אני רוצה להפנות תשומת לב. לא אחת אנחנו נתקלים בתופעה הזאת, כל הוועדות בכנסת, של חקיקה שמוגשת על-ידי חברי כנסת שונים באותו נושא. יש המקדים ויש המאחר, יש המציץ ולא נפגע ויש הממהר ומאיץ. מגישים הצעות חוק שונות בתקופות שונות, אבל באותו נושא, כאשר כולן עוברות את מהלך 45 הימים שהן צריכות להיות נדונות בהם. ואנחנו, לא אחת, כדי לערוך את החקיקה הנכונה, מאחדים את כולן וממזגים אותן. וכאן מיזגנו שתי הצעות חוק.

הצעת החוק, כאמור, עוסקת במבקר העירייה. בנוסח שהובא בפניכם בקריאה הראשונה נאמר, כי מועצת העירייה תמנה את המבקר "בהחלטת שני-שלישים מחבריה", במקום "ברוב חבריה", כפי שזה כיום. בעניין זה התנהל דיון בוועדה.

כוונת המציעים היתה, שתהיה במועצה הסכמה רחבה ככל האפשר למינוי המבקר, כדי שהמבקר לא יהיה איש הרשות, מטעמו של ראש העיר. על כך הועלו השגות. נראה היה למשיגים, שהוראה כזו תקשה בחירת מבקר ומבחינה מעשית אין בה צורך; תקשה משום שצריך לדעת שגם ראש העיר, או אולי בעיקר ראש העיר, צריך לומר את דברו בנושא של מינוי המבקר, ואולי בעיקר את דברו של ראש העיר. לפיכך, השמטנו תיקון זה ואין על כך הסתייגות כלשהי.

התיקון הראשון המוגש לכם הוא לסעיף 167(ב) לפקודת העיריות. עד כה, במצב הקיים – – –

היו"ר ס' טריף:

חברים, אתם מפריעים. חבר הכנסת לס.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

הם מדברים על הנושא של ההסתדרות. אתה יודע, אדוני היושב-ראש, נושאי ההסתדרות הם הבוערים ביותר.

היו"ר ס' טריף:

זה לא מעניין אותנו פה. זה אולי מעניין אותם שם.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אלה שני חברי ההסתדרות, הם מחליפים דעות על הביזיונות שקורים שם.

היו"ר ס' טריף:

בסדר, יש להם זמן; יעשו את זה בנחת.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני מודה לך שאתה מוציא מן האולם אותו רעש הסתדרותי.

במציאות היום, בטרם תיקון, מועצה שבה פחות מ-30,000 תושבים, אם שר הפנים אישר זאת, רשאית למנות מבקר בחצי משרה. אנו מציעים בתיקון הזה למחוק הוראה זו, כך שבכל עירייה יהיה מבקר במשרה מלאה. וטוב שזה ייעשה, כדי שהמבקר יוכל, במלוא זמנו ולא במחציתו, לעסוק במלאכת הביקורת והבקרה.

סעיף 1(2) להצעה בא לקבוע תנאי כשירות של מבקר עירייה, בדומה לדרישות המנויות בסעיף 3 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 – מי כשיר להיות מבקר עירייה, בשינויים המתאימים. הוראת המעבר שבסעיף 4 קובעת, כי אין בהוראה זו כדי לפגוע במי שממלא כיום את התפקיד של מבקר העירייה, גם אם אין לו הכישורים הנדרשים לפי התיקון.

יש עיריות רבות שאולי המבקר לא פעל בהן בדיוק בהתאם לאותם תנאים שאנחנו קובעים. אבל אנחנו לא נגרום להסתלקותו, מכיוון שבסך הכול הוא עושה את עבודתו שנים ובצורה נכונה וטובה. אין בהוראה זו כדי לפגוע במי שממלא כיום את התפקיד של מבקר העירייה, גם אם אין לו הכישורים הנדרשים לפי התיקון.

סעיף 2 להצעת החוק בא להקנות לממונה על המחוז סמכות למנות מבקר לעירייה, אם זו, מסיבה כלשהי – ויש סיבות שנוח לנו להגדירן כסיבה כלשהי – לא עשתה כן גם לאחר שהממונה על המחוז דרש זאת ממנה.

סעיף 3 להצעה בא לתקן את סעיף 170(ה) לפקודה. סעיף זה קובע כיום, כי עובדים ללשכת המבקר ימונו, בין היתר, בהתאם לתקציב המאושר.

הצעת החוק שבפניכם קובעת, כי העובדים ימונו בהתאם לתקנים שיקבע שר הפנים בתקנות. מועצת העירייה תצטרך אפוא לאשר תקציב שיאפשר העסקת עובדים כאמור, בהתאם לתקנים שיקבע שר הפנים. מרגע שנקבעו תקנים, הם לא יהיו תלויים עוד בחסדיו של שר האוצר או בתקציב זה או אחר.

אני מקבל בברכה את יושב-ראש הקואליציה, חבר הכנסת רענן כהן. אבל אין מחלוקות בינינו היום, כך שאפשר לאשר פה-אחד ולא צריך לעשות גיוס. הגיוס שצריך לעשות, רענן ידידי, הוא אולי למען כבודה של הכנסת, כדי שישבו כאן חברי כנסת ושרים.

רענן כהן (העבודה):

אני מסכים אתך, אדוני. ההערה במקומה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תודה רבה. בהתאם לתקנים, כפי שיקבע השר וייקבע בתקנות, ועל כן – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו לא כאן, אדוני הנואם?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כן, חבר הכנסת ויינשטיין. אתה אחד המתמידים, וגם חבר הכנסת רון נחמן הוא אחד המתמידים בבית הזה. אני התכוונתי לאותם חברים שאינם כאן. הם שומעים את הדברים אצלם בבית. אולי הם רואים את ערוץ-33 עם עם ישראל. חלקם אולי. אז עם ישראל גם רואה את הכנסת בבושתה בשעה זאת, ריקה, כאשר אין ועדות. איש לא יכול לתרץ זאת שהוא לא פה כי הוא יושב בוועדה. הוא יושב כנראה במקום אחר.

היו"ר ס' טריף:

תרשה לי, אדוני יושב-ראש הוועדה. אנחנו לפעמים מרבים להשמיץ את עצמנו.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

חס וחלילה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זו לא השמצה.

היו"ר ס' טריף:

בכל זאת, יש חברי כנסת שמשקיעים בעבודות נוספות.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אין ספק.

היו"ר ס' טריף:

אתם יודעים שיש היום פריימריס גם בליכוד.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אין ספק, כולנו עושים זאת.

היו"ר ס' טריף:

וכלנו עושים זאת. לכן, שלא נטעה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני יודע. אבל תסכים אתי, אדוני היושב-ראש, שלא אחת לא ניתן למצוא אותנו פה, ואנחנו בחדר מקבליים ציבור, מקבליים אנשים, מסתובבים בארץ, נואמים ומרצים.

היו"ר ס' טריף:

הנה, זו שעתה היפה של הכנסת, שמביאים חוקים יפים מאוד של הוועדה, שעשתה עבודה יסודית. בהסכמה טוטלית אנחנו מעבירים אותם. בכל זאת, אלה לא נושאים – – –

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

נכון, אבל תסכים אתי, אדוני, שכששולחן הממשלה קצת יותר עשיר עם השר צבן – – –

היו"ר ס' טריף:

השר צבן מכבד אותך פה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

השר צבן הוא ידיד טוב שלי מימים שבהם עוד ישבנו יחד בוועדת הכספים. האמן לי, אני מאחל לו מלוא הברכה כשר. חריצותו חסרה בוועדת הכספים; חריצותו חסרה בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ס' טריף:

עכשיו הוא תורם בממשלה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לא אחת קינאתי בחבר הכנסת צבן. הוא היה בא ותחת בית שחיו תיקים שהעידו, שכשהוא פותח את הפה לדבר על נושא, פירוש הדבר שהוא עשה עבודה יסודית ועבודת הכנה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כל שנה הוא השיג משהו בתקציב.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לכן, דע לך, אני אומר זאת לחיוב שרואים אותו פה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

תודה. ראשית, אני מודה לך על המחמאות. אבל אתה לא חושב שזה מסייע בתפקיד הנוכחי?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני, אני רוצה לומר לך שאין ספק שזה מסייע. אבל צר לי, אתה יודע, כמה שלא תעבוד, ידידי צבן, ואני לא רוצה לגלוש לחיים הפוליטיים, כמה שתעשה טוב בממשלה בתפקידך כשר, נגזר גורלה של הממשלה הזאת לרדת. נגזר.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

למה לך להתנבא?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

האמן לי שבתחום המדיני אתם עושים רע מאוד. אדוני השר, טוב שאתה יכול להתנחם – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא לא יכול להתאפק בעניין הזה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

טוב שאתה יכול להתנחם בכך שאתה עושה עבודה בתחום שלך, בקליטה. אתה נותן אותם כשרונות שיש לך שם ותורם את תרומתך. אבל בתחום האחר נגזר גורלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת מצא, אנחנו ערב פורים. למה אתה מקלקל את מצב הרוח?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני מודה על המחמאות. אתה יודע למי ניתנה הנבואה. אבל אם מישהו זקוק לעצה טובה, לשיעורים פרטיים וכדומה, אני מוכן לתת.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תודה רבה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מבקש מחבר הכנסת מצא שלא לקלקל את מצב הרוח ערב פורים.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אתה לא יכול לבקש ממני, רק מהיושב-ראש אתה יכול לבקש.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל אי-אפשר לקלקל את מצב הרוח לפני פורים.

היו"ר ס' טריף:

טוב, הכול באווירה היתולית עכשיו? בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

על כן, אדוני, כפי שאמרתי, ייקבעו תקנים למשרד מבקר העירייה, והתקנים האלה ימולאו בתקציבים. כך אפשר יהיה לפעול בצורה טובה יותר.

מה שהיה סעיף 4 בחוברת הכחולה, בתחילת הדרך של החקיקה הזאת, המתייחס לביקורת על גופים שהעירייה משתתפת בתקציביהם, לא נכלל בנוסח שבפניכם. בעניין זה הוגשה הצעת חוק נפרדת על-ידי חבר הכנסת מודי זנדברג. זו הצעה שנדונה בוועדה לענייני ביקורת המדינה, ולפי סדר-היום שראיתי היא נכללה בסדר-היום ואני מניח שהיא עברה.

בהצעת החוק – זו שבפנינו, זו שאני מביא, ומיזגתי את השתיים, כפי שהסברתי – הסתייגות אחת בלבד, של חבר הכנסת יוסף בא-גד, שאיננו כאן אתנו, וזו הסתייגות לשם החוק. לשם החוק בדרך כלל מגישים הסתייגות כשרוצים לומר דברים. הוא איננו כאן ואנחנו אולי נחסוך את הזמן. השם המוצע אינו נראה לו כמשקף במדויק את תוכן החוק, ואני מציע לדחות את ההסתייגות ולאשר את הצעת החוק כמות שהיא. אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. יש הסתייגות אחת והמסתייג איננו. נצביע. חברי הכנסת הנכבדים, אני אודה לכם אם תשבו. נצביע, ראשית, על הסתייגותו של חבר הכנסת יוסף בא-גד לשם החוק. מי בעד ההסתייגות?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות הוסרה. אני מודה לכם. אם כך, נצביע על שם החוק כהצעת הוועדה. מי בעד?

הצבעה מס' 20

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

שבעה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע ששם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל בקריאה שנייה.

מי בעד הצעת החוק בקריאה שנייה, סעיפים 4-1, ללא הסתייגויות, כהצעת הוועדה?

עובדיה עלי (הליכוד):

היו צלצולים?

היו"ר ס' טריף:

היו שני צלצולים. חבר הכנסת עובדיה עלי, כנראה פורים משפיע על כולנו קצת.

הצבעה מס' 21

בעד סעיפים 4-1 – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 4-1 נתקבלו.

היו"ר ס' טריף:

תשעה בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובע שהחוק עבר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה–1995, מובא להצבעה בקריאה שלישית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 22

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

תשעה בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובע שעוד חוק חוקק בישראל, חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54), התשנ"ה-1995. אני מודה ומברך את יושב-ראש ועדת הפנים ואת המציעים.

הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' טריף:

נמשיך בסדר-היום. הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג לנו את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא. בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאמור, זה החוק הרביעי שאני מביא היום כיושב-ראש הוועדה, וגם הוא ייכנס, אני מקווה, לספר החוקים של מדינת ישראל. הצעת החוק שבפנינו היא הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995. הצעת החוק המובאת בפניכם לקריאה שנייה ושלישית היא פעם נוספת, אדוני היושב-ראש, מיזוג של שלוש הצעות חוק פרטיות.

כפי שאמרתי קודם והסברתי, מוגשות הצעות חוק פרטיות על-ידי חברי כנסת שונים, שהן דומות ולפעמים כמעט זהות, במועדים שונים. ההצעות מובאות בפני הוועדה, ולאחר ליבון ובדיקה אנחנו מחליטים למזג את ההצעות. לפעמים אנחנו מחליטים שאין למזג את ההצעות אלא יש לדון בהן בנפרד. לפנינו כאן שלוש הצעות חוק פרטיות שמיזגנו: האחת היא תתתמ"ה – 1245, של ידידנו חבר הכנסת רון נחמן, שגם מכבד אותנו בנוכחותו כאן כמגיש ההצעה.

עובדיה עלי (הליכוד):

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

ידידי חבר הכנסת עובדיה עלי, סגן יושב-ראש הכנסת, זה שבוע של פורים ואנחנו מרבים בשמחה –
--

היו"ר ס' טריף:

מותר לך.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

-- פרץ החיור או הצחוק, אבל כשאמרתי שרון נחמן נמצא פה, התכוונתי ברצינות, אני לא אומר את זה כביקורת. יכול להיות שאלה שנעדרים, שליחותם הציבורית באמת מחייבת זאת והם לא יכולים תמיד לדעת מתי החוק עולה לדיון. אבל נמצא אתנו חבר הכנסת רון נחמן. יש עוד מגישים שלא נמצאים אתנו היום במליאה. לכן, אמרתי זאת בחיוב שחבר הכנסת רון נחמן מכבד אותנו בנוכחותו. האחרים נמצאים כנראה בשליחות זו או אחרת, ואני לא אומר זאת כביקורת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הם נמצאים -- --

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני לא אומר זאת כביקורת.

היו"ר ס' טריף:

הוא רצה לתת ציונים טובים לחבר הכנסת נחמן.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

חבר הכנסת דוד מגן הוא אחד האנשים הפורים בהצעות חקיקה. הוא לא נעדר לרגע מכאן. הנה דוגמה לוויכוח שהיה בינינו קודם. חבר הכנסת דוד מגן יצא הבוקר בשליחות רשמית לחוץ-לארץ עם שר הדתות השר שטרית. אנשים אומרים: הנה, הוא איננו. אני לא אומר את זה כביקורת, אני מציין

בחייב את נוכחותו. חבר הכנסת מגן נמצא בשליחות ציבורית, ממלכתית, פרלמנטרית, הוא איננו כאן אתנו, והוא אחד ממגישי ההצעות שמייזגנו. תמיד אפשר להגן מבחינה זו על חברים שאינם.

חבר הכנסת יצחק לוי, גם הוא הגיש את הצעתו, אתקמ"ד – 1544. שלוש הצעות חוק הוכנו לקריאה ראשונה בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. כאמור, הן מוזגו להצעת חוק אחת שנדונה במליאה בקריאה ראשונה ביום 31 בינואר 1995, לפני חודש וחצי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהצעת החוק שני נושאים: הראשון, הזכות לרכוש חלקת קבר בחיים. לעניין זה קובעת הצעת החוק, כי תושב ישראל המבקש לרכוש חלקת קבר בחייו, ישלם סכום קבוע על-פי כללים שיקבע השר לענייני דתות, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. כשזה באישור ועדות, זה רק מטיל עלינו עומס, אבל אין ברירה.

בקביעת כללים אלה יובאו בחשבון כל עלויות החברה קדישא, לרבות העלויות לרכישה ולפיתוח הקרקע, במקרים שבהם נושאת החברה קדישא בעלויות אלה, וכן עלויות הטיפול בלוויה ובשירותים הנלווים לכך ועלויות אחזקת בתי-עלמין לאורך שנים.

אני מבקש להסב את תשומת לבכם, חברי הכנסת, לכך, שבהצעת החוק אשר בחוברת הכחולה, זאת שהתחלנו אתה בראשית הדרך, נאמר: "מי שמבקש לרכוש חלקת קבר בחייו", ואילו בנוסח המובא בפניכם עתה נאמר: "תושב ישראל המבקש לרכוש חלקת קבר בחייו". שינוי זה בא ליצור זיקה בין הוראת החוק שבפנינו לבין ההסדרים הקיימים כיום על-פי חוק הביטוח הלאומי, בכל הקשור לתשלום הוצאות קבורה של תושב ישראל.

הנושא השני הוא קביעת כללים למתן שירותים הקשורים ללוויה, לקבורה ולמשפחות האבלות, וכן תעריפים לשירותים כאמור ולהקמת מצבות, והכול בכפיפות לתנאים ולמבחנים שנקבעו לעניינים אלה על-פי חוק הביטוח הלאומי.

להצעת החוק נוסף סעיף 2, שלא היה בניסוחים הראשונים שלה. סעיף זה קובע, כי השר לענייני דתות יגיש לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת תקנות ראשונות לעניין חוק זה בתוך שישה חודשים מיום פרסום החוק ברשומות.

בטרם אסיים, אני רוצה לומר שניים-שלושה משפטים נוספים. אין לי ספק, ואני הייתי מאוד רוצה שחבר הכנסת רון נחמן, שיושב פה אתנו והוא ממגישי הצעת החוק, יאמר את דבריו כפי שאנחנו נוהגים בדיון לקראת הקריאה השנייה והשלישית.

אני רוצה באמת לשבח את מגישי הצעת החוק, ולא לצורך המליצה. אדוני היושב-ראש, כל נושא הקבורה ותעריפי הקבורה, כל הנושא של חלקות קרקע ורכישת חלקות קרקע בין בחיים ובין לאחר מכן, זה נושא שנוגע לכל בית בישראל, זה נושא שהתנהל בצורה – אני רוצה לומר את זה בצורה עדינה – שעוררה תמיהות רבות ביותר. זה נושא לא מוסדר.

נכנס כעת שר חדש למשרד הדתות. עבודה למכביר לפניו גם בתחום המינהל הציבורי וגם בחיי היום-יום. אחד התחומים שהוא יצטרך לעסוק בהם ובדחיפות – הטלנו עליו להביא זאת בפנינו – הוא כל אותם נושאים של תעריפי קבורה, חלקות קבר ורכישה שעוסקות בהם חברות קדישא רבות בכל הארץ, הייתי אומר עשרות רבות, ואין קו אחד מוסדר, ובשעת צער ומצוקה האזרח נתון למציאות שאין בה מערכת מינהלית תקינה וקריטריון אחיד.

טוב עשו המגישים וטוב עשו בעלי יוזמת החקיקה הזאת שהביאו אותה לסיום. אני רוצה לומר, שחבר הכנסת רון נחמן היה לא רק בין מגישי החקיקה הזאת, אלא היה גם בין הפעילים המרכזיים בוועדה שהביאו לידי סיומה.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להביא את הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית, ואת ההסתייגויות שיש אני מציע לדחות. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

מבין המסתייגים אין אף אחד. אני מזמין את חבר הכנסת רון נחמן לומר דברים מספר כאחד המציעים.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תודה לך, ידידי חבר הכנסת יהושע מצא, יושב-ראש ועדת הפנים, על המחמאות. אני חייב לשבח אותך על פעילותך כיושב-ראש הוועדה, כאשר לקחת שלוש הצעות שהתחילו דרך חוק הביטוח הלאומי, שינויים של החקיקה, ובסופו של דבר הגענו לסיומה של החקיקה דרך החוק הזה.

אני חייב לשבח את חבר הכנסת יצחק לוי, שאיננו כאן כרגע, אשר עשה עבודה יוצאת מן הכלל בהתאמת הניסוחים והבעיות השונות שהיו בפנינו עם הגשת הצעת החוק והכנתה לקריאה שנייה ושלישית בוועדה. כנ"ל גם לגבי חבר הכנסת דוד מגן, שאיננו אתנו היום; הוא נסע לחוץ-לארץ בשליחות. וכן ראוי לשבח כל הוועדה שבאמת ראתה את העניין הזה כחשוב ביותר.

אדוני היושב-ראש, היו אלינו פניות רבות מאוד של אנשים מכל חלקי הארץ, אשר ביקשו לקבור את יקיריהם בחלקה מסוימת ולרכוש לאחר פטירת בן-הזוג חלקת קבר סמוכה. הדבר נמנע מהם בשל המחירים. כאשר הם ביקשו לרכוש את חלקת הקבר הזאת, נדרשו מהם סכומי עתק שאנשים לא יכולים לעמוד בהם.

הצעת החוק הזאת, שהבאנו לקריאה שנייה ושלישית, אמורה לפתור את הבעיה הזאת ולאפשר לאותם בני-זוג לרכוש את חלקות הקבר במחירים סבירים, בהביאנו בחשבון את בעיותיהן של

החברות קדישא אשר זקוקות להכנסות כדי לתחזק את בתי-העלמין. הן חייבות לתחזק ולהחזיק את המנגנון שמאפשר הבאה לקבורה ושמירה על האתר עצמו כמו שצריך, על מנת שיוכלו לפעול ולתפעל את הנכסים שעומדים לרשותם בצורה הטובה ביותר.

אבל, אדוני היושב-ראש, תרשה לי לומר בקצרה מלים מספר על בעיות מספר שאנחנו צריכים לטפל בהן בהמשך לחוק הזה.

בדיונים בוועדה התברר, שיש במדינת ישראל מחסור נורא בשטחים לבתי-עלמין. אנחנו שומעים על תוכניות בנייה, ול"לים, ועדות לזירוז הבנייה, תוספת 20% בקומות על בניינים קיימים, בנייה צפופה בכל רחבי הארץ, בעיקר באזור החוף. ולהיכן יובאו לקבורה האנשים כאשר יגיע יומם? באיזה בית-עלמין ייקברו? בתי-העלמין בתל-אביב מפוצצים וסגורים; בחולון – עוד מעט אין מקום; בית-העלמין "ירקון" בצומת מורשה ייסתם בתוך שנתיים, שלוש שנים, לא יהיה בו עוד מקום.

נשאלת השאלה, מה אנחנו עושים כדי להבטיח מקום קבורה לכל האנשים שימצו את ימי חייהם ויצטרכו להגיע לקבורה. אנחנו צריכים למצוא בעוד מועד אתרים מתאימים. הקריאה היא אפוא אל מינהל מקרקעי ישראל, אל הממשלה ואל משרד הדתות לדאוג כבר עכשיו ולהכין רזרבות קרקעיות על בסיס תכנוני, כאשר יודעים את סדר הגודל של כל יישוב, ולהתבסס על בתי-קברות אזוריים שיאפשרו לכל היישובים באזור להביא את מתיהם לקבורה בהם.

דבר נוסף. כאשר קיימתי מגעים עם חברות הקבורה בנושא הזה, עלה הרעיון של קבורה בקומות. נראה לי שלא יהיה מנוס מזה, בעיקר ביישובים הרריים כמו ירושלים, שם החציבה עולה הון תועפות וצריך להכין אתרים לקבורה. לא יהיה מנוס מלהגיע לקבורה בקומות. זה תואם גם את ההלכות הדתיות, את הנהגים ואת המנהגים שנהוגים ביהדות. השתתפתי בפגישות עם אנשים בני-סמך בתחום הזה, ואני מבקש להמשיך גם בנושא הזה.

והדבר האחרון. אנחנו צריכים לשמור גם בתקנות שהחברות קדישא למיניהן ישמרו על בסיס כלכלי איתן, כדי שהאתרים של בתי-העלמין יישמרו, ויישמרו היקירים שלנו לאורך כל הדורות.

אני מבקש להביא את החוק לאישור. תודה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך, אדוני.

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8), התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ושלישית. נתחיל בהסתייגויות.

אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת בא-גד לשם החוק. ההצבעה ידנית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות של חבר הכנסת בא-גד הוסרה.

אני מעמיד להצבעה את שם החוק כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 22

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

שישה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע כי שם החוק כהצעת הוועדה אושר.

אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת בא-גד לסעיף 1, בהרמת יד, בעד ונגד.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות של חבר הכנסת בא-גד לסעיף 1 לא נתקבלה.

אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של שר האוצר לסעיף 1. מי בעד? מי נגד? נא להצביע.

הצבעה

התיקון של שר האוצר לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות של שר האוצר לסעיף 1 הוסרה.

אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את סעיף 1, כהצעת הוועדה. נא להצביע.

הצבעה מס' 23

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

שישה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע כי סעיף 1 נתקבל בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר הכנסת בא-גד לסעיף 2. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

ההסתייגות של חבר הכנסת יוסף בא-גד לסעיף 2 הוסרה.

אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את סעיף 2, כהצעת הוועדה. נא להצביע.

הצבעה מס' 24

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

שישה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8),
התשנ"ה-1995. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד החוק – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 8), התשנ"ה–1995, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מצא, הכול בסדר. שישה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה כחוק בישראל. אני מודה לך ולכל המציעים על העבודה הפורייה וכן על עבודת הוועדה, ואני מברך אותך על קבלת הצעות החוק הטובות של ועדת הפנים ואיכות הסביבה שקיבלנו היום.

אני מודה לכם. אנחנו ממשיכים.

העצרת לזכרו של ברוך גולדשטיין

היו"ר ס' טריף:

הסעיף האחרון בסדר-היום: דיון בנושא העצרת לזכרו של ברוך גולדשטיין – מאת חבר הכנסת גדעון שגיא. יפתח את הדיון חבר הכנסת גדעון שגיא. בבקשה. אתה רצית לפתוח ברבע השעה הזאת, ולשמחתי זה קורה בדיוק בשעה שרצית, חבר הכנסת שגיא.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד השר, אני פותח את הדיון בסוגיה שאני רוצה לקוות ולהאמין שיש לגביה הסכמה בין כל חלקי הבית. לפני שלושה שבועות הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום בנושא האירועים סביב יום הזיכרון לברוך גולדשטיין וההילולה שהתקיימה סביב קברו. בתום הדיון החליטה הכנסת לקיים דיון בנושא, ואני רואה חשיבות מיוחדת בעובדה שהדיון מתקיים היום, יומיים לפני חג פורים, היום שבו בוצע לפני שנה הרצח המתועב על-ידי קנאי מטורף, שהוריד לשפל המדרגה והביא לשיא של עיוות את הערכים היהודיים שעליהם חונכנו ואנחנו מבקשים להנחיל אותם לבנינו.

הכתבה המצולמת ששודרה לפני כחודש ימים בטלוויזיה תיעדה את העצרת שנערכה לזכרו של הרוצח ברוך גולדשטיין בקריית-ארבע, וחשפה לעיני הציבור את חלקת הקבר המרשימה שבנו חסידיו לזכרו. גדולי האומה לא זכו לחלקת קבר גדולה יותר, דבר המעיד על הכבוד ועל היקר שביקשו שוחרי הצוואה הרצחנית של ברוך גולדשטיין לתת לזכרו, דבר המעיד על הלגיטימציה שמבקשים הקנאים התימהונים לתת לרצח ערבים באשר הם ערבים, דבר המעיד שהם יעשו הכול כדי לסכל את הסיכוי להגיע לשלום, הסדר שלפי השקפתם יפגע בזכותם, על-פי מצוות ההלכה, לעשות נקמות בגויים.

עצרת הזיכרון שנערכה בחודש שעבר לרגל יום השנה לרצח המטורף של מתפללים במערת-המכפלה היתה, על-פי הבטחות המארגנים, רק הקדמה להילולה הצפויה בחג הפורים, מחרתיים, הילולה של חוג מטורפים המבקשים לעשות את הפולחן סביב חלקת הקבר מכשיר לצמיחתו של המיתוס, שאמור להפוך את הנקלה ברוצחים לצדיק הדור.

מתוך להיטות להציג את התופעה המוזרה והמטורפת הזאת, עשתה התקשורת בחודש שעבר שירות נדיר לעדת המטורפים והפכה כלי ביטוי בידיו הפנאטים המבקשים, על-פי אותו מוסר של החשוכים מקרב הפונדמנטליסטים המוסלמים, להפוך על פיהם את כל כללי המוסר. לפי המוסר שלהם, הופך הרצח לפטריוט והתוקפן לקורבן ולדמות מופת.

הדיון המתקיים היום נועד להציג את הדברים במלוא חומרתם. הבית כולו יאמר היום את דברו, ערב האירועים שאמורים להתקיים סביב קברו של הנקלה ברוצחים, ולמנוע את הטשטוש של כל מושגי התרבות היהודית והאוניברסלית.

לפני חודשים אחדים פרסם הרב יצחק גינזבורג, ראש ישיבת "קבר יוסף", חוברת ששמה "ברוך הגבר". מעשהו של ברוך גולדשטיין הי"ד – הוא כתב – עורר התרגשות עצומה, שכן, לדבריו, חיי ישראל עדיפים על חיי הגוי גם כאשר אותו גוי אינו רוצה ברעת ישראל. ואני מצטט: "דם ישראל חביב לפני ה' ולכן אדום יותר וחיינו עדיפים".

בקרב העם הזה, חברי הכנסת, מעוררת תורת הגזע הזו פלצות. ככל שהדבר מזעזע, אין מנוס מההשוואה של התורה הזו לתורת הגזע הנאצית.

בספרו "מיין-קאמפף" כתב אדולף היטלר, השפל והמנוול שבאויבי העם היהודי: תורתנו חשה מחויבות בהתאם לרצון העל-הנצחי השולט ביקום לקדם את ניצחון הטוב והחזק ולעמוד על כניעת הרע והחלש – – – מי שהעז לשים ידו על צלם אלוהים – הגזע הארי – שאין למעלה ממנו חילל את הבורא הרחום – – – עם מגזע צרוף המודע לטוהר דמו, לעולם לא ידוכא על-ידי היהודים. כך נכתב בספר.

על הבית כולו להביע בכל דרך את הדאגה העמוקה שמעורר בקרבנו הסרטן הזה הצומח בגוף העם בישראל. עלינו להציג במלוא חומרתה את הסכנה המרחפת על כולנו מפני צמיחתו של המיתוס הגזעני בחברה הישראלית.

אומנם, יש לעשות צדק היסטורי עם החברה הישראלית. יש לציין שהיום מדובר רק בעדת סהרורים ומטורפים שולית, שהציבור ברובו המכריע ומשני צדי "הקו הירוק" ומכל המחנות מגנה את התופעה בכל פה. אך בשום פנים אסור לנו להקל ראש בפולחן ההולך ומתפתח. יש מתפללים קבועים העולים לקברו של הרוצח, יש גרעין קבוע של 30-40 איש שבכל לילה עורכים תיקון חצות על הקבר. פעילי "כך" מפיצים מחזיקי מפתחות ובהם צילום של גולדשטיין ומתחתיו הכתובת: "הקדוש ד"ר ברוך גולדשטיין השם ייקום דמו". חולצות ד"ר ברוך גולדשטיין מחולקות בבתי-הספר. והיום יצא לאור אלבום לזכרו של גולדשטיין. לאחרונה הופקו מאות סידורי תפילה המוקדשים לעילוי נשמתו, לצד פרסומים תורניים המשבחים את מעשהו וקרנות סיוע וגמילות חסדים צוות בארץ וגם בחוץ-לארץ.

בשום פנים ואופן אסור לעשות את ההבחנה בין פשעו של גולדשטיין לנושאי מטען החבלה בבית-ליד, בשום פנים אסור לעשות הבחנה בין ההילולה בחלקת הקבר לבין צמאי הדם המוסלמים שרקדו על דמם של הנרצחים באוטובוס הדמים בכיכר דיזנגוף. מי שעושה הבחנה כזו לא יבין את הסכנה הנשקפת מן הפנאטים, שללא היסוס מסוגלים להסיט את הכוונת מאויבי השם, הערבים, מבני עשיו אל מחללי השם, היהודים, מקרב בני יעקב. כך קרה בגרמניה הנאצית, כך קורה באירן, כך קרה באפגניסטן וכך קורה גם בישראל.

רפרפתי בעיתונות ומצאתי, לדאבוני הרב, שהכוונת הופנתה כבר בעבר לא פעם אחת ולא פעמיים, אלא עשרות פעמים, גם אל ישראלים. מצאתי שהכוונת עברה בקלות מפיצוץ ופיגוע באוטובוס ערבי לפיצוץ ופיגוע באוטובוס של יהודים; מהטלת "קוקטייל מולוטוב" על העיתון הערבי "אל פאג'ר", ב-31 ביולי 1983, אל פעולה של ונדליזם בטלוויזיה הישראלית בפברואר 1988; מפגיעה במשרדי מפלגה ערבית אל הצתת משרדי רצ ביוני 1986; מניסיון להצית דירה בכפר ערבי סמוך לירושלים לפגיעה בדירתו של טדי קולק בפברואר 1988; מתקיפה של כפר ערבי ביולי 1988 לפגיעה במכוניתו של צימרמן באפריל 1989. רשימת האירועים ארוכה, והיא כוללת ניסיונות להצתת תחנות דלק, יידי אבנים על מכוניות ובתי-עסק, הצתת מכוניות ופגיעה בבתי-קברות, זריקת בקבוקי מולוטוב, דקירות, איומים בטלפון על עיתונאים ועל אנשי טלוויזיה, ירי ורצח של שלושה פלשתינים בדצמבר 1993 ועוד ועוד.

חברי הכנסת, אנו עוסקים אומנם בקבוצת שוליים שלדון בה לא ייחשב כבוד גדול, אולם אסור לעבור בעניין זה לסדר-היום, אסור שהבושה תשתק אותנו, אסור לרוב הדומם לעמוד מנגד ואסור לבית-המחוקקים לשתוק.

מכאן חייבת לעלות התביעה, שמערכת החינוך תקדיש דיון בכל בתי-הספר לנושא הזה, ובכל הכיתות חייבים לדון בתופעה הנוראה הזאת. הכותבים והמשרדים בכלי התקשורת חייבים לתת ביטוי לפצצת הזמן המתקתקת מתוך הפולחן החשוק, והמופקדים על שמירת החוק חייבים להקפיד על קוצו של יו"ד כדי שמחוללי הפולחן לא יעזו לחרוג ולעבור על החוק. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת גדעון שגיא.

אנחנו פותחים את הדיון; שלוש דקות לכל דובר. דובר שאני קורא בשמו ולא נמצא באולם, מאבד את תורו כמובן. אנחנו מתחילים. חברי הכנסת יורם לס, יוסף בא-גד, עוזי לנדאו, חגי מירום, אלי גולדשמידט, דוד מנע, אלי דיין, שאול גוטמן, שאול יהלום, והרשימה ארוכה – רפי אלול, סילבן שלום, מאיר שטרית, דליה איציק, בנימין טמקין, מיכאל איתן, חיים דיין, יוסף עזרן, עובדיה עלי, תמר גוז'נסקי, יוסף ונונו, אריאל ויינשטיין, אליעזר זנדברג, פני בדש, אברהם הירשזון, יגאל ביבי, נעמי בלומנטל. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה. הגענו אליך מהר, וגם אליך, חבר הכנסת סלים, נגיע בעזרת השם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר את המעשה הנפשע והנתעב שנעשה על-ידי הארור גולדשטיין. מדובר בכניסה לתוך המסגד במערת-המכפלה, המקום שאמור לסמל את אחדות הערבים והיהודים, המוסלמים והיהודים, את מקום מגוריו של אברהם אבינו; נכנס אליו כשהוא מצויד בנשק חם והחל לירות במתפללים שהגיעו לתפילת בוקר מוקדמת ביום שישי בחודש הרמדאן. זה מעשה נבלה, מעשה שפל, מעשה של רוצח לשם רצח.

ובגין מעשה כזה שבוצע על-ידי אדם כזה, הממשלה וזרועות הביטחון, לצערי הרב, אפשרו לו ואפשרו לתומכיו שהם רוצחים בפוטנציה; ברגע שהם תומכים ומאמינים במעשים שפלים כאלה, אפילו אם הם לא עשו, אבל עצם העובדה שהם מזדהים עם מעשים כאלה, פוטנציאלית הם כמותו. זרועות הביטחון היו אמורות למנוע את כל מעשי התהילה, ההלל והשבח למעשה הנפשע של הרוצח הזה. במקום זאת הם אפשרו הלוויה, הם אפשרו הקמת אנדרטה לזכרו. במקום להעמיד את האחראים לדין, במקום להעמיד לדין את המזדהים עם מעשה הרצח הזה, גילו זרועות הביטחון אוזלת יד. ולדעתי, בזה תרמו לעבירה בדרך עקיפה.

דבר נוסף, מאפשרים לצעירים, לילדים, לתלמידים לספוג את הערכים המעוותים האלה, כשבקריית-ארבע מקימים לזכרו אנדרטה בחלקת אדמה, עולים לשם לרגל, משבחים את שמו, אז על איזה ערכים יגדלו אותם ילדים שבאותו בית-ספר ובאותו יישוב?

לאחרונה פורסם ספר על מעשה הצדיק הגדול שאמור לסמל את היהדות בתפארתה, בגדלותה. מי שיקרא את הספר, מה יחשוב? זו דוגמה ליהודי הטוב? זו הדוגמה הטובה ליהדות? זו דוגמה טובה לעם הסגולה?

ומצד שני באים בטענות ובביקורת לכל מיני פלשתינים שנלחמו למען הזכויות שלהם להגדרה עצמית.

אבל בוודאי אין קשר בין זה לזה. כשמדובר במעשה כזה, מעשה נתעב כזה, לדעתי מן הדין שהממשלה תגיש לכנסת הצעת חוק, ולא להסתפק רק בגינויים, חוק שיאסור כל מעשה של הזדהות, כתיבת ספרים, סמלים, סימנים, צילומים, ציורים, לרבות הריסת האנדרטה שהוצא נגדה צו הפסקת בנייה, והצו הזה לא בוצע.

כבר כמה ימים אני שוקד על הכנת הצעת חוק כזאת. הייתי מצפה שהממשלה תפעל בכיוון הזה. זה יהיה צעד חיובי בעל משמעות חינוכית, למנוע הפצת תעמולה שמזיקה קודם כול לתדמיתו של העם היהודי, אבל גם לדו-קיום היהודי-הערבי באזורנו, שהוא בלאו הכי טעון.

לדעתי, אסור להפסיק ולומר תמיד שהגזען שלנו הוא אחר, שהגזענות שלנו אחרת, והרוצח שלנו אחר. גזען הוא גזען, רוצח הוא רוצח, פאשיסט כזה הוא פאשיסט, ומפלצת כזאת היא מפלצת, וצריך להתייחס אליה כאל כזאת. וכדי להיות נאצי, לא בהכרח צריך להיות גרמני. גם אדם עם דעות מעוותות כאלה הוא נאצי לא פחות מכל הנאצים האחרים בעולם, וככזה צריך להתייחס אליו.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברי הכנסת אברהם פורז, נעמי חזן, רן כהן, אסעד אסעד – אינם כאן. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לומר כמה דברים בסוף הדיון.

היו"ר ס' טריף:

אשמח לשמוע אותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לברך את חבר הכנסת גדעון שגיא על ההצעה לסדר-היום ועל הדיון שמתקיים היום בכנסת. אני חושב שלנושא הזה ולדיון הזה יש השלכות חשובות לגבי שני העמים, היהודי והערבי. והקריאה לחינוך של הנוער, לחינוך אחר, חינוך לסובלנות, לשלום ולדו-קיום, שעשית בדבריך – אלה דברים מבורכים שאני מחזק אותם.

עם זאת, אני מדגיש, שאלה שהשתתפו בהילולה מסביב לקברו של אותו מטורף אכזרי, חיה, שאיננו בן-אדם, ברוך גולדשטיין, אלה כולם אנשים פאשיסטים. ולצערי הרב, הממשלה הזאת מפנקת את הפאשיסטים. גם כשהעזה לנקוט צעד מבורך של הוצאת תנועות קיצוניות, מטורפות, נאציות, כמו "כך" ו"כהנא חי" מחוץ לחוק, בפועל הממשלה לא מיישמת את החלטתה. והם מתפארים שהם פועלים באופן חופשי, ואפילו בתוך הכנסת. הם מתכנסים בכל מקום. גם אם סגרו את המשרדים שלהם לכמה חודשים, הם מתכנסים בכל מקום, גם בכנסת, כפי שקרה בשבוע שעבר. וחבר כנסת פאשיסט שיושב בתוך הבית הזה, חבר הכנסת גוטמן, מארח אותם ומרשה להם להתכנס באולם של אחת הוועדות בכנסת. אני חושב שזאת בושה וחרפה לכנסת, לממשלה כולה, שהיא אינה יודעת לרסן קבוצות קיצוניות פנאטיות כאלה.

ואנשים כאלה, שגם נציגם חנן פורת יושב בכנסת, שרקדו על הדם הפלשתיני, מבדילים בין דם לדם. לגביהם פלשתיני וערבי איננו בן-אדם. מותר להרוג אותו, מותר לחסל אותו, מותר לעשות בו ככל העולה על רוחם.

באותו זמן אני, כבן-אדם, כחבר כנסת, כהורה, כבן של העם הפלשתיני וכאזרח ישראלי, אני אומר שאני מגנה מעשה של פגיעה בחפים מפשע, ואינני מבדיל בין דם לדם, אם זה דם יהודי או ערבי. ולכן, בכל פעם הבעתי צער על כל מעשה של רצח, של פגיעה בחפים מפשע. ולא משנה אם הנפגע הוא יהודי או ערבי. אבל המטורפים האלה שהזכרתי שניים מהם, ותומכיהם בימין הישראלי, בין

המתנחלים האכזרים, הם מבדילים בין דם לדם. לגביהם הפלשתיני איננו בן-אדם, הערבי איננו בן-אדם.

לכן, אני קורא לממשלה לנהוג ביד רמה באנשים המטורפים הללו, כי בסופו של דבר הם מזיקים לעם היהודי ולמדינת ישראל יותר משהם מזיקים לערבים או לפלשתינים. ואני חושב שמטורפים כאלה מזיקים לדימויו של העם היהודי, הם מזיקים לדימויה של מדינת ישראל, הם מזיקים לתהליך השלום, הם רוצים לקטול אותו.

ולכן, אותו מטורף, ברוך גולדשטיין, שאני קורא לאל שלא יברך אותו, וסופו גיהנום, מטורף כזה שפגע במתפללים חפים מפשע, לא צריך להקים לו קבר מפואר ומצבה כדי להחיות את זכרו. צריך לטשטש כל זכר של אדם מטורף כזה, ולא לקבור אותו בהדר וללכת כל פעם לקבר שלו כדי להחיות את זכרו. עצם מתן האפשרות להקים קבר בחלקת קרקע בתוך חברון הערבית, הפלשתינית, זה חילול השם, זה חילול תהליך השלום.

לכן, אני קורא לממשלה למנוע את המשך המצב הנוכחי. בידה של הממשלה האפשרות לעשות זאת. כי מי שהקצה חלקת קרקע לקבר למטורף האכזרי הזה, היה הצבא, זו היתה הממשלה שאישרה את הדבר הזה. השארת הקבר הזה בחברון, בתוך העם הפלשתיני, זאת פגיעה חמורה בעם הפלשתיני, פגיעה חמורה בתהליך השלום.

לכן, אני קורא שוב לממשלה לנקוט את הצעדים החמורים המתבקשים מהמצב הזה ולמנוע את המשך המצב הזה. אני אומר שוב, שהמצב הזה פוגע בדימוי של העם היהודי; הוא פוגע בדימוי של מדינת ישראל, הוא פוגע בתהליך השלום.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, אחרון הדוברים, בבקשה. אחריו – השר יאיר צבן יתייחס לנושא.

סאלח סלים (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת הנוכחים, קודם כול, מצער מאוד שנוכחים פה בכנסת רק המציע, בעל ההצעה שאני מאוד מעריך אותו, חבר הכנסת גדעון שגיא, והשר, שנמצא כאן מפני שהוא צריך להיות נוכח פה בשם הממשלה. ואינני רואה פה אף חבר כנסת יהודי. נמצאים פה חבר הכנסת דראושה ואנוכי. כאילו הדבר הזה שדנים בו לא נוגע ליהודים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גדעון שגיא הוא מן הסתם גם יהודי טוב.

גדעון שגיא (העבודה):

בכל הדיונים הקודמים זה היה אותו דבר.

סאלח סלים (חד"ש):

לא ככה.

היו"ר ס' טריף:

וגם סגנית היושב-ראש חברת הכנסת סלמוביץ שומעת אותך.

סאלח סלים (חד"ש):

אם אין מי שיפריע לי פה, אז אתה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ס' טריף:

לא, רציתי להסב את תשומת לבך.

סאלח סלים (חד"ש):

אני רואה בדיוק מה הולך, כאילו הדבר הזה שדנים עליו היום לא נוגע לאיש. כל פעם היו שלושה-ארבעה לפחות. אבל עכשיו אף חבר כנסת לא נוכח פה. חבר הכנסת גדעון שגיא הוא בעל ההצעה. לפי דעתי זה אומר משהו, כאילו זה דבר ששייך לערבים.

גדעון שגיא (העבודה):

לדיון הזה נרשמו חברים רבים יותר מלכל דיון אחר. אלמלא הוא נערך בשעה כזאת, בסוף סדר-היום, אני סמוך ובטוח שהיו משתתפים בו חברים רבים יותר מבכל דיון אחר. אני מבקש שלא תשים את הדגש בנקודה הזאת.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מבטיח לך, שאם הדיון היה מתקיים על איזה מקרה שזרקו אבן בירושלים, היו נמצאים פה לפחות 20 חברי כנסת. לפי דעתי, הנושא הוא חשוב מאוד, חשוב לערבים, אבל חשוב יותר ליהודים.

אני מתפלא, כל הזמן ניסו ממשלות ישראל להדביק לעם הפלשתיני שהוא עם רוצח, כל הזמן, כל השנים, עשרות שנים. וראינו את גולדשטיין שהוא משנה משהו בססמה הזאת, באשמה הזאת כלפי העם הפלשתיני. הרבה אנשים, מהשונאים של היהודים, מחפשים שיהיה גם גולדשטיין אחר, ויותר מגולדשטיין אחד.

גולדשטיין הרג עשרות ערבים, זה נכון, אבל הוא הזיק לעם היהודי לא פחות ממה שהוא הזיק לערבים.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

נכון מאוד.

סאלח סלים (חד"ש):

והנה, גם בתוך העם היהודי, העם הנבחר, יש רוצחים, יש מרצחים, שרצחו אנשים מפני שהם נולדו ערבים, מפני שהם נולדו לא-יהודים. לכן, אני חושב שהיה חשוב מאוד לחברי כנסת יהודים שיעמדו פה ויגנו מעשה כזה, כי זה נוגע לעם היהודי. זה נוגע במיוחד לעם היהודי, שסבל רבות מסמאות גזעניות; זה נוגע במיוחד לעם היהודי, שכולנו יודעים מה קרה לו באירופה. חשוב מאוד שיגנה דברים כאלה גזעניים נגד עמים אחרים.

אני ראיתי שהעניין הזה חשוב, לכן נשארתי, אדוני חבר הכנסת גדעון שגיא, נשארתי במיוחד כדי להגיד את דברי, וזה לא פחות חשוב לאחרים מאשר לי. אני רואה את עצמי חבר כנסת ערבי, אבל גם חבר כנסת ישראלי לכל דבר, ליהודים ולערבים. הרע הוא רע לי, והטוב הוא טוב לי בכל דבר. ואם הרוצח הוא יהודי או אם הרוצח הוא ערבי, הוא רוצח. אין הבדל בין רוצח לרוצח. והנרצח הוא נרצח אם הוא ערבי ואם הוא יהודי.

הציטוטים שדיבר עליהם חבר הכנסת גדעון שגיא הם מבישים מאוד, וכן שתולים את תמונתו ואת שמו על חולצות בבתי-הספר.

גדעון שגיא (העבודה):

לא בבתי-הספר.

סאלח סלים (חד"ש):

על חולצות.

גדעון שגיא (העבודה):

על חולצות.

סאלח סלים (חד"ש):

ועם החולצות האלה אפשר ללכת לכל מקום.

שמענו בשבוע שעבר שהוזמנו לכאן, לכנסת, אנשי "כך" מטעם חבר כנסת, שהוא, כנראה, לא רחוק הרבה מגולדשטיין. למה להזמין גזענים לתוך הכנסת ולברך אותם? זה מועיל לעם היהודי, זה עוזר לעם היהודי, או שזה מראה שהגזענות גוברת בתוך העם היהודי מיום ליום? לצערי זה קורה גם בין חברי הכנסת, כשחבר הכנסת גוטמן מזמין אותם להתגרות, במיוחד להתגרות. כשהוא מזמין לכאן תנועות כאלה שהוצאו מחוץ לחוק, הוא מתגרה בכנסת, הוא מתגרה בחוקים, בחוקי הבית הזה. הוא לא עושה כבוד לבית הזה, להיפך, נראה שהוא קרוב מאוד לתנועות האלה.

אני חושב שהמפחיד הוא לא הגולדשטיין שנרצח או נהרג. המפחיד הוא שכנראה יש עוד גולדשטיין רבים. חשוב מאוד – אני אומר את זה במלוא האחריות – חשוב מאוד לעם היהודי ולממשלת ישראל, לא פחות מלעם הערבי, לשים קץ לתופעות האלה, לתופעות הגזעניות, כי עלולים לקרות כל מיני דברים הדומים למה שקרה לפני שנה. 'הרגו עוד ערבים, עשרות שנים נהרגים ערבים, אבל זה משנה את הפנים של העם היהודי בעולם, זה משנה. במקום שיהיה העם היהודי כפי שפרסמו בעבר שנים רבות, שהוא עם נרדף, שרוצים לזרוק אותו לים, ייראה שהוא עם רוצח. לכן הנזק לעם היהודי הוא לא פחות מאשר לעם הערבי.

אני קורא לממשלת ישראל לקחת את הדבר הזה ברצינות ולהוציא אל מחוץ לחוק כל מיני תנועות פאשיסטיות, שמודיעות בוקר וערב על דעותיהן הגזעניות, כי אם נרשה את זה היום נגד הערבים, מחר זה יהיה גם נגד היהודים בצורה אחרת כלשהי. ימצאו גם את הסיבה לרצוח יהודים.

לכן, אני מגנה כל רצח, וזו חובתנו כחברי הכנסת לעשות הכול כדי שלא יחזרו תופעות כאלה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת סאלח סלים.

לפני שהשר יאיר צבן יאמר את דברו ברצוני לומר דברים מספר בעניין הזה. אני משוכנע שכל חברי הבית, רובם ככולם, כמו רוב העם היהודי, יביעו שאט נפש מברוך גולדשטיין הרוצח וממעשיו, כפי שהתבטא העניין במה שהיה בציבור הישראלי. אבל היום שמענו על הפצת ספר בימים אלה, ספר המהלל את מעשיו, ואין לנו אלא להביע צער. אנחנו מדינה דמוקרטית ככל שתהיה, אבל דברים כאלה, שבאים לעודד הסתה, באים לעודד רצח לשמו, ראויים לכל גנאי.

אני משוכנע שכמוני רוב העם בישראל, בעיקר בעם היהודי, רובו ככולו, אכן מביע שאט נפש וזעזוע מאדם כזה, ממעשיו, ובוודאי מאלה שהם מיעוט בעם, שמנסים להלל את מה שהוא עשה, שהוא דבר נתעב מאין כמוהו, דבר שכולנו כאחד צריכים להוקיע, ולהוקיע מכל הלב.

אדוני השר, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לצערי, בתוך הבית הזה לא הכול מגנים.

היו"ר ס' טריף:

אמרתי, רובם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ל"רובם" אני מסכים.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לומר דברים של ברכה וחזקת ידיים לחבר הכנסת גדעון שגיא גם על יוזמתו וגם על הדברים הקשים שהוא נשא כאן לפנינו.

אני שותף לצערם של אלה שהתבטאו כאן שהדיון בנושא כל כך חשוב, כל כך כאוב, ולדעתי מכמה בחינות גם גורלי להתפתחות החברה שלנו, נעשה במעמד כזה כפי שהוא נעשה. ואני מסכים בדבר אחד עם חבר הכנסת סאלח סלים, שאסור היה שיקרה, שבאולם כאן, בשעה כזאת, לא יהיו נוכחים חברי כנסת מכל אגפי הבית וחברי כנסת יהודים רבים נוספים.

אני לא הייתי גוזר מכך את המסקנה שביקש חבר הכנסת סלים לגזור. אני חושב שבין חברי הכנסת, באגפים השונים, אולי לא במידה שווה, יש מספר ניכר של חברים שלא רק שהם מוקיעים ומגנים וכדומה וכדומה את מעשהו של הטובח הנתעב, אלא שהמלחמה בתופעות של הגזענות הזאת בוערת כאש בעצמותיהם, וחלק מהם לא נמצא כאן. חבל, אבל זאת לא עדות לאי-רצונם להשתתף במערכה הזאת, והם ביטאו את עמדתם לא אחת, גם בכנסת, גם בתקשורת וגם בבמות ציבוריות.

אני מסכים, כמו שאמר חבר הכנסת טלב אלסאנע: רצח הוא רצח הוא רצח, וטבח הוא טבח הוא טבח, וגזען הוא גזען הוא גזען, ולא חשוב מה לאומיותו, מה דתו, מה צבע עורו, מה אפיונו האישיים האחרים.

במסורת שלנו יש מדרש עתיק בספר מדרשים שנקרא תנא דבי אליהו שאומר את כל תורת ישראל על רגל אחת: "המכחש לגוי סופו שהוא מכחש לישראל; הגונב מגוי סופו שהוא גונב מישראל; השופך דמים לגוי, סופו שהוא שופך דמים לישראל". אין הבחנה בדברים האלה בין דם לדם, בין זהות לזהות.

אני חושב שלא צריך להכביר מלים על המשמעות הנוראה של אותו טבח נתעב שביצע האיש שקשה לי אפילו להעלות את שמו על דל שפתותי. אני רק רוצה לומר שטיהור שמו של הטובח הנתעב הוא לא פחות מאשר הסתה לרצח; יותר מכך, הוא לא פחות מאשר הסתה לטבח.

דמוקרטיה נבחנת בכך אם היא יודעת להיות דמוקרטיה מתגוננת. לכן אני גאה ותמיד אהיה גאה להזכיר שבשנת 1983 אני יזמתי את הדיון על סכנת הכהניזם ועל הצורך בחקיקת חוק נגד גזענות. חבל שחלפו כמה שנים עד שנתקבל החוק הזה.

היוזמה הזאת באה משום שהאמנתי, ואני מאמין גם היום, שדמוקרטיה שאיננה מתגוננת בפני התופעות האלה, ובשם חופש דיבור בלתי מוגבל, חופש תנועה בלתי מוגבל, חופש ארגון בלתי מוגבל, מאפשרת פעילותם של גורמים שכל מטרתם היא הרס המשטר הדמוקרטי.

אני יודע שאנו הולכים כאן על חבל דק. אני יודע שאנחנו הולכים לפעמים בין הטיפות. כדי שלא לפגוע בזכויות אזרח וכדי שלא לפגוע בערכים העמוקים ביותר של הדמוקרטיה, צריך לדעת שלא לגלוש מעבר למידה הדרושה באמת לשם הגנת המשטר הדמוקרטי והערכים היסודיים של החברה שאנחנו רוצים כי עליה ייבנו חיינו.

אני חייב לומר, שגם לי כחבר בממשלה יש שורה של שאלות שנוגעות גם למערכת אכיפת החוק, גם למערכת המשפט, ולא על כולן יש לי תשובה מלאה ומרגיעה. אני חושב שזה אינטרס משותף של חברים בכנסת, בקואליציה ובאופוזיציה, בכללם שרי ממשלה, לפעול בנחישות לכך, שהאמצעים שצריכים להינקט כדי לבלום את התופעות הקשות, הנלוזות, המכוערות והמסוכנות האלה, יינקטו, והתופעות האלה ייעקרו משורש.

בזה אנחנו לא עושים טובה לאיש; אנחנו לא עושים טובה לערבים של מדינת ישראל; אנחנו לא עושים טובה לפלשתינים. אנחנו עושים מעשה של הגנה על דמותנו, על זהותנו, על ערכינו ועל שמנו הטוב בפני ילדינו ובפני העולם כולו. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לשר יאיר צבן. אני מודה לכל חברי הכנסת שהשתתפו בדיון, וליוזם, חבר הכנסת גדעון שגיא. אנחנו נחתום את הדיון; זה היה הנושא האחרון על סדר-היום.

גדעון שגיא (העבודה):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להביא הצעת סיכום.

היו"ר ס' טריף:

היית צריך להעביר אלי את הצעת הסיכום. זה הנוהל. אם תרצה בכל זאת להביא את הצעת הסיכום שלך, אאפשר לך, אבל עליך לדעת שלפי הנוהל אתה צריך תחילה להעביר אלי את ההצעה בכתב. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת סאלח סלים, שמענו אותך היום כמה דקות טובות במיטבך. לכן, תגלה עכשיו איפוק.

בבקשה, חבר הכנסת שגיא, אתה יכול לקרוא את הצעת הסיכום.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להביא את הצעת הסיכום הבאה בנושא ההילולה לזכרו של ברוך גולדשטיין:

הכנסת מגנה את כל הפרסומים והגילויים הנערכים לזכרו של הרוצח ברוך גולדשטיין.

הכנסת קובעת בדאגה כי פרסומים אלה מעוותים את דמותו של המשטר בישראל ואת החברה הישראלית ועומדים בסתירה לערכים הדמוקרטיים, האנושיים והיהודיים.

הכנסת תובעת מהממשלה ומראש הממשלה לאמץ החלטות בלתי מתפשרות נגד הקבוצות
הכהניסטיות המאמצות תפיסות גזעניות שיש לעקור אותן מן השורש.

הכנסת קוראת לשר החינוך להציע תוכניות חינוך ולקיים דיונים על הרצח השפל במערת-המכפלה,
על התופעות הגזעניות ועל משמעויותיהן בכל בתי-הספר.

הכנסת קוראת לשר המשטרה ולכל הרשויות האחרות לאכוף את כל הוראות החוק נגד תופעות
הגזענות וההטפה לרצח מצד קבוצות קנאים השואבים השראה מהרצח המתועב של חפים מפשע.

עד כאן ההצעה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

חברי הכנסת, אנחנו נצביע על הצעת הסיכום כפי שהביא אותה חבר הכנסת גדעון שגיא. ההצבעה
החלה, בבקשה, מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 26

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ג' שגיא – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ג' שגיא נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

ההצבעה נסתיימה, אבל אנחנו נצרף את קולו התומך של חבר הכנסת גדעון שגיא להצעת הסיכום
שהגיש כי הוא לא הספיק לחזור למקומו. כך שהיו חמישה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים.

אני קובע שהצעת הסיכום נתקבלה. אני מודה לכם מכל הלב.

הישיבה הבאה תהיה מחר, יום רביעי, י"ג באדר ב', 15 במרס 1995. תודה לכם, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:37.